

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

Research Article / Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

A Qualitative Analysis of Generic Stages and Speech Acts in L1 Turkish Task-Oriented Planning Dialogues*

D1 Türkçe Görev Odaklı Planlama Diyaloğlarında Türsel Aşamalar ve Söz Edimleri: Nitel Bir Çözümleme

İpek Ercanaslan**

Abstract: This study examines how native speakers of Turkish structure the process of determining a shared date and time in task-oriented planning dialogues. Designed as a theory-driven qualitative discourse analysis, the study analyzes five task-based spoken interactions obtained from ten university students selected through criterion sampling. The data were examined within the framework of Register Theory, Hasan's Generic Structure Potential model, and speech act analysis. The dialogues were segmented into semantic dialogue units (SDUs), and each unit was evaluated in terms of generic stage, functional code, and speech act type. The findings show that the Turkish planning dialogues examined in this study display a recognizable macro-level structure in the form of (Opening) ^ Task Performance ^ Closing. However, this structure does not operate as a fixed template; rather, it is realized as an interactional organization that can vary according to contextual variables. In the task performance stage, the negotiation generally proceeds in the order of Date ^ Time. At the micro level, it is structured through cycles of proposal, rejection, reason-giving, new proposal, request, and acceptance. Register variables are reflected in the way this structure is realized: field is related to the scope of negotiation; tenor is reflected in forms of address, pronoun choice, indirectness, and utterance length; and mode is associated with pauses, elliptical utterances, backchannels, and overlapping speech. Speech act analysis shows that the process of determining a date and time can be explained not only through the distribution of speech act types, but also through the sequential functions these acts perform within the negotiation. In the data set examined, rejection acts were largely supported by statements coded as Inform-Availability, reason-giving, and politeness markers. Filled pauses, backchannels, and vocatives functioned as interactional resources that

* - This study is based on the doctoral dissertation entitled "Interactional Speech in Turkish: Language Use Strategies of Native Language and Foreign Language Speakers".

Bu çalışma "Türkçede Etkileşimsel Konuşma: Ana Dili ve Yabancı Dil Konuşurlarının Dil Kullanım Stratejileri" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

- Ethics committee approval for this study was obtained on May 28, 2024, from the Ethics Committee of the Institute of Educational Sciences at Hacettepe University via letter No. E-51944218-050-00003559817.

Çalışma için 28.05.2024 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan E-51944218-050-00003559817 sayılı yazı ile etik kurul onayı alınmıştır.

** PhD Candidate, Hacettepe University, Graduate School of Educational Sciences, Division of Turkish and Social Sciences Education, Turkish Education Doctoral Program

Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Doktora Programı

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-9970-1186>

ipekerclnsn22@gmail.com

Cite as/ Atıf: Ercanaslan, İ. (2026). A qualitative analysis of generic stages and speech acts in l1 Turkish task-oriented planning dialogues / D1 Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarında türsel aşamalar ve söz edimleri: nitel bir çözümleme. *Turkish Studies – Language and Literature*, 21(3), 5261-5346. Ankara Bilim University Publications.

Received/Geliş: 29 March/Mart 2026

Accepted/Kabul: 20 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 25 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

regulate the flow of conversation. In this respect, the study presents a multilayered analytical framework for explaining the Turkish task-oriented planning dialogues in the sample through the relationship between register variables, generic stage structure, and speech act and interactional patterns. The findings suggest that in teaching Turkish as a foreign language, planning and appointment-making tasks can be designed not only through isolated formulaic expressions but also through sequential interactional moves such as proposing, rejecting, giving reasons, offering alternatives, and confirming agreement.

Keywords: Discourse Analysis, linguistics, genre analysis, politeness, task-oriented dialogues, speech acts, Turkish.

Öz: Bu çalışma, Türkçeyi ana dili olarak konuşan bireylerin görev odaklı planlama diyaloglarında ortak tarih ve saat belirleme sürecini nasıl yapılandırıldığını incelemektedir. Kuram odaklı nitel bir söylem çözümlemesi olarak tasarlanan araştırmada, ölçüt örnekleme yoluyla belirlenen 10 üniversite öğrencisinden elde edilen 5 görev temelli sözlü etkileşim verisi Kesit Dil Kuramı, Hasan'ın Genel Yapı Potansiyeli modeli ve söz edimi çözümlemesi çerçevesinde incelenmiştir. Diyaloglar anlamsal diyalog birimlerine (ADB) ayrılmış; her birim türsel aşama, işlevsel kod ve söz edimi türü bakımından değerlendirilmiştir. Bulgular, incelenen Türkçe planlama diyaloglarının makro düzeyde (Açılış) ^ Görev Performansı ^ Kapanış biçiminde tanınabilir bir yapı sergilediğini; ancak bu yapının sabit bir şablon olarak değil, bağlamsal değişkenlere göre esneyen bir etkileşim düzeni olarak gerçekleştiğini göstermektedir. Görev performansı aşamasında müzakere genel olarak Tarih ^ Saat sıralanışıyla ilerlemekte; mikro düzeyde ise öneri, ret, gerekçe sunma, yeni öneri, talep ve kabul döngüleriyle yapılandırılmaktadır. Kesit dil değişkenleri bu yapının gerçekleşme biçimine yansımaktadır: söylem alanı müzakerenin kapsamıyla, söylem biçimi hitap biçimleri, zamir seçimi, dolaylılık ve sözce uzunluğuyla, söylem kipi ise duraklama, eksilti sözceler, geri bildirim ve eş zamanlı konuşmalarla ilişkilidir. Söz edimi çözümlemesi, tarih ve saat belirleme sürecinin yalnızca söz edimi türlerinin dağılımıyla değil, bu edimlerin müzakere içindeki sıralı işlevleriyle açıklanabileceğini göstermektedir. İncelenen veri setinde ret edimleri büyük oranda uygunluk bildirme, gerekçe sunma ve nezaket belirteçleriyle desteklenmiş; dolgu dil kullanımı, geri bildirimler ve seslenmeler ise konuşmanın akışını düzenleyen etkileşimsel kaynaklar olarak işlev görmüştür. Bu yönüyle çalışma, örnekleme yer alan Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarını kesit dil değişkenleri, türsel aşama yapısı ve söz edimsel/etkileşimsel örüntüler arasındaki ilişki üzerinden açıklayan çok katmanlı bir çözümleme çerçevesi sunmaktadır. Bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde planlama ve randevu oluşturma görevlerinin yalnızca hazır dilsel kalıplara dayandırılmaması, bunun yerine öneri sunma, reddetme, gerekçelendirme, alternatif üretme ve uzlaşmayı onaylama gibi ardışık etkileşimsel hamleler çerçevesinde tasarlanabileceğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dilbilim, tür analizi, görev odaklı diyaloglar, nezaket, söz edimleri, söylem analizi, Türkçe.

Structured Abstract:

This study examines how native speakers of Turkish structure the process of determining a mutually suitable date and time in task-oriented planning dialogues. Spoken interaction is a multilayered process organized in accordance with communicative purpose, contextual variables, and speakers' sequential actions. Although casual conversations, service encounters, classroom interactions, and appointment-planning dialogues have been addressed through various theoretical approaches in different languages, studies that examine Turkish planning dialogues by combining register variables, generic stages, and speech-act and interactional patterns remain limited. In order to contribute to addressing this gap, the present study aims to identify the obligatory and optional stages of these dialogues, determine the sequential actions through which date and time negotiation progresses, and reveal how field, tenor, and mode are reflected in the linguistic realization of this structure.

The research was designed as a theory-driven qualitative discourse analysis. The dataset consists of five task-oriented spoken interactions produced in pairs by 10 native speakers of Turkish studying in the same higher-education setting. The participants were asked to assume that their schedules partially conflicted and to negotiate a date and time for a subsequent meeting that would be suitable for both parties. They were not provided with a fixed scenario, sample dialogue, or list of ready-made expressions; instead, the progression of the conversation was left to their own interactional choices. The dialogues, recorded using a digital audio recorder, ranged in duration from 47 seconds to 1 minute and 17 seconds. The recordings were transcribed and divided into semantic dialogue units according to the criteria of semantic integrity, communicative function in context, and contribution to the negotiation process. The analysis drew on Taboada's semantic dialogue unit approach, the variables of field, tenor, and mode in Register Theory, Hasan's Generic Structure Potential model, Searle's speech act classification, and Gallardo Paúls's discourse-based functional approach. Uses of indirectness, rejection, and politeness were interpreted in relation to Grice's Cooperative Principle and Brown and Levinson's politeness framework. Coding reliability was tested through independent expert evaluations of 81 semantic dialogue units selected from three dialogues; agreement rates of 95.06% for the identification of semantic dialogue units, 96.30% for the identification of stage boundaries, and 91.36% for speech act coding were obtained.

The analysis identified a total of 146 semantic dialogue units and 167 communicative or discourse-regulating functions within these units across the five dialogues. A total of 84 speaker turns were identified, 56% of which contained more than one functional unit. This finding shows that speakers may perform multiple functions within a single turn, including giving reasons, indicating availability, offering alternatives, using politeness expressions, and requesting confirmation. The macrostructure of the dialogues was identified as (Opening) ^ Task Performance ^ Closing. While the Task Performance and Closing stages occurred in all five dialogues, the Opening stage was found in three dialogues and was therefore evaluated as optional. Openings were generally realized not through conventional greeting sequences but through functions such as indicating the completion of a previous activity, addressing the interlocutor, or moving directly to the planning task. Date and time negotiation constituted the main axis of the Task Performance stage. In most dialogues, the participants first reached agreement on a shared date and then moved on to determining the time. In one dialogue, however, the date and time were proposed together within the same turn, resulting in a more condensed negotiation structure. At the micro level, the process progressed through recurring actions of proposing, rejecting, giving reasons, making a new proposal or requesting a new date or time, and accepting. In some dialogues, complementary elements such as place, whether the meeting would be held online or face to face, and the meeting agenda were also included in the negotiation.

Register analysis showed that contextual and interpersonal features were reflected in linguistic choices. In dialogues displaying a more informal interactional orientation, short, direct, elliptical, and context-dependent utterances were prominent, whereas the dialogue displaying a more formal interactional orientation was characterized by the use of the honorific "Hanım," the formal pronoun "siz," longer and more reasoned utterances, and an explicit summary of the agreed plan. Pauses, filled pauses, repetitions, backchannels, and overlapping speech were found to function as interactional resources in the real-time organization of spoken interaction. In particular, filled pauses were shown not to function solely as indicators of disfluency; they could also serve functions such as gaining time for thinking and planning, maintaining the floor, evaluating a proposal, and mitigating refusals in certain contexts. Although the Closing stage occurred in all dialogues, it

was realized through different combinations of mutual confirmation, repetition of the decision, arrangement of future contact, farewell, and politeness expressions.

In conclusion, the study shows that Turkish task-oriented planning dialogues do not follow a fixed conversational script but display a recognizable macrostructure and recurring local negotiation cycles. The original contribution of the research lies in its multilayered explanation of the date- and time-setting process through the relationship among register variables, generic stages, semantic dialogue units, and discourse-regulating resources, rather than solely through the distribution of speech act types. The findings provide a data-based foundation for designing tasks, materials, and role-play activities related to planning and appointment making in teaching Turkish as a foreign language by taking into account sequences of proposal, rejection, reason-giving, alternative offering, and acceptance. Nevertheless, because the findings are based on five short task-elicited dialogues, they should be interpreted not as generalizable claims about all spoken interactions in Turkish but as descriptive patterns pertaining to the dataset examined. Future studies based on larger, more diverse, and naturally occurring interactional datasets may test whether the generic and interactional patterns identified in this study recur across different contexts.

Keywords: Discourse analysis, linguistics, genre analysis, politeness, task-oriented dialogues, speech acts, Turkish.

الملخص المنظم:

الهدف يتناول هذا البحث كيفية تنظيم الناطقين الأصليين باللغة التركية لعملية تحديد موعد وتوقيت مناسبين بشكل متبادل في الحوارات التخطيطية الموجهة نحو إنجاز مهمة. فالتفاعل الشفهي عملية متعددة الطبقات تُنظم وفقاً للغرض الاتصالي والمتغيرات السياقية والأفعال التسلسلية للمتحدثين. ورغم أن المحادثات العفوية، والمواقف الخدمية، والتفاعلات الصفية، وحوارات تحديد المواعيد قد عولجت من خلال مقاربات نظرية مختلفة في لغات متعددة، فإن الدراسات التي تبحث في الحوارات التخطيطية التركية عبر الجمع بين متغيرات السجل والمراحل النوعية وأنماط الأفعال الكلامية والتفاعلية ما تزال محدودة. ومن أجل المساهمة في سد هذه الفجوة، يهدف البحث إلى تحديد المراحل الإلزامية والاختيارية لهذه الحوارات، وتعيين الأفعال التسلسلية التي تتقدم بها عملية التفاوض على الموعد والوقت، وكشف كيفية انعكاس المجال والعلاقة والوسيط في التحقق اللغوي لهذه البنية.

من خمس تفاعلات شفوية موجهة نحو مهمة corpus **المنهجية** صُمم البحث بوصفه تحليلاً نوعياً للخطاب موجهاً بالنظرية. يتألف أنجزت ثنائياً من قبل عشرة ناطقين أصليين بالتركية يدرسون في بيئة تعليمية عليا واحدة. طلب من المشاركين أن يفترضوا وجود تضارب جزئي في جداولهم وأن يتفاوضوا على موعد وتوقيت مناسبين لكليهما. لم يُقَدَّم لهم سيناريو ثابت أو حوار نموذجي أو قائمة تعابير جاهزة؛ بل ترك تطور المحادثة لاختياراتهم التفاعلية الخاصة. سُجِّلَت الحوارات بواسطة جهاز تسجيل رقمي، وتراوحت مدتها بين 47 ثانية و 1 دقيقة و 17 ثانية. جرى تفرغ التسجيلات وتقسيمها إلى وحدات حوارية دلالية وفقاً لمعايير التكامل الدلالي والوظيفة الاتصالية في السياق والمساهمة في عملية التفاوض. استند التحليل إلى مقارنة تابودا للوحدات الحوارية الدلالية، ومتغيرات المجال والعلاقة والوسيط في نظرية السجل، ونموذج حسن للهيكل النوعي المحتمل، وتصنيف سيرل للأفعال الكلامية، والمقاربة الوظيفية القائمة على الخطاب لغايردو بالوس. فُسِّرَت استخدامات عدم المباشرة والرفض والتعذيب في ضوء مبدأ التعاون لغرايس وإطار التهذيب لبراون وليفينسون. اختُبرت موثوقية الترميز عبر تقييمات خبراء مستقلين لـ 81 وحدة حوارية دلالية مختارة من ثلاثة حوارات؛ وبلغت نسب الاتفاق 95.06% لتحديد الوحدات، و96.30% لتحديد حدود المراحل. و91.36% لترميز الأفعال الكلامية.

النتائج كشف التحليل عن 146 وحدة حوارية دلالية و 167 وظيفة اتصالية أو تنظيمية للخطاب ضمن هذه الوحدات عبر الحوارات الخمسة. جرى تحديد 84 دوراً للمتحدثين، احتوى 56% منها على أكثر من وحدة وظيفية واحدة. يبين هذا أن المتحدثين قد يؤدون وظائف متعددة في دور واحد، مثل تقديم الأسباب، الإشارة إلى التوافر، عرض البدائل، استخدام تعابير التهذيب، وطلب التأكيد. حُدِّدَت البنية الكلية للحوارات على النحو التالي: (افتتاح) ^ أداء المهمة ^ إغلاق. بينما ظهرت مرحلتنا أداء المهمة والإغلاق في جميع الحوارات، وُجدت مرحلة الافتتاح في ثلاثة منها فقط، وبالتالي اعتُبرت اختيارية. غالباً ما تحققت الافتتاحات ليس عبر تسلسلات التحية التقليدية، بل عبر وظائف مثل الإشارة إلى إتمام نشاط سابق، أو مخاطبة المحاور، أو الانتقال مباشرة إلى مهمة التخطيط. شكّل التفاوض على الموعد والوقت المحور الرئيس لمرحلة أداء المهمة. في معظم الحوارات، اتفق المشاركون أولاً على تاريخ مشترك ثم انتقلوا إلى تحديد الوقت. في أحد الحوارات، طُرِحَ التاريخ والوقت معاً في الدور نفسه، مما أدى إلى بنية تفاوضية أكثر كثافة. على المستوى الجزئي، تقدمت العملية عبر أفعال متكررة من الاقتراح، والرفض، وتقديم الأسباب، وطرح اقتراح جديد أو طلب موعد/وقت جديد، والقبول. في بعض الحوارات، أُدرجت عناصر مكتملة مثل المكان، وطبيعة الاجتماع (عن بُعد أو وجهاً لوجه)، وأجندة الاجتماع ضمن التفاوض.

أظهر تحليل السجل أن الخصائص السياقية والشخصية انعكست في الخيارات اللغوية. ففي الحوارات ذات التوجه التفاعلي الأكثر عفوية، برزت العبارات القصيرة والمباشرة والناقصة والمعتمدة على السياق، بينما اتسم الحوار ذو التوجه الأكثر رسمية باستخدام لقب الاحترام والجمل الأطول والأكثر تعليلاً، والملخص الصريح للخطة المتفق عليها. وُجد أن التوقيفات، والتوقيفات، "süz" هانم، والضمير الرسمي "المملوءة، والتكرار، وردود الاستماع، والكلام المتداخل تعمل كمصادر تفاعلية في التنظيم الحظي للتفاعل الشفهي. على وجه الخصوص، أظهر أن التوقيفات المملوءة لا تعمل فقط كمؤشرات على عدم الطلاقة؛ بل يمكن أن تؤدي وظائف مثل كسب وقت للتفكير والتخطيط، والحفاظ على

الدور، وتقييم الاقتراح، وتلطيف الرفض في سياقات معينة. ورغم أن مرحلة الإغلاق ظهرت في جميع الحوارات، فقد تحققت عبر تركيبات مختلفة من التأكيد المتبادل، وتكرار القرار، وترتيب التواصل المستقبلي، وتوديع، وتعابير التهذيب.

الخاتمة يُظهر البحث أن الحوارات التخطيطية الموجهة نحو مهمة في التركية لا تتبع نصاً محدثاً ثابتاً، بل تعرض بنية كلية يمكن التعرف عليها ودورات تفاوضية محلية متكررة. تكمن مساهمة البحث الأصلية في تفسيره متعدد الطبقات لعملية تحديد الموعد والوقت من خلال العلاقة بين متغيرات السجل والمراحل النوعية والوحدات الحوارية الدلالية وموارد تنظيم الخطاب، وليس فقط عبر توزيع أنواع الأفعال الكلامية. توفر النتائج أساساً قائماً على البيانات لتصميم مهام ومواد وأنشطة لعب أدوار متعلقة بالتخطيط وتحديد المواعيد في تعليم التركية لغاً أجنبية، مع أخذ تسلسلات الاقتراح والرفض وتقديم الأسباب وعرض البدائل والقبول في الاعتبار. ومع ذلك، وبما أن النتائج تستند إلى خمس حوارات قصيرة مستحثة بالمهمة، ينبغي تفسيرها لا باعتبارها ادعاءات قابلة للتعميم حول جميع التفاعلات الشفهية في التركية، بل كنماذج وصفية تخص مجموعة البيانات المدروسة. قد تختبر الدراسات المستقبلية، القائمة على مجموعات بيانات أكبر وأكثر تنوعاً وطبيعية، ما إذا كانت الأنماط النوعية والتفاعلية المحددة في هذا البحث تتكرر عبر سياقات مختلفة.

الكلمات المفتاحية تحليل الخطاب؛ علم اللغة؛ تحليل النوع؛ التهذيب؛ الحوارات الموجهة نحو مهمة؛ الأفعال الكلامية؛ التركية

Résumé Structuré:

Objectif Cette étude examine la manière dont les locuteurs natifs du turc structurent le processus de détermination d'une date et d'une heure mutuellement convenables dans des dialogues de planification orientés vers la tâche. L'interaction orale est un processus multilayer organisé en fonction du but communicatif, des variables contextuelles et des actions séquentielles des interlocuteurs. Bien que les conversations informelles, les échanges de service, les interactions en classe et les dialogues de prise de rendez-vous aient été abordés par diverses approches théoriques dans différentes langues, les études qui analysent les dialogues de planification en turc en combinant variables de registre, étapes génériques, actes de langage et schémas interactionnels demeurent limitées. Afin de contribuer à combler cette lacune, la présente recherche vise à identifier les étapes obligatoires et optionnelles de ces dialogues, à déterminer les actions séquentielles par lesquelles progresse la négociation de la date et de l'heure, et à montrer comment le champ, le rôle et le mode se reflètent dans la réalisation linguistique de cette structure.

Méthodologie La recherche a été conçue comme une analyse qualitative du discours guidée par la théorie. Le corpus se compose de cinq interactions orales orientées vers la tâche, produites en binômes par dix locuteurs natifs du turc inscrits dans le même établissement d'enseignement supérieur. Les participants ont été invités à supposer que leurs emplois du temps entraient partiellement en conflit et à négocier une date et une heure convenables pour une réunion ultérieure. Aucun scénario fixe, dialogue modèle ou liste d'expressions prédéfinies ne leur a été fourni ; la progression de la conversation a été laissée à leurs choix interactionnels. Les dialogues, enregistrés à l'aide d'un dispositif numérique, ont duré entre 47 secondes et 1 minute 17 secondes. Les enregistrements ont été transcrits et divisés en unités dialogiques sémantiques selon les critères d'intégrité sémantique, de fonction communicative en contexte et de contribution au processus de négociation. L'analyse s'est appuyée sur l'approche des unités dialogiques sémantiques de Taboada, sur les variables de champ, rôle et mode de la théorie du registre, sur le modèle du potentiel de structure générique de Hasan, sur la classification des actes de langage de Searle et sur l'approche fonctionnelle discursive de Gallardo Paúls. Les usages de l'indirectivité, du refus et de la politesse ont été interprétés à la lumière du principe de coopération de Grice et du cadre de politesse de Brown et Levinson. La fiabilité du codage a été testée par des évaluations indépendantes d'experts sur 81 unités dialogiques sémantiques issues de trois dialogues ; les taux d'accord obtenus étaient de 95,06 % pour l'identification des unités, 96,30 % pour les frontières d'étapes et 91,36 % pour le codage des actes de langage.

Résultats L'analyse a identifié un total de 146 unités dialogiques sémantiques et 167 fonctions communicatives ou régulatrices du discours dans ces unités à travers les cinq dialogues. Au total, 84 tours de parole ont été relevés, dont 56 % contenaient plus d'une unité fonctionnelle. Ce constat montre que les locuteurs peuvent accomplir plusieurs fonctions dans un même tour, telles que donner des raisons, indiquer une disponibilité, proposer des alternatives, utiliser des expressions de politesse et demander une confirmation. La macrostructure des dialogues a été identifiée comme suit : (Ouverture) ^ Exécution de la tâche ^ Clôture. Alors que les étapes d'exécution de la tâche et de clôture apparaissaient dans les cinq dialogues, l'ouverture n'a été observée que dans trois dialogues et a donc été évaluée comme optionnelle. Les ouvertures se réalisaient généralement non par des séquences de salutations conventionnelles, mais par des fonctions telles que l'indication de la fin d'une activité précédente, l'adresse à l'interlocuteur ou le passage direct à la tâche de

planification. La négociation de la date et de l'heure constituait l'axe principal de l'étape d'exécution de la tâche. Dans la plupart des dialogues, les participants s'accordaient d'abord sur une date commune, puis déterminaient l'heure. Dans un dialogue, toutefois, la date et l'heure ont été proposées ensemble dans le même tour, produisant une structure de négociation plus condensée. À un niveau micro, le processus progressait par des actions récurrentes de proposition, refus, justification, nouvelle proposition ou demande d'une nouvelle date/heure, et acceptation. Dans certains dialogues, des éléments complémentaires tels que le lieu, la modalité (en ligne ou en présentiel) et l'ordre du jour de la réunion ont également été inclus dans la négociation.

L'analyse du registre a montré que les caractéristiques contextuelles et interpersonnelles se reflétaient dans les choix linguistiques. Dans les dialogues présentant une orientation interactionnelle plus informelle, les énoncés courts, directs, elliptiques et dépendants du contexte étaient dominants, tandis que le dialogue présentant une orientation plus formelle se caractérisait par l'usage de l'honorifique « Hanım », du pronom formel « siz », d'énoncés plus longs et plus argumentés, ainsi que d'un résumé explicite du plan convenu. Les pauses, les pauses remplies, les répétitions, les rétro-canaux et les chevauchements de parole ont été observés comme des ressources interactionnelles dans l'organisation en temps réel de l'interaction orale. En particulier, les pauses remplies ne fonctionnaient pas uniquement comme indicateurs de disfluente ; elles pouvaient aussi servir à gagner du temps pour réfléchir et planifier, maintenir le tour de parole, évaluer une proposition et atténuer des refus dans certains contextes. Bien que l'étape de clôture apparaisse dans tous les dialogues, elle se réalisait par différentes combinaisons de confirmation mutuelle, répétition de la décision, organisation d'un contact futur, salutations et expressions de politesse.

Conclusion L'étude montre que les dialogues de planification orientés vers la tâche en turc ne suivent pas un script conversationnel fixe, mais présentent une macrostructure reconnaissable et des cycles locaux de négociation récurrents. La contribution originale de la recherche réside dans son explication multilayer du processus de fixation de la date et de l'heure à travers la relation entre variables de registre, étapes génériques, unités dialogiques sémantiques et ressources de régulation discursive, plutôt que seulement par la distribution des types d'actes de langage. Les résultats fournissent une base empirique pour la conception de tâches, de matériels et d'activités de jeu de rôle liées à la planification et à la prise de rendez-vous dans l'enseignement du turc comme langue étrangère, en tenant compte des séquences de proposition, refus, justification, offre d'alternatives et acceptation. Néanmoins, puisque les résultats reposent sur cinq dialogues courts induits par la tâche, ils doivent être interprétés non comme des affirmations généralisables à toutes les interactions orales en turc, mais comme des schémas descriptifs propres au corpus examiné. Des études futures, fondées sur des ensembles de données plus vastes, diversifiés et naturels, pourront tester si les schémas génériques et interactionnels identifiés dans cette recherche se reproduisent dans différents contextes.

Mots-Clés: Analyse du discours ; linguistique ; analyse de genre ; politesse ; dialogues orientés vers la tâche ; actes de langage ; turc

Resumen Estructurado:

Objetivo Este estudio examina cómo los hablantes nativos de turco estructuran el proceso de determinar una fecha y hora mutuamente convenientes en diálogos de planificación orientados a la tarea. La interacción oral es un proceso multinivel organizado de acuerdo con el propósito comunicativo, las variables contextuales y las acciones secuenciales de los interlocutores. Aunque las conversaciones informales, los encuentros de servicio, las interacciones en el aula y los diálogos de planificación de citas han sido abordados mediante diversos enfoques teóricos en diferentes lenguas, los estudios que analizan los diálogos de planificación en turco combinando variables de registro, etapas genéricas y patrones de actos de habla e interacción siguen siendo limitados. Para contribuir a llenar esta laguna, el presente estudio busca identificar las etapas obligatorias y opcionales de estos diálogos, determinar las acciones secuenciales mediante las cuales avanza la negociación de fecha y hora, y mostrar cómo el campo, el tenor y el modo se reflejan en la realización lingüística de esta estructura.

Metodología La investigación se diseñó como un análisis cualitativo del discurso guiado por la teoría. El corpus consiste en cinco interacciones orales orientadas a la tarea, producidas en parejas por diez hablantes nativos de turco que estudian en el mismo entorno de educación superior. Se pidió a los participantes que asumieran que sus horarios entraban parcialmente en conflicto y que negociaran una fecha y hora adecuadas para ambos. No se les proporcionó un escenario fijo, un diálogo modelo ni una lista de expresiones

prefabricadas; la progresión de la conversación se dejó a sus propias elecciones interaccionales. Los diálogos, grabados con un dispositivo digital, tuvieron una duración de entre 47 segundos y 1 minuto 17 segundos. Las grabaciones se transcribieron y se dividieron en unidades semánticas de diálogo según criterios de integridad semántica, función comunicativa en contexto y contribución al proceso de negociación. El análisis se basó en el enfoque de unidades semánticas de Taboada, en las variables de campo, tenor y modo de la Teoría del Registro, en el modelo de Potencial de Estructura Genérica de Hasan, en la clasificación de actos de habla de Searle y en el enfoque funcional discursivo de Gallardo Paúls. Los usos de la indirectividad, el rechazo y la cortesía se interpretaron en relación con el Principio de Cooperación de Grice y el marco de cortesía de Brown y Levinson. La fiabilidad del codificado se probó mediante evaluaciones independientes de expertos sobre 81 unidades semánticas seleccionadas de tres diálogos; se obtuvieron tasas de acuerdo del 95,06 % para la identificación de unidades, del 96,30 % para la identificación de límites de etapas y del 91,36 % para la codificación de actos de habla.

Resultados El análisis identificó un total de 146 unidades semánticas de diálogo y 167 funciones comunicativas o reguladoras del discurso dentro de estas unidades en los cinco diálogos. Se identificaron 84 turnos de habla, de los cuales el 56 % contenían más de una unidad funcional. Este hallazgo muestra que los hablantes pueden realizar múltiples funciones en un mismo turno, incluyendo dar razones, indicar disponibilidad, ofrecer alternativas, usar expresiones de cortesía y solicitar confirmación. La macroestructura de los diálogos se identificó como (Apertura) ^ Ejecución de la tarea ^ Cierre. Mientras que las etapas de Ejecución de la tarea y Cierre aparecieron en los cinco diálogos, la Apertura se encontró en tres y se evaluó como opcional. Las aperturas se realizaron generalmente no mediante secuencias convencionales de saludo, sino mediante funciones como indicar la finalización de una actividad previa, dirigirse al interlocutor o pasar directamente a la tarea de planificación. La negociación de fecha y hora constituyó el eje principal de la etapa de Ejecución de la tarea. En la mayoría de los diálogos, los participantes primero llegaron a un acuerdo sobre una fecha compartida y luego pasaron a determinar la hora. En un diálogo, sin embargo, la fecha y la hora se propusieron juntas en el mismo turno, resultando en una estructura de negociación más condensada. A nivel micro, el proceso avanzó mediante acciones recurrentes de proponer, rechazar, dar razones, hacer una nueva propuesta o solicitar una nueva fecha/hora, y aceptar. En algunos diálogos se incluyeron también elementos complementarios como el lugar, si la reunión sería en línea o presencial, y la agenda de la reunión.

El análisis del registro mostró que las características contextuales e interpersonales se reflejaban en las elecciones lingüísticas. En los diálogos con una orientación interaccional más informal, predominaban enunciados cortos, directos, elípticos y dependientes del contexto, mientras que el diálogo con una orientación más formal se caracterizó por el uso del honorífico “Hanım”, el pronombre formal “siz”, enunciados más largos y razonados, y un resumen explícito del plan acordado. Las pausas, las pausas llenas, las repeticiones, los retrocanales y el habla superpuesta funcionaron como recursos interaccionales en la organización en tiempo real de la interacción oral. En particular, se mostró que las pausas llenas no funcionaban únicamente como indicadores de disfluencia; también podían servir para ganar tiempo para pensar y planificar, mantener el turno, evaluar una propuesta y mitigar rechazos en ciertos contextos. Aunque la etapa de Cierre apareció en todos los diálogos, se realizó mediante diferentes combinaciones de confirmación mutua, repetición de la decisión, organización de un contacto futuro, despedida y expresiones de cortesía.

Conclusión El estudio muestra que los diálogos de planificación orientados a la tarea en turco no siguen un guion conversacional fijo, sino que presentan una macroestructura reconocible y ciclos locales de negociación recurrentes. La contribución original de la investigación reside en su explicación multinivel del proceso de fijación de fecha y hora a través de la relación entre variables de registro, etapas genéricas, unidades semánticas de diálogo y recursos reguladores del discurso, más que únicamente mediante la distribución de tipos de actos de habla. Los hallazgos proporcionan una base empírica para diseñar tareas, materiales y actividades de juego de roles relacionadas con la planificación y la concertación de citas en la enseñanza del turco como lengua extranjera, teniendo en cuenta secuencias de propuesta, rechazo, justificación, oferta de alternativas y aceptación. No obstante, dado que los resultados se basan en cinco diálogos breves inducidos por la tarea, deben interpretarse no como afirmaciones generalizables sobre todas las interacciones orales en turco, sino como patrones descriptivos relativos al corpus examinado. Estudios futuros basados en conjuntos de datos más amplios, diversos y naturales podrán comprobar si los patrones genéricos e interaccionales identificados en este estudio se repiten en diferentes contextos.

Palabras Clave Análisis del discurso; lingüística; análisis de género; cortesía; diálogos orientados a la tarea; actos de habla; turco

结构化摘要

研究目的 本研究探讨土耳其母语者在任务导向型规划对话中如何构建确定双方合适日期和时间的过程。口语交际是一种多层次的过程，它依照交际目的、语境变量和说话者的顺序性行为而组织。尽管在不同语言中已有研究涉及闲聊、服务场景、课堂互动和预约规划对话，但结合语域变量、通用阶段、言语行为和互动模式来分析土耳其语规划对话的研究仍然有限。为填补这一空白，本研究旨在识别这些对话的必选与可选阶段，确定日期和时间协商的顺序性行为，并揭示语域中的“领域”“关系”“方式”如何在语言实现中得到体现。

研究方法 本研究采用理论驱动的质性话语分析。语料库由10名在同一高等教育环境中学习的土耳其母语者组成，他们分成五组两人进行任务导向型口语互动。参与者被要求假设其日程部分冲突，并协商一个双方都合适的会议日期和时间。未提供固定情境、示例对话或现成表达，谈话进程完全取决于他们的互动选择。对话通过数字录音设备录制，时长在47秒至1分17秒之间。录音被转写并根据语义完整性、语境中的交际功能以及对协商过程的贡献划分为语义对话单元。分析借鉴了Taboada的语义对话单元方法、语域理论中的领域、关系和方式变量、Hasan的通用结构势模型、Searle的言语行为分类以及Gallardo Paúls的话语功能取向。间接性、拒绝和礼貌的使用结合Grice的合作原则和Brown & Levinson的礼貌框架进行解释。编码可靠性通过专家独立评估三段对话中的81个语义单元进行测试；语义单元识别一致率为95.06%，阶段边界识别一致率为96.30%，言语行为编码一致率为91.36%。

研究结果 分析共识别出146个语义对话单元和其中的167个交际或话语调控功能。共识别出84个说话轮次，其中56%包含一个以上的功能单元。这表明说话者在一个轮次中可能执行多种功能，包括给出理由、表明可用性、提出替代方案、使用礼貌表达和请求确认。对话的宏观结构被识别为（开场）^任务执行^收尾。任务执行和收尾阶段在五个对话中均出现，而开场阶段仅在三个对话中出现，因此被视为可选。开场通常不是通过常规问候序列实现，而是通过表明前一活动结束、称呼对方或直接进入规划任务等功能实现。日期和时间协商构成任务执行阶段的核心。在大多数对话中，参与者先就日期达成一致，再确定时间。然而在一个对话中，日期和时间在同一轮次中同时提出，形成更为简洁的协商结构。在微观层面，过程通过提出、拒绝、给出理由、提出新建议或请求新日期/时间以及接受等反复行为推进。在部分对话中，还包括地点、会议是否线上或线下、会议议程等补充元素。

语域分析显示，语境和人际特征在语言选择中得到体现。在互动取向更为非正式的对话中，短促、直接、省略和依赖语境的表达更为突出；而在互动取向更为正式的对话中，则表现为使用尊称“Hanım”、正式代词“siz”、更长且更具理由的表达，以及对达成计划的明确总结。停顿、填充停顿、重复、附和和重叠言语在实时组织口语互动中发挥了互动资源的作用。尤其是填充停顿不仅仅是流畅性不足的标志，还可用于争取思考和计划时间、保持发言权、评估提议以及在某些语境中缓和拒绝。尽管收尾阶段在所有对话中均出现，但其实现方式各不相同，包括相互确认、重复决定、安排后续联系、告别和礼貌表达等组合。

结论 研究表明，土耳其语任务导向型规划对话并不遵循固定的会话脚本，而是呈现出可识别的宏观结构和反复出现的局部协商循环。本研究的原创贡献在于通过语域变量、通用阶段、语义对话单元和话语调控资源之间的关系，对日期和时间设定过程进行多层次解释，而不仅仅是通过言语行为类型的分布。研究结果为设计与规划和预约相关的任务、材料和角色扮演活动提供了数据基础，适用于对外土耳其语教学，考虑到提议、拒绝、给出理由、提供替代和接受等序列。然而，由于结果基于五段简短的任务诱发对话，因此应理解为对所分析语料的描述性模式，而非对所有土耳其语口语互动的普遍性主张。未来基于更大、更具多样性和自然发生的互动语料的研究，可检验本研究识别的通用和互动模式是否在不同语境中重复出现。

关键词: 话语分析；语言学；体裁分析；礼貌；任务导向型对话；言语行为；土耳其语

Структурированное Резюме:

Цель исследования Данное исследование рассматривает, каким образом носители турецкого языка структурируют процесс определения взаимно подходящей даты и времени в диалогах планирования, ориентированных на выполнение задачи. Устное взаимодействие представляет собой многоуровневый процесс, организованный в соответствии с коммуникативной целью, контекстуальными переменными и последовательными действиями говорящих. Хотя неформальные беседы, сервисные взаимодействия, учебные ситуации и диалоги по назначению встреч анализировались в различных языках с применением разных теоретических подходов, исследования турецких планировочных диалогов, сочетающих переменные регистра, общие этапы, речевые акты и интеракционные паттерны, остаются ограниченными. Настоящее исследование направлено на выявление обязательных и факультативных этапов таких диалогов, определение последовательных действий, посредством которых развивается переговорный процесс, а также на раскрытие того, как переменные «поле», «тон» и «режим» отражаются в языковом воплощении данной структуры.

Методология Исследование выполнено в формате теоретически ориентированного качественного дискурс-анализа. Материал составили пять устных взаимодействий, ориентированных на задачу, произведённых в парах десятью носителями турецкого языка, обучающимися в одном вузе. Участникам было предложено предположить частичное несовпадение расписаний и договориться о дате и времени последующей встречи, удобных для обеих сторон. Им не предоставлялись фиксированный сценарий, образец диалога или список готовых выражений; ход беседы определялся их собственными интеракционными решениями. Диалоги были записаны на цифровой диктофон, их продолжительность варьировала от 47 секунд до 1 минуты 17 секунд. Записи транскрибировались и делились на семантические диалоговые единицы по критериям семантической целостности, коммуникативной функции в контексте и вклада в процесс переговоров. Анализ опирался на подход Т. Табоада к семантическим единицам диалога, переменные «поле», «тон» и «режим» в теории регистра, модель потенциальной жанровой структуры Р. Хасан, классификацию речевых актов Дж. Сёрла и функциональный дискурсивный подход Х. Гайярдо Паульса. Использование косвенности, отказа и вежливости интерпретировалось в рамках кооперативного принципа Грайса и модели вежливости Брауна и Левинсона. Надёжность кодирования проверялась независимыми экспертами на 81 семантической единице из трёх диалогов; коэффициенты согласия составили 95,06 % для идентификации единиц, 96,30 % для границ этапов и 91,36 % для кодирования речевых актов.

Результаты В ходе анализа выявлено 146 семантических диалоговых единиц и 167 коммуникативных или дискурсивно-регулирующих функций в этих единицах по пяти диалогам. Всего зафиксировано 84 реплики, из которых 56 % содержали более одной функциональной единицы. Это показывает, что говорящие могут выполнять несколько функций в одной реплике: приводить причины, обозначать доступность, предлагать альтернативы, использовать выражения вежливости, запрашивать подтверждение. Макроструктура диалогов определена как (Открытие) ^ Выполнение задачи ^ Закрытие. Этапы выполнения задачи и закрытия присутствовали во всех пяти диалогах, тогда как открытие наблюдалось лишь в трёх и оценено как факультативное. Открытия реализовывались не через традиционные приветственные последовательности, а через функции вроде обозначения завершения предыдущей активности, обращения к собеседнику или непосредственного перехода к задаче планирования. Переговоры о дате и времени составляли основную ось этапа выполнения задачи. В большинстве диалогов участники сначала договаривались о дате, затем переходили к определению времени. В одном диалоге дата и время были предложены одновременно в одной реплике, что привело к более компактной структуре переговоров. На микроуровне процесс развивался через повторяющиеся действия: предложение, отказ, объяснение причин, новое предложение или запрос новой даты/времени, принятие. В некоторых диалогах включались дополнительные элементы: место встречи, формат (онлайн или очно), повестка встречи.

Анализ регистра показал, что контекстуальные и межличностные особенности отражались в языковых выборах. В диалогах с более неформальной ориентацией преобладали короткие, прямые, эллиптические и контекст-зависимые высказывания; диалог с более формальной ориентацией

характеризовался использованием уважительного обращения «Ханым», формального местоимения «siz», более длинных и аргументированных высказываний, а также явного резюме согласованного плана. Паузы, заполненные паузы, повторения, реплики-поддержки и пересекающаяся речь функционировали как интеракционные ресурсы в организации устного взаимодействия в реальном времени. В частности, заполненные паузы не только сигнализировали о дисфлюентности, но и могли служить для выигрыша времени на размышление и планирование, удержания хода речи, оценки предложения и смягчения отказа в определённых контекстах. Этап закрытия присутствовал во всех диалогах, но реализовывался через разные комбинации взаимного подтверждения, повторения решения, организации будущего контакта, прощания и выражений вежливости.

Заключение Исследование показывает, что турецкие диалоги планирования, ориентированные на задачу, не следуют фиксированному сценарию, но демонстрируют узнаваемую макроструктуру и повторяющиеся локальные циклы переговоров. Оригинальный вклад работы заключается в многоуровневом объяснении процесса установления даты и времени через взаимосвязь переменных регистра, жанровых этапов, семантических диалоговых единиц и дискурсивно-регулирующих ресурсов, а не только через распределение типов речевых актов. Полученные результаты создают эмпирическую основу для разработки заданий, материалов и ролевых игр, связанных с планированием и назначением встреч в преподавании турецкого как иностранного языка, с учётом последовательностей предложения, отказа, объяснения причин, предложения альтернатив и принятия. Однако, поскольку выводы основаны на пяти коротких диалогах, вызванных задачей, их следует рассматривать не как обобщаемые утверждения обо всех устных взаимодействиях на турецком языке, а как описательные паттерны, относящиеся к исследованному корпусу. Будущие исследования на основе более крупных, разнообразных и естественно возникающих интеракционных данных могут проверить, повторяются ли выявленные жанровые и интеракционные паттерны в разных контекстах.

Ключевые слова: Анализ дискурса; лингвистика; жанровый анализ; вежливость; диалоги, ориентированные на задачу; речевые акты; турецкий язык

संरचित सारांशः

उद्देश्य यह अध्ययन इस बात की जाँच करता है कि तुर्की भाषा के मूल वक्ता कार्य-उन्मुख योजना संवादों में परस्पर उपयुक्त तिथि और समय निर्धारित करने की प्रक्रिया को कैसे संरचित करते हैं। मौखिक अंतःक्रिया एक बहुस्तरीय प्रक्रिया है जो संप्रेषणीय उद्देश्य, संदर्भगत चर और वक्ताओं की क्रमिक क्रियाओं के अनुसार संगठित होती है। यद्यपि अनौपचारिक वार्तालाप, सेवा-संपर्क, कक्षा अंतःक्रिया और नियुक्ति-योजना संवादों को विभिन्न भाषाओं में विभिन्न सैद्धांतिक दृष्टिकोणों से संबोधित किया गया है, तुर्की योजना संवादों का अध्ययन जो रजिस्टर चर, सामान्य चरणों, वाक्य-क्रिया और अंतःक्रियात्मक पैटर्न को संयोजित करता है, अभी भी सीमित है। इस अंतर को संबोधित करने में योगदान देने के लिए, वर्तमान अध्ययन का उद्देश्य इन संवादों के अनिवार्य और वैकल्पिक चरणों की पहचान करना, उन क्रमिक क्रियाओं को निर्धारित करना जिनके माध्यम से तिथि और समय पर बातचीत आगे बढ़ती है, और यह उजागर करना कि क्षेत्र, संबंध और माध्यम इस संरचना की भाषाई अभिव्यक्ति में कैसे परिलक्षित होते हैं।

कार्यप्रणाली अनुसंधान को सिद्धांत-प्रेरित गुणात्मक प्रवचन विश्लेषण के रूप में डिज़ाइन किया गया था। डेटासेट में उच्च शिक्षा के समान वातावरण में अध्ययन कर रहे 10 तुर्की मूल वक्ताओं द्वारा जोड़ी में उत्पादित पाँच कार्य-उन्मुख मौखिक अंतःक्रियाएँ शामिल थीं। प्रतिभागियों से कहा गया कि वे मान लें कि उनके कार्यक्रम आंशिक रूप से टकरा रहे हैं और दोनों पक्षों के लिए उपयुक्त तिथि और समय पर बातचीत करें। उन्हें कोई निश्चित परिदृश्य, नमूना संवाद या तैयार अभिव्यक्तियों की सूची नहीं दी गई; इसके बजाय, वार्तालाप की प्रगति उनके स्वयं के अंतःक्रियात्मक विकल्पों पर छोड़ दी गई। संवादों को डिजिटल ऑडियो रिकॉर्डर का उपयोग करके रिकॉर्ड किया गया, जिनकी अवधि 47 सेकंड से 1 मिनट 17 सेकंड तक थी। रिकॉर्डिंग को लिप्यंतरित किया गया और उन्हें अर्थपूर्ण संवाद इकाइयों में विभाजित किया गया, जिनका निर्धारण अर्थपूर्ण अखंडता, संदर्भ में संप्रेषणीय कार्य और बातचीत प्रक्रिया में योगदान के आधार पर किया गया। विश्लेषण में टाबोआडा की अर्थपूर्ण संवाद इकाई पद्धति, रजिस्टर सिद्धांत में क्षेत्र, संबंध और माध्यम के चर, हसन का सामान्य संरचना संभाव्यता मॉडल, सियरल का वाक्य-क्रिया वर्गीकरण और गैयार्डो पाउल्स का प्रवचन-आधारित कार्यात्मक दृष्टिकोण शामिल था। अप्रत्यक्षता, अस्वीकृति और शिष्टाचार के उपयोगों की व्याख्या ग्राइस के सहकारी सिद्धांत और ब्राउन एवं लेविन्सन के शिष्टाचार ढाँचे के संदर्भ में की गई। कोडिंग की विश्वसनीयता का परीक्षण स्वतंत्र विशेषज्ञ मूल्यांकन के माध्यम से किया गया, जिसमें तीन संवादों से चुनी गई 81 अर्थपूर्ण संवाद इकाइयों का विश्लेषण किया गया; अर्थपूर्ण संवाद

इकाइयों की पहचान के लिए 95.06%, चरण सीमाओं की पहचान के लिए 96.30% और वाक्य-क्रिया कोडिंग के लिए 91.36% की सहमति दर प्राप्त हुई।

परिणाम विश्लेषण में पाँच संवादों में कुल 146 अर्थपूर्ण संवाद इकाइयाँ और इन इकाइयों के भीतर 167 संप्रेषणीय या प्रवचन-नियामक कार्यों की पहचान की गई। कुल 84 वक्ता-वारियाँ पाई गईं, जिनमें से 56% में एक से अधिक कार्यात्मक इकाइयाँ थीं। यह निष्कर्ष दर्शाता है कि वक्ता एक ही वार्ता में कई कार्य कर सकते हैं, जैसे कारण देना, उपलब्धता बताना, विकल्प प्रस्तुत करना, शिष्टाचार अभिव्यक्तियों का उपयोग करना और पुष्टि का अनुरोध करना। संवादों की मैक्रोसंरचना (प्रारंभ) ^ कार्य निष्पादन ^ समापन के रूप में पहचानी गई। जबकि कार्य निष्पादन और समापन चरण सभी पाँच संवादों में पाए गए, प्रारंभ चरण केवल तीन संवादों में पाया गया और इसलिए इसे वैकल्पिक माना गया। प्रारंभ सामान्य अभिवादन अनुक्रमों के माध्यम से नहीं, बल्कि पूर्व गतिविधि की समाप्ति का संकेत देने, वार्तालापी को संबोधित करने या सीधे योजना कार्य पर जाने जैसे कार्यों के माध्यम से साकार हुआ। तिथि और समय पर बातचीत कार्य निष्पादन चरण का मुख्य अक्ष था। अधिकांश संवादों में प्रतिभागियों ने पहले साझा तिथि पर सहमति बनाई और फिर समय निर्धारित किया। हालाँकि, एक संवाद में तिथि और समय एक ही वार्ता में साथ-साथ प्रस्तावित किए गए, जिससे अधिक संक्षिप्त बातचीत संरचना बनी। सूक्ष्म स्तर पर, प्रक्रिया प्रस्ताव, अस्वीकृति, कारण देना, नया प्रस्ताव करना या नई तिथि/समय का अनुरोध करना और स्वीकार करना जैसी पुनरावृत्त क्रियाओं के माध्यम से आगे बढ़ी। कुछ संवादों में स्थान, बैठक ऑनलाइन या आमने-सामने होगी या नहीं, और बैठक का एजेंडा जैसी पूरक तत्व भी बातचीत में शामिल किए गए।

रजिस्टर विश्लेषण से पता चला कि संदर्भगत और पारस्परिक विशेषताएँ भाषाई विकल्पों में परिलक्षित होती हैं। अधिक अनौपचारिक अंतःक्रियात्मक अभिविन्यास प्रदर्शित करने वाले संवादों में छोटे, सीधे, अपूर्ण और संदर्भ-निर्भर कथन प्रमुख थे, जबकि अधिक औपचारिक अंतःक्रियात्मक अभिविन्यास प्रदर्शित करने वाले संवाद में “हनिम” सम्मानसूचक, औपचारिक सर्वनाम “siz,” लंबे और अधिक तर्कसंगत कथन, और सहमत योजना का स्पष्ट सारांश उपयोग किया गया। विराम, भरे हुए विराम, पुनरावृत्ति, बैकचैनल और ओवरलैपिंग भाषण वास्तविक समय में मौखिक अंतःक्रिया के संगठन में अंतःक्रियात्मक संसाधनों के रूप में कार्य करते पाए गए। विशेष रूप से, भरे हुए विराम केवल असंगति के संकेतक के रूप में कार्य नहीं करते; वे सोचने और योजना बनाने के लिए समय प्राप्त करने, वार्ता बनाए रखने, प्रस्ताव का मूल्यांकन करने और कुछ संदर्भों में अस्वीकृति को कम करने जैसे कार्य भी कर सकते हैं। यद्यपि समापन चरण सभी संवादों में पाया गया, यह पारस्परिक पुष्टि, निर्णय की पुनरावृत्ति, भविष्य संपर्क की व्यवस्था, विदाई और शिष्टाचार अभिव्यक्तियों के विभिन्न संयोजनों के माध्यम से साकार हुआ।

निष्कर्ष अध्ययन से पता चलता है कि तुर्की कार्य-उन्मुख योजना संवाद किसी निश्चित वार्तालाप स्क्रिप्ट का पालन नहीं करते, बल्कि एक पहचानने योग्य मैक्रोसंरचना और पुनरावृत्त स्थानीय बातचीत चक्र प्रदर्शित करते हैं। अनुसंधान का मौलिक योगदान तिथि और समय निर्धारण प्रक्रिया की बहुस्तरीय व्याख्या में निहित है, जो रजिस्टर चर, सामान्य चरणों, अर्थपूर्ण संवाद इकाइयों और प्रवचन-नियामक संसाधनों के बीच संबंधों के माध्यम से की गई है, न कि केवल वाक्य-क्रिया प्रकारों के वितरण के माध्यम से। निष्कर्ष तुर्की को विदेशी भाषा के रूप में सिखाने में योजना और नियुक्ति बनाने से संबंधित कार्यों, सामग्रियों और भूमिका-निर्धारण गतिविधियों को डिजाइन करने के लिए डेटा-आधारित आधार प्रदान करते हैं, जिसमें प्रस्ताव, अस्वीकृति, कारण देना, विकल्प प्रस्तुत करना और स्वीकार करना जैसी अनुक्रमों को ध्यान में रखा जाता है। फिर भी, क्योंकि निष्कर्ष पाँच छोटे कार्य-प्रेरित संवादों पर आधारित हैं, उन्हें तुर्की में सभी मौखिक अंतःक्रियाओं के बारे में सामान्यीकृत दावों के रूप में नहीं, बल्कि विश्लेषित डेटासेट से संबंधित वर्णनात्मक पैटर्न के रूप में व्याख्यायित किया जाना चाहिए। भविष्य के अध्ययन, जो बड़े, अधिक विविध और स्वाभाविक रूप से होने वाले अंतःक्रियात्मक डेटासेट पर आधारित होंगे, यह परीक्षण कर सकते हैं कि इस अध्ययन में पहचाने गए सामान्य और अंतःक्रियात्मक पैटर्न विभिन्न संदर्भों में पुनरावृत्त होते हैं या नहीं।

क्रियाएँ; तुर्की: प्रमुख शब्द प्रवचन विश्लेषण; भाषाविज्ञान; विधा विश्लेषण; शिष्टाचार; कार्य-उन्मुख संवाद; वाक्य-

Yapılandırılmış Özet:

Bu çalışma, Türkçeyi ana dili olarak konuşan bireylerin görev odaklı planlama diyaloglarında ortak bir tarih ve saat belirleme sürecini nasıl yapılandırıdıklarını incelemektedir. Sözlü etkileşim; iletişimsel amaç, bağlamsal değişkenler ve konuşucuların ardışık eylemleri doğrultusunda örgütlenen çok katmanlı bir süreçtir. Gündelik konuşmalar, hizmet karşılaşmaları, sınıf içi etkileşimler ve randevu planlama diyalogları farklı

dillerde çeşitli kuramsal yaklaşımlarla ele alınmış olsa da Türkçe planlama diyaloglarının kesit dil değişkenleri, türsel aşamalar ve söz edimsel-etkileşimsel örüntüler açısından birlikte incelendiği çalışmalar sınırlıdır. Bu araştırma, söz konusu boşluğa katkı sunmak amacıyla diyalogların hangi zorunlu ve isteğe bağlı aşamalardan oluştuğunu, tarih ve saat müzakeresinin hangi ardışık eylemlerle ilerlediğini ve söylem alanı, söylem biçimi ile söylem kipinin bu yapının dilsel gerçekleşmesine nasıl yansıdığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma, kuram odaklı nitel söylem çözümlemesi olarak tasarlanmıştır. Veri setini, Türkçeyi ana dili olarak konuşan ve aynı yükseköğretim ortamında öğrenim gören 10 üniversite öğrencisinin ikili gruplar hâlinde gerçekleştirdiği beş görev odaklı sözlü etkileşim oluşturmaktadır. Katılımcılardan, programlarının kısmen çakıştığını varsayarak her iki taraf için uygun olan bir sonraki toplantı tarihini ve saatini müzakere yoluyla belirlemeleri istenmiştir. Katılımcılara sabit bir senaryo, örnek diyalog veya hazır ifade listesi verilmemiş; konuşmanın ilerleyişi kendi etkileşimsel tercihlerine bırakılmıştır. Dijital ses kayıt cihazıyla kaydedilen diyalogların süreleri 47 saniye ile 1 dakika 17 saniye arasında değişmektedir. Kayıtlar çevri yazıya aktarılmış ve anlamsal bütünlük, bağlam içindeki iletişimsel işlev ve müzakere sürecine katkı ölçütleri doğrultusunda anlamsal diyalog birimlerine ayrılmıştır. Çözümlemede Taboada'nın anlamsal diyalog birimi yaklaşımından, Kesit Dil Kuramı'nın söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipi değişkenlerinden, Hasan'ın Genel Yapı Potansiyeli modelinden, Searle'nin söz edimi sınıflandırmasından ve Gallardo Paúls'un söylem temelli işlevsel yaklaşımından yararlanılmıştır. Dolaylılık, reddetme ve nezaket kullanımları Grice'nin İş Birliği İlkesi ile Brown ve Levinson'un nezaket yaklaşımı doğrultusunda yorumlanmıştır. Kodlama güvenilirliği üç diyalogdan seçilen 81 anlamsal diyalog birimi üzerinden bağımsız uzman değerlendirmeleriyle sınanmış; anlamsal diyalog birimlerinin belirlenmesinde %95,06, aşama sınırlarının belirlenmesinde %96,30 ve söz edimi kodlamasında %91,36 oranında uyum elde edilmiştir.

Çözümleme sonucunda beş diyalogda toplam 146 anlamsal diyalog birimi ve bu birimlerin içinde 167 iletişimsel ya da söylemi düzenleyici işlev belirlenmiştir. Diyaloglarda toplam 84 konuşma sırası bulunmuş; bunların %56'sının birden fazla işlevsel birim içerdiği görülmüştür. Bu bulgu, konuşucuların tek bir söz sırasında gerekçe sunma, uygunluk bildirme, alternatif önerme, nezaket kullanma ve onay talep etme gibi birden fazla işlevi birlikte gerçekleştirebildiklerini göstermektedir. Diyalogların makro yapısı (Açılış) ^ Görev Performansı ^ Kapanış biçiminde belirlenmiştir. Görev performansı ve kapanış aşamaları beş diyalogun tamamında yer alırken açılış aşaması üç diyalogda görülmüş ve isteğe bağlı bir aşama olarak değerlendirilmiştir. Açılışlar çoğunlukla geleneksel selamlaşma dizileriyle değil, önceki etkinliğin tamamlandığını bildirme, muhabata seslenme veya doğrudan planlama görevine geçme işlevleriyle gerçekleştirilmiştir. Görev performansı aşamasının temel eksenini tarih ve saat müzakeresi oluşturmıştır. Diyalogların çoğunda katılımcılar önce ortak bir tarih üzerinde uzlaşmış, ardından saat belirleme sürecine geçmiştir. Bir diyalogda ise tarih ve saat aynı söz sırasında birlikte önerilerek daha yoğun bir müzakere yapısı oluşturulmuştur. Mikro düzeyde süreç; öneri, reddetme, gerekçe sunma, yeni öneri ya da yeni tarih-saat talebi ve kabul etme eylemlerinin yinelenmesiyle ilerlemiştir. Bazı diyaloglarda yer, görüşmenin çevrim içi veya yüz yüze yapılması ve toplantının gündemi gibi tamamlayıcı unsurlar da müzakereye dâhil edilmiştir.

Kesit dil çözümlemesi, bağlamsal ve kişilerarası özelliklerin dilsel tercihlere yansıdığını göstermiştir. Daha gündelik bir etkileşim görünümü sergileyen diyaloglarda kısa, doğrudan, eksilteli ve ortak bağlama dayalı sözceler öne çıkarken daha resmî bir etkileşim görünümü sergileyen diyalogda "Hanım" hitabı, "siz" zamiri, daha uzun ve gerekçeli sözceler ile uzlaşılan planın açıkça özetlenmesi dikkat çekmiştir. Duraklamalar, dolgu dil kullanımı, tekrarlar, kısa geri bildirimler ve eş zamanlı konuşmaların sözlü etkileşimin gerçek zamanlı örgütlenmesinde işlevsel kaynaklar olduğu belirlenmiştir. Özellikle dolgu dil kullanımının yalnızca akıcılık bozukluğu göstergesi olmadığı; düşünme ve planlama zamanı kazanma, söz sırasını koruma, öneriyi değerlendirme ve bazı bağlamlarda retleri yumuşatma gibi işlevler üstlenebildiği görülmüştür. Kapanış aşaması bütün diyaloglarda bulunmakla birlikte karşılıklı onay, kararın tekrarı, gelecekte iletişim kurma, vedalaşma ve nezaket ifadelerinin farklı birleşimleriyle gerçekleşmiştir.

Sonuç olarak çalışma, Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarının sabit bir konuşma şablonuna değil, tanınabilir bir makro yapıya ve yinelenen yerel müzakere döngülerine sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmamızın özgün katkısı, tarih ve saat belirleme sürecini yalnızca söz edimi türlerinin dağılımıyla değil, kesit dil değişkenleri, türsel aşamalar, anlamsal diyalog birimleri ve söylemi düzenleyici kaynaklar arasındaki ilişki üzerinden çok katmanlı biçimde açıklamasıdır. Bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde planlama ve randevulaşma konularına yönelik görevlerin, materyallerin ve rol oynama etkinliklerinin öneri, ret, gerekçe, alternatif ve kabul dizileri dikkate alınarak tasarlanmasına veri temelli bir dayanak sunmaktadır. Bununla

birlikte sonuçlar, beş kısa ve görev yoluyla ortaya çıkarılmış diyaloga dayandığından bütün Türkçe konuşma etkileşimlerine genellenebilir hükümler olarak değil, incelenen veri setine ilişkin betimleyici örüntüler olarak değerlendirilmelidir. Daha geniş, çeşitli ve doğal etkileşim verilerine dayanan gelecek çalışmalar, bu araştırmada belirlenen türsel ve etkileşimsel örüntülerin farklı bağlamlarda tekrarlanıp tekrarlanmadığını sınayabilir.

Anahtar Kelimeler: Dilbilim, tür analizi, görev odaklı diyaloglar, nezaket, söz edimleri, söylem analizi, Türkçe.

www.turkishstudies.net/language

Turkish Studies - Language and Literature

eISSN: 2667-5641

A Qualitative Analysis of Generic Stages and Speech Acts in L1 Turkish Task-Oriented Planning Dialogues

Introduction

Previous studies on spoken genres have shown that recurrent communicative activities tend to display recognizable structural patterns. Spoken interaction has been studied across different contexts, including casual conversation (Eggins & Slade, 1997), classroom interaction in educational settings (Sinclair & Coulthard, 1975), and task-oriented everyday exchanges such as service encounters and appointment scheduling (Mitchell, 1975; Maier, 1996; Taboada, 2004). These studies indicate that spoken interaction is not a random sequence of turns, but a socially organized process shaped by communicative purpose, situational context, and interactional actions.

Research on spoken interaction in Turkish has focused on a variety of topics, including the organization of shopping and service encounters, linguistic politeness, Gricean conversational maxims, and the functions of discourse markers (Çubukçu, 2001; Kökcü & Kot Artunç, 2021; Ercan & Daniş, 2022; Altıparmak, 2022). In the international literature, task-oriented dialogues have been shown to involve interactional processes such as turn-taking, repair, feedback, indirect speech acts, and discourse markers (Deutsch, 1974; Traum & Hinkelman, 1992; Maier, 1996; Byron & Heeman, 1997; Taboada, 2004). However, studies that examine date-and-time planning dialogues produced by native speakers of Turkish through the combined analysis of register variables, generic stages, and speech act and interactional patterns remain limited.

This study addresses this gap by examining L1 Turkish task-oriented planning dialogues through Register Theory, Hasan's (1978) Generic Structure Potential model, and speech act analysis. More specifically, it investigates how speakers in the data organize the negotiation of date and time through contextual variables, generic stages, and speech acts. In this context, the study aims to contribute to the definition of Turkish-speaking task-oriented planning dialogues through a sample by offering an empirical explanation of how such dialogues are structured and how speakers accomplish a common task through interaction.

Literature Review

Speech utterances are unique, yet recurring communicative events generate recognizable patterns of language use (Bakhtin, 1986; Swales, 1990). Speech genres function as fundamental mental and cultural structures that enable human communication; without these pre-existing frameworks, every interaction would require constructing new ones from scratch, rendering communication nearly impossible (Bakhtin, 1986, pp. 78–79). Within Systemic Functional Linguistics (SFL), spoken language is understood as a meticulously structured system rather than disordered interaction (Eggins & Slade, 1997). To account for this structure, Hasan (1978) proposed the Generic Structure Potential (GSP), which describes genres according to their constituent stages, both obligatory and optional. Obligatory stages define a genre's essential identity, while optional

stages account for situational variation. According to Hasan (1978, p. 229), each text type has a generalized structural formula that allows analysts to identify its genre. Empirical studies across business transactions, appointment scheduling, and classroom discourse consistently confirm that interaction follows a recognizable sequence of stages, typically progressing from opening through task performance to closing (Taboada, 2004; Maier, 1996; Mitchell, 1975; Sinclair & Coulthard, 1975).

While sequential staging reveals the basic architecture of a genre, the linguistic realization of those stages is equally significant, directing attention toward register. Halliday et al. (1964, p. 77) define register as "variation according to use," whereby speakers select from a range of linguistic varieties depending on the communicative situation, developing through socialization a repertoire of registers suited to different contexts (Ventola, 2005, p. 22). Register comprises three interrelated variables: field (the social activity and subject matter), tenor (the role relationships among participants, including formality and social distance), and mode (the channel and organization of communication, distinguishing spoken from written and planned from unplanned language) (Taboada, 2004). Whereas register pertains to situational context, genre operates at the cultural level; Eggins and Martin (1997) characterize genre as a higher-order stratum of meaning that subsumes all three register variables. Critically, field, tenor, and mode are not static but are renegotiated as discourse progresses: "as interaction moves from one stage to the next, the values of field, tenor, and mode also change" (Ventola, 2005, p. 29).

Task-oriented dialogues constitute a recognized genre in which participants collaborate through shared knowledge and collective assumptions toward a common goal (Taboada, 2004). Turn-taking in such interactions is governed by task requirements rather than arbitrary convention, and as task focus intensifies, the structural organization of discourse becomes increasingly predictable (G. P. Brown, 1984), though this predictability reflects recurrent functional patterning rather than a fixed script, as conversations are shaped by participant contributions. Swales (1990) characterizes such exchanges as adaptive linguistic artifacts serving the functional needs of discourse communities, whose members produce them in methodical, mutually understandable ways.

Beyond structuring interaction, language also functions as a form of social action. As Malinowski (1923, p. 322) observed, language is "primarily a tool of action," a view formalized by Austin (1962), who argued that to say something is simultaneously to do something, and extended by Searle (1969), who characterized speech as rule-governed social behavior. Building on Austin's (1962) three-part model of locutionary, illocutionary, and perlocutionary acts, Searle (1976, pp. 11–16) proposed five functional categories of speech acts: assertives, which depict states of affairs; directives, which attempt to elicit action; commissives, which bind the speaker to future action; expressives, which convey psychological states; and declarations, which bring about changes in the external world. Interpreting these acts fully requires not only grammatical analysis but also a thorough understanding of pragmatic and sociolinguistic context (Turan, 2019).

A complementary account of how meaning is communicated in spoken interaction is provided by Grice's (1975) Cooperative Principle and its associated maxims of quantity, quality, relation, and manner. Grice argues that participants operate under a general assumption of rational, cooperative exchange and that much of what is communicated, including indirect refusals, implicit agreements, and mitigated responses is conveyed through implicature rather than through what is literally said. Such conversational implicatures arise when speakers appear to deviate from the maxims, prompting hearers to infer an underlying, contextually coherent meaning. This inferential dimension is especially significant in task-oriented dialogue, where indirectness and non-literal expression are routinely employed to propose, negotiate, or decline courses of action. P. Brown and Levinson (1987) situate this pragmatic logic within a broader theory of face management, arguing that communicative choices are fundamentally shaped by the need to attend to face—the public self-

image that interlocutors mutually claim and protect. A positive face reflects the desire to be approved of; a negative face reflects the desire to act without imposition. Many speech acts inherent to task-oriented dialogue, such as requests, refusals, and suggestions, are face-threatening, and speakers routinely employ indirectness, hedging, and conventionalized politeness expressions to mitigate this threat. The choice among these strategies is systematically shaped by participants' relative power, their social distance, and the degree of imposition entailed by the face-threatening act (P. Brown & Levinson, 1987). Crucially, apparent deviations from Gricean maxims, such as understatement, hints, or deliberate vagueness, are themselves interpretable as politeness strategies, with implicatures of face-regard derivable through the same inferential mechanisms that govern conversational implicature (P. Brown & Levinson, 1987; Grice, 1975).

At the discourse level, Gallardo Paúls's (1998) framework complements this picture by classifying conversational moves as either constitutive or linking, enabling the simultaneous analysis of functional content and social organization. Additional communicative units relevant to spoken interaction include backchannels (e.g., "*tamam*," "*peki /okay*," and "*hm*"), which signal active listening; filled pauses (e.g., "*u*," "*ee*," and "*aa*"), which allow speakers to hold the floor during cognitive planning; vocatives, used to capture interlocutor attention; formulaic politeness expressions such as gratitude or well-wishes; and channel acts, employed to manage communicative difficulties (Taboada, 2004).

Taken together, SFL genre theory, the GSP model, register analysis, speech act theory, and the pragmatic frameworks of Grice (1975) and P. Brown and Levinson (1987) provide a coherent and complementary basis for analyzing task-oriented spoken dialogue. Genre accounts for the overall staged organization of an interaction; register explains how that organization is realized within a specific situational context; speech act theory provides tools for examining the local actions through which tasks are negotiated; and Gricean and politeness theories illuminate the inferential and face-management processes through which indirect, mitigated, and socially calibrated meanings are produced and interpreted.

Significance and Rationale of the Study

The significance of this study lies in its focus on L1 Turkish task-oriented planning dialogues as a spoken genre. Rather than treating planning dialogues as isolated conversational examples, the study examines them as staged, goal-oriented interactions in which speakers negotiate a common date and time through contextual choices and sequential communicative actions. In this respect, the study shifts attention to short, goal-oriented spoken interactions that have received more limited attention in Turkish studies on spoken interaction and educational discourse.

The study brings together three complementary analytical perspectives. Register analysis makes it possible to examine how field, tenor, and mode are reflected in the organization of the dialogues. Hasan's Generic Structure Potential model allows the study to identify the obligatory and optional stages of the interaction. Speech act analysis, supported by discourse-based interactional categories, reveals how speakers perform local actions such as proposing, rejecting, requesting, accepting, confirming, giving reasons, and closing the interaction.

By combining these perspectives, the study goes beyond describing which linguistic forms occur; it also explains how contextual variables, generic stages, and interactional actions work together in the accomplishment of a planning task.

The findings may also have practical implications for Teaching Turkish as a Foreign Language. The recurrent patterns identified in the data can inform the design of communicative tasks, role-play activities, and dialogue materials that aim to teach learners how to propose a time, reject an unsuitable option, provide a reason, offer an alternative, confirm agreement, and close an interaction appropriately in Turkish.

Purpose of the Study

The present study aims to examine the structural and interactional organization of L1 Turkish task-oriented planning dialogues. In this regard, it seeks to answer the following research questions:

1. How are register variables reflected in the organization of the negotiation process in the L1 Turkish task-oriented planning dialogues analyzed in this study?
2. How are the generic stages of these dialogues structured in terms of obligatory and optional elements, and what functions do these stages perform within the interaction according to Hasan's Generic Structure Potential model?
3. Through which speech act and interactional patterns is date and time negotiation carried out within the generic stages?

Methodology

This study was designed as a theory-driven qualitative discourse analysis in order to examine the interactional organization of the Turkish task-oriented dialogues included in the sample. A descriptive discourse analysis approach was adopted; the local organization of talk, interactional routines, and the linguistic resources used by speakers to accomplish a specific communicative purpose were examined. According to Torode (1989), discourse analysis has a critical depth in that it reveals how linguistic structures are "naturalized" in everyday interaction. In this context, discourse was treated not merely as the content of a message but as a sequential and functional structure through which specific social purposes are accomplished.

In line with qualitative discourse analysis principles, this study prioritizes analytical depth over sample breadth. As Çelik and Ekşi (2013) state, in discourse analysis, the functionality and analytical suitability of the data are more important than the number of participants. Accordingly, this study focuses on task-oriented spoken interaction data obtained from a limited number of participants.

The data used in this study were evaluated not as fully spontaneous everyday conversations but as task-based spoken interaction data. The participants were given a specific communicative task; however, they were not provided with a fixed script, a sample dialogue, or ready-made response patterns. Therefore, the participants maintained the interaction through their own choices within the limits of the task. In this respect, the data were treated as spoken interaction data that display features of natural conversation but were produced within a specific task framework.

Participants

The participants of the study consisted of 10 university students who spoke Turkish as their native language. The participants were selected through criterion sampling, one of the purposeful sampling methods. Purposeful sampling refers to the deliberate selection of individuals and settings that can provide the necessary information for understanding the research problem and the central phenomenon. Criterion sampling, as a type of purposeful sampling, is based on the inclusion of cases that meet certain predetermined criteria as a form of quality assurance (Creswell, 2013). In this technique, participants are selected according to criteria determined in line with the research question (Şimşek, 2015, p. 173).

In this context, in relation to the research questions, the main criteria were that the participants spoke Turkish as their native language, were in a similar age range, and shared the same educational setting. These criteria were preferred in order to ensure that the participants formed a relatively similar group in terms of linguistic, educational, and socio-cultural background and to limit variation among participants. All participants were selected from among students studying in the

Department of Turkish Language Teaching at the Faculty of Education, ... University. Of the participants, 5 were female and 5 were male, and their ages ranged from 18 to 23. Information about the participants is presented in Table 1.

Table 1: Participant Information

Participants	Gender	Age
FŞY	Female	19
MMEİ	Male	19
MKB	Male	21
FANK	Female	19
FAŞ	Female	20
FCO	Female	18
MSK	Male	21
MYD	Male	19
FŞA	Female	19
MYK	Male	23

The participants were paired in groups of two, and a total of five task-oriented dialogues were obtained. No predetermined criteria such as closeness, gender, academic achievement, or level of communication were used in forming the pairs; the pairing was done randomly. Thus, interaction data were obtained from different speaker pairs within the scope of the study. The participant pairings are shown in Table 2.

Table 2: Groups

Group Number	Participants	Gender	Age
1	[FŞY FANK]	Female- Female	19- 19
2	[FCO FAŞ]	Female- Female	18- 20
3	[MYK FŞA]	Male- Female	23- 19
4	[MKB MMEİ]	Male- Male	21- 19
5	[MYD MSK]	Male- Male	19- 21

Two of the groups consisted of female-female participant pairs, two consisted of male-male participant pairs, and one consisted of a female-male participant pair.

Limitations

This study is limited to five task-oriented dialogues obtained from 10 participants. The fact that the participants were individuals studying in the same department at the same university and were in a similar age range makes the data set relatively homogeneous.

Another limitation of the study is that the recordings consist of short interactions ranging from 47 seconds to 1 minute and 17 seconds. In this respect, the findings were evaluated in the context of short, goal-oriented, and task-based interactions rather than long-term everyday conversations.

In addition, the data do not consist of fully spontaneous everyday conversations but of spoken interactions elicited through a task. Since only audio recordings were used in the study, multimodal interactional elements such as gestures, gaze, and body orientation were excluded from the analysis. The data of the study were analyzed and evaluated in line with these limitations.

Data Collection Tools

In this study, the data were collected using a digital audio recorder. Video recording was not used because the analysis focused on the linguistic organization of spoken interaction, semantic dialogue units, generic stages, and speech act functions rather than multimodal interactional elements

such as gestures and facial expressions. Audio recording was considered a sufficient data source in line with the scope and purpose of the study.

Data Collection Process

Ethics committee approval for this study was obtained on May 28, 2024, from the Ethics Committee of the Institute of Educational Sciences at Hacettepe University via letter No. E-51944218-050-00003559817. Following ethical approval, data collection was carried out at the Faculty of Education, Bursa Uludag University, in two stages. The first stage was conducted after ethical approval in the spring term of the 2023–2024 academic year, and the second stage was completed in the 2025–2026 academic year. After the first stage, a preliminary review indicated that the initial recordings were analytically usable but provided limited contextual and interactional variation for the aims of the study. Therefore, a second stage of data collection was carried out using the same speech task, participant criteria, and recording procedures. This supplementary stage was intended to broaden the range of comparable cases rather than to alter the research design. The final dataset consisted of five L1 Turkish task-oriented planning dialogues selected according to the predetermined criteria.

Before the data collection process began, the participants were informed about the purpose of the study, the speaking task, and the recording process, and voluntary consent forms were obtained from them. The participants were taken to an empty classroom in pairs and were asked to complete the given task collaboratively. After the task instructions were explained, the researcher did not intervene in the interaction process; the participants continued the conversation through their own choices within the boundaries of the assigned task.

All conversations were recorded using a digital audio recorder. The recordings ranged from 47 seconds to 1 minute and 17 seconds in length. The recordings were then transcribed and segmented into semantic dialogue units for analysis.

Speech Task

Within the scope of the study, the participants were asked to agree on a next meeting date and time that would be suitable for both parties in line with a specific communicative purpose. The task was designed to require negotiation between the participants; therefore, the participants were expected to assume that they had partially conflicting schedules and to state the dates or times for which they were unavailable during the interaction. This instruction was used to elicit task-oriented interactional actions such as making a proposal, rejecting, giving reasons, producing a counterproposal, and reaching agreement.

The participants were not given a fixed script, a sample dialogue, or ready-made expressions. Only the purpose and boundaries of the task were explained; how the conversation would proceed, which expressions would be used, and how agreement would be reached were left to the participants' own interactional choices. Therefore, the data were evaluated not as fully spontaneous everyday conversations, but as spoken interaction data produced within the framework of a specific task.

Validity and Reliability

To enhance the validity of the study, the analysis process was grounded in the relevant theoretical frameworks. Accordingly, the analysis was carried out in four stages. In the first stage, the dialogues were segmented based on the semantic dialogue units approach used by Taboada (2004) in the analysis of task-oriented dialogues. In the second stage, the contextual features of the dialogues were examined through register analysis in terms of the variables of field, tenor, and mode. In the third stage, the generic stages of the dialogues and their obligatory and optional elements were identified in line with Hasan's (1978, 1984) Generic Structure Potential model. In the fourth stage, the semantic dialogue units that constituted these generic stages were functionally coded in

accordance with Searle's (1976) speech act classification and the discourse-based approaches of Taboada (2004) and Gallardo Paúls (1998). Thus, the analysis process was conducted on the basis of theoretical criteria aligned with the research questions of the study. In interpreting the findings, refusals, indirectness, and politeness expressions were evaluated with reference to Grice's (1975) Cooperative Principle and the concept of conversational implicature, and P. Brown and Levinson's (1987) politeness theory, since these frameworks help explain how speakers convey implicit meanings while managing face and social relations in interaction.

During the coding process, a coding guide was used that included definitions of semantic dialogue units, generic stages, functional codes, and speech act labels. The guide was used both by the main researcher and by the independent experts, ensuring that coding decisions were based on shared criteria. Below, a sample coding table is presented to illustrate how the units were evaluated in terms of stage, function, and speech act.

Table 3: Sample Coding Sheet

Generic Stage	Turn ID	Speaker	Semantic Dialogue Units (SDUs)	Functional Code	Speech Act (Searle)
Opening	FŞY_01_01	FŞY	Mezuniyetimiz için organize konuşmasını yaptık. (We had the planning meeting for our graduation.)	Inform	Assertive
			Konuşmamız bitti. (Our discussion is over.)	Inform	Assertive
Task Performance			Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim. (Now, let's decide on the graduation day.)	Propose-Meeting	Directives

To increase the reliability of the analysis process, the codings were submitted to two independent expert coders for review. One of the experts has academic expertise in Turkish education, and the other in Turkish language and literature. Both experts evaluated the relevant data independently from the main researcher's codings, in line with the definitions and criteria included in the coding guide.

First, in order to check the reliability of semantic dialogue unit identification, a total of 81 SDUs from three dialogues were examined by the first independent expert coder. At this stage, the codings of the main researcher and the evaluations of the independent expert coder were compared; agreement was identified in 77 SDUs, while disagreement was identified in 4 SDUs. According to Miles and Huberman's (1994) reliability formula, the inter-coder agreement rate was calculated as 95.06%. This rate indicates a high level of coder agreement in the process of identifying SDUs.

Second, in order to check the reliability of stage boundary identification, the same 81 SDUs from the same three dialogues were re-evaluated by the first independent expert coder. At this stage, the main researcher's stage codings and the evaluations of the independent expert coder were compared; agreement was identified in 78 SDUs, while disagreement was identified in 3 SDUs. According to Miles and Huberman's (1994) reliability formula, the inter-coder agreement rate was calculated as 96.30%.

Finally, in order to check the reliability of speech act coding, the same 81 SDUs were evaluated by the second independent expert coder. At this stage, the main researcher's speech act codings and the second independent expert coder's evaluations were compared; agreement was identified in 74 SDUs, while disagreement was identified in 7 SDUs. According to Miles and Huberman's (1994) reliability formula, the inter-coder agreement rate was calculated as 91.36%.

Disagreements were resolved through joint evaluation by the main researcher and the independent expert coders, and consensus was reached on the final coding. In this process, the function of each unit within its context, the generic stage to which it belonged, the definitions in the coding guide, and the relevant theoretical criteria were considered together. Thus, the process aimed to base coding decisions on shared criteria and to reduce subjective differences that might arise from the researcher's interpretation.

Data Analysis

Manual coding was used in the analysis of the data. Manual coding was preferred in order to examine more closely the contextual details in the spoken data, functional shifts within turns, and interactional orientations. Especially in cases where a single turn could contain more than one communicative function, manual coding made it possible to evaluate unit boundaries within their context.

The audio recordings were first transcribed. Then, the dialogues were segmented into units of analysis based on the semantic dialogue units approach used by Taboada (2004) in the analysis of task-oriented dialogues. In this study, a semantic dialogue unit was defined as a functional speech segment that carries semantic integrity in conversation, has a distinguishable communicative function, and contributes to the flow of interaction (Taboada, 2004). A turn may consist of a single semantic dialogue unit, or it may contain more than one semantic dialogue unit.

Three criteria were taken into account when determining the boundaries of semantic dialogue units: the unit's semantic integrity, its specific communicative function in context, and its contribution to the task negotiation or to the discourse organization of the interaction (Taboada, 2004). In this context, semantic dialogue units mostly overlapped with sentence and subordinate clause boundaries; however, short units such as "peki" (okay), "tamam" (all right), and "maalesef" (unfortunately) were also treated as separate semantic dialogue units when they formed meaningful and functional responses or discourse-regulating elements on their own within the conversation.

For example:

Maalesef | O gün uygun değilim. | Çünkü toplantım var. | Başka bir gün yapabiliriz.

Unfortunately | I am not available that day. | Because I have a meeting. | We can do it another day.

Politeness | Rejection | Reason-Giving | New Proposal

The turn above was coded as four separate semantic dialogue units.

After the segmentation into semantic dialogue units, the analysis was carried out in four stages. In the first stage, the dialogues were examined within the framework of register theory in terms of the variables of field, tenor, and mode. At this stage, the social activity around which the talk developed, the degree of closeness/formality between the speakers, and the spoken face-to-face nature of the interaction were identified.

In the second stage, the generic structure of the dialogues was analyzed in line with Hasan's (1978, 1984) Generic Structure Potential model. At this stage, the dialogues were examined in terms of opening, task performance, and closing stages; the occurrence of each stage in the data set, its function in the task flow, and its obligatory/optional status were identified. Stages that appeared in all dialogues and were necessary for the completion of the task were considered obligatory, whereas elements that appeared only in some dialogues and expanded the structure were considered optional. The realization of these stages in the dialogues is presented in detail in the findings section.

In the third stage, each semantic dialogue unit was evaluated in terms of its local function within task-oriented interaction. At this stage, Gallardo Paúls's (1998) approach, which takes into account the speaker's communicative intention and functional moves within discourse, was used. Functional codes were determined on the basis of both the theoretical framework and the recurring interactional functions in the data. In this context, functional categories such as asking for a date, requesting a date, proposing a date, rejection, giving information, accepting, indicating availability, requesting a meeting, repeating confirmation, farewell, vocative, backchannel, and filled pause were used. This approach made it possible to include in the coding not only task-related acts such as proposal, rejection, and acceptance, but also discourse-regulating functions such as backchannels, filled pauses, vocatives, and politeness.

In the fourth stage, the semantic dialogue units were associated with upper-level speech act types in line with Searle's (1976) speech act classification. Thus, each unit was evaluated both in terms of its local task-oriented function and its general speech act type. For example, the unit "Would next Wednesday be suitable for you?" was coded functionally as "ask-date" and, in terms of Searle's classification, as a "directive."

The categories used in the coding process were defined in the coding guide prepared by the researcher (Table 3). The coding guide included the definition, sample expression, and distinguishing criteria for each category. During the coding process, first, the generic stage to which each semantic dialogue unit belonged was identified; then, its functional code and speech act type were assigned. In the final stage, recurring speech act patterns within the same generic stage were compared, and common structural-functional patterns across the dialogues were identified.

Transcription

In the study, the transcription system used in Taboada's (2004) JANUS speech-to-speech machine translation project was taken as a basis. Accordingly, the participants were coded according to gender and the initials of their first and last names, and turn numbers were indicated with underscores. For example, the code "FİP_01_02" refers to the speaker's gender (M/F), the initials of the speaker's first and last name, and the second turn in the first dialogue.

In the transcription, features specific to spoken language were represented with specific symbols. These are as follows:

- Filled pauses and human sounds were given in slashes: /hmm/, /aa/
- Silences between 0.5 and 2 seconds were marked as *pause*, while silences longer than 2 seconds were marked as *silence*.
- Incorrect or incomplete pronunciations were shown in square brackets, and the target form was given in parentheses: [kaf(e)], [masjit (mescit)]
- False starts were indicated with angle brackets: <let's meet> Could we meet? In addition, overlapping speech was marked with {begin_simultaneous} and {end_simultaneous}.

Findings

Analysis of Dialogues Within the Framework of Register Theory

In this study, the task-oriented planning dialogues were first examined within the framework of register theory in terms of field, tenor, and mode. This analysis aimed to reveal how the dialogues were situated in their communicative contexts and how contextual variables were reflected in the organization of the interaction. In this regard, the register features of the five dialogues are presented below.

Table 4: Register Features of the Dialogues

Dialogue Number	Field	Tenor	Mode
1	Social planning–Graduation event planning	Intimate, equal-status relationship	Spoken, face-to-face interaction
2	Institutional planning–Follow-up meeting planning	Formal relationship	Spoken, face-to-face interaction
3	Academic planning–Project meeting planning	Semi-formal relationship	Spoken, face-to-face interaction
4	Informal planning–Follow-up meeting planning	Intimate, equal-status relationship	Spoken, face-to-face interaction
5	Informal planning–Follow-up meeting planning	Equal-status relationship	Spoken, face-to-face interaction

As shown in Table 4, all the dialogues examined were structured around the aim of determining a shared time as a result of the task given to the participants. However, since this common task was carried out within different fields and participant relationships, some differences emerged in the discourse organization of the dialogues. The field variable was evaluated in relation to the scope of negotiation and the topics included in the meeting, while the tenor variable was considered in relation to forms of address, degree of formality, and the ways in which proposals and rejections were formulated. The mode variable shows that the dialogues were structured as spoken, face-to-face interactions. The reflections of these variables on discourse organization are discussed below under separate headings.

Field: The Type of Activity and Scope of Negotiation

In this study, the field variable was determined on the basis of the type of activity carried out in the dialogues and the scope of the negotiation. All five dialogues were structured around the aim of determining a shared time for a next meeting or encounter, as required by the task. However, this common task did not occur within the same social field in each dialogue; rather, it appeared in different contexts such as determining a graduation day, planning a meeting, organizing an academic/project meeting, and arranging a follow-up meeting. While date and time coordination constitutes the primary negotiation axis across all five dialogues, the scope of negotiation varies depending on the social context in which this task is embedded.

In the first dialogue, the field has the character of social/organizational planning in the context of determining a graduation day. The dialogue is oriented toward this task through the expression "Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim. / Now, let's decide on the graduation day." The scope of negotiation remains limited to reaching agreement on a day and time, with no expansion into other dimensions of the planned event.

In the second dialogue, the field displays an institutional character in the context of planning the next meeting. The date and time are proposed directly with the expression "17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? Saat bir. / Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting? One o'clock." The institutional character of this dialogue is further evidenced by the inclusion of institutional obligations a meeting at TÖMER and a meeting with students as reasons explaining availability. The scope of negotiation extends slightly beyond date and time to encompass place, as reflected in the closing summary "18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada. / Tuesday, June 18, at five o'clock, here again." in which all three scheduling parameters are explicitly confirmed.

The third dialogue was evaluated within the field of planning an academic project meeting. As in the other dialogues, the negotiation is primarily oriented toward determining a date and time. However, in this dialogue the scope of negotiation expands most broadly: in addition to scheduling,

action proposals were included concerning the meeting's setting ("bir yerde oturup / sitting somewhere together"), the mode of interaction, including a proposal for an online meeting ("çevrim içi de yapabiliriz / we can also do it online"), and the agenda topic ("projenin konusunu belirleyebiliriz artık / we can now determine the topic of the project"). This makes the third dialogue the one with the broadest negotiation scope in the data set.

In the fourth dialogue, the field appears as the planning of a follow-up meeting after an ongoing activity. The expression "Bugünlük bu kadar yeter o zaman diyelim. / Let's say that this is enough for today" signals the closure of the current activity, while "Haftaya cumartesi günü tekrar buluşalım olur mu? / Let's meet again next Saturday, is that okay?" initiates the scheduling negotiation. This initial Saturday proposal is not accepted, however, as the other participant indicates a prior weekend commitment; the negotiation continues, with both participants consulting their schedules, as seen in "Bir bakayım bir dakika programıma. / Let me check my schedule for a minute," and agreement is eventually reached on Friday. The scope of negotiation in this dialogue remains focused on date and time, with no expansion into other dimensions.

In the fifth dialogue, the field is similarly shaped around planning a follow-up meeting as a continuation of the previous meeting. The expression "Bugünkü toplantının tekrarını ne zaman yapalım? / When shall we hold the repeat of today's meeting?" clearly establishes this field. While the negotiation centers on determining a date and time, its scope expands to include the clarification of date information, as evidenced by "Perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? / What date does Thursday correspond to?" and "Bu perşembeyi mi diyorsun? / Do you mean this Thursday?" This clarification subprocess distinguishes the scope of this dialogue from those in which a scheduling agreement is reached without additional verification.

These findings show that the field variable is related not only to the type of social activity represented, but also to the scope of the negotiation it generates. Across all five dialogues, date and time coordination functions as the primary negotiation axis; however, the extent to which the negotiation expands beyond this axis differs across contexts. In the social/organizational and follow-up meeting contexts, the negotiation largely remains confined to date and time, though the fifth dialogue includes an expansion into date clarification. In the institutional context, the scope extends to encompass place as well, in a manner consistent with the roles and obligations present in the interaction. In the academic/project context, the negotiation expands most broadly to include action proposals regarding the meeting's setting, mode, and agenda topic. The field variable can therefore be considered one of the main contextual variables that shape which speech acts become prominent and how far the negotiation expands within the interaction.

Tenor: Participant Relationship, Formality, and Politeness

In this study, the tenor variable was evaluated on the basis of closeness between speakers, degree of formality, and mutual positioning in the interaction. In this evaluation, forms of address, pronoun choice, the formulation of proposals and rejections, politeness expressions, utterance structure, and closing forms were taken as the main criteria. In the dialogues examined, participant relationships were found to be structured at different degrees of formality. The following diagram shows the comparative position of the dialogues in terms of social distance.

(Lower social distance) 1,4 → 5 → 3 → 2 (Higher social distance)

In the diagram, the dialogues are ordered from lower to higher levels of social distance and formality. In line with these criteria, social distance appears to be relatively low in Dialogues 1 and 4, whereas social distance and formality are more pronounced in Dialogue 2. Dialogues 3 and 5 are positioned between these two ends and display a semi-formal or equal-status relationship.

In the table below, the dialogues are presented comparatively in accordance with the social distance ranking given above.

Table 5: Tenor Features of the Dialogues

	Dialogues 1 and 4	Dialogue 5	Dialogue 3	Dialogue 2
Participant Relationship	An intimate and equal-status relationship	An equal-status, task-oriented, and neutral relationship	A semi-formal academic project relationship	A more socially distant, institutional/professional relationship
Language Use	Use of sen (informal you); everyday expressions such as “Senin için uygun olur mu? / Would it be suitable for you?” and “Aynı kaç oluyordu ya? / What date is next Saturday?” (4th dialogue)	No explicit formal address; forms such as yapalım/yapsak foregrounding joint action: “Ne zaman yapalım? / When shall we do it?”	Use of both sen (informal you) and siz (formal you) forms; politeness/mitigation expressions such as “Sizin için uygunsa / If it is suitable for you” and “istersen / if you wish”	Use of the title Hanım; siz (formal you) pronoun; formal question patterns such as “sizin için uygun mudur? / Would it be suitable for you?”
Utterance Structure and Length	Short, direct, and sometimes elliptical: “Cumaya ne dersin? / What do you think about Friday?”, “Dört beş? / Four or five?”	Short and direct, sometimes elliptical: “Saat kaç söyleyelim? / What time shall we say?”, “Saat olarak? / In terms of time?”	More explanatory and multi-component: “Cumartesi günü randevum var. Hafta içi bir gün ayarlayabilirsek daha iyi olur. Mesela salı günü müsait misin? / I have an appointment on Saturday. It would be better if we could arrange it on a weekday. For example, are you available on Tuesday?”	More explanatory, multi-component, and formal: “Maalesef... TÖMER’de toplantım var... Başka bir gün olursa... / Unfortunately... I have a meeting at TÖMER... If it could be another day...”
Rejection Strategies	Both direct and indirect rejections are observed: “Benim için uygun değil. / It is not suitable for me”, “Hafta sonu işim vardı da / I had something to do on the weekend.”	Rejections proceed through indicating availability/unavailability and proposing an alternative time	Indirect rejections with alternatives come to the fore	Indirect, mitigated, and formal rejections come to the fore

Closings	Short confirmation of agreement or intimate politeness expressions: “Anlaştık / Agreed”, “Dikkat et kendine / Take care”, “Sağ ol / Thanks”	Farewell: “Görüşmek üzere / See you / See you later”	Acceptance + arranging further contact + farewell: “İletişime geçerim / I will contact you”, “Haberleşiriz / We will keep in touch”, “Hoşça kalın / Goodbye”	A more formal closing with title use and a summary of the decision: “18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada... / Tuesday, June 18, at five o’clock, here again...”
-----------------	---	--	--	--

The table shows that social distance, formality, and role relations are reflected in the participants’ linguistic choices. In Dialogues 1 and 4, where social distance is relatively low, short, direct, and elliptical expressions come to the fore. In Dialogue 2, the use of the title *Hanım*, reciprocal *siz* forms, reasoned rejections, and the explicit summary of the decision create a more formal tenor, pointing to professional role-based positioning within an institutional context. In Dialogue 3, more explanatory and multi-component turns are prominent in connection with the semi-formal academic/project context. In Dialogue 5, although social distance is low, a more neutral and task-oriented relationship is evident compared to Dialogues 1 and 4.

Mode: Spoken, Face-to-Face Interaction

In this study, the mode variable was evaluated on the basis of the communication channel through which the dialogues took place and how language functioned within the interaction. All five dialogues examined in the study were carried out as spoken, face-to-face interactions. Therefore, features specific to spoken language, such as pauses, filled pauses, elliptical utterances, repetitions, short responses, false starts, and overlapping speech, are observed in the dialogues.

The fact that the dialogues were spoken, face-to-face, and task-based was reflected in the brief nature of the openings. There is no separate opening sequence in which the participants confirm each other’s identities. Instead, the interactions mostly begin with the announcement of a completed activity, a meeting/date request, or a proposal that directly initiates the task performance. This is related not only to the shared physical context but also to the task instruction, which directed the participants toward the immediate goal of determining a time.

In the first dialogue, the turns largely proceed in a sequential and orderly manner. The participants produce proposals and rejections in sequence without interrupting each other.

[FŞY_FANK_01]

FŞY_01_04: Haftaya cumartesi senin <uy> *duraklama* için uygun mu? | (*Would next Saturday be suitable for you?*)

FANK_01_04: Cumartesi farklı önemli bir toplantım var | maalesef. | (*I have another important meeting on Saturday | unfortunately.*)

FŞY_01_05: Peki | *duraklama* 30 Haziran? | (Okay | June 30?)

FANK_01_05: 30 Haziran için de net bir şey söyleyemem. | Daha net bir tarih belirlese? | (I cannot say anything definite for June 30 either. | Shall we decide on a clearer date?)

In this snippet, one participant offers a date proposal, the other participant rejects this proposal with a reason, and then the interaction moves on to a new date proposal. Although the expression “30 Haziran? / June 30?” is not a complete interrogative sentence, it functions as a new date proposal within the context. In addition, the false start and pause in the expression “senin <uy>

pause için uygun mu? / would it be suitable for you...” show that the speaker is organizing the utterance in real time. Therefore, in the first dialogue, the spoken and face-to-face mode shows that the negotiation is structured through sequential turns, short and elliptical date proposals, and real-time utterance organization.

Although the second dialogue also takes place as a spoken and face-to-face interaction, it differs from the first dialogue in that it includes more explicit, complete, and multi-component utterances.

[FCO_FAŞ_01]

FAŞ_01_01: FCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. | (*FCO Hanım | Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting? | At one o'clock.*)

FCO_01_01: *duraklama* FAŞ Hanım | maalesef | o gün TÖMER'de toplantım var. | Başka bir gün olursa benim açımdan daha iyi olur. | (*FAŞ Hanım | unfortunately | I have a meeting at TÖMER that day. | Another day would be better for me.*)

FAŞ_01_02: \ı\ o hafta içerisinde 18 Haziran'da da benim saat ikide öğrencilerle görüşmem var | aslında *duraklama* bir saat sürer yaklaşık | *duraklama* saat üç dört gibi bir sonraki toplantımızı yapsak *duraklama* uyar mı? (/uh/ within that week, on June 18, I also have a meeting with students at two o'clock | actually it takes about an hour | if we held our next meeting around three or four o'clock would that work?)

In Dialogue 2, which is the shortest dialogue in the sample in terms of the number of speaker turns, the negotiation is completed within a total of seven turns. Except for the farewell section, most turns include more than one functional unit, such as a date and time proposal, a reason for rejection, an indication of availability, or a new proposal. Interlocutor-directed backchannels are not prominent in Dialogue 2, although filled pauses and hesitation markers are still present. This shows that the spoken mode does not necessarily result in short and elliptical utterances; in formal or institutional contexts, it may also be organized in a more explicit, reasoned, and decision-fixing manner. The restatement of the decision in the closing “18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada. / Tuesday, June 18, at five o'clock, here again” with date, time, and place information also supports this interpretation.

In the third dialogue, the mode variable becomes visible through multi-component turns. In this dialogue, the participants do not merely determine a date and time; they also combine reasons, alternatives, and solution proposals within the same turn.

[MYK_FŞA_01]

MYK_01_01: *sessizlik* Sizin için uygunsa haftaya *duraklama* cumartesi günü *duraklama* \ı\ akşam saat on yedi gibi yapabiliriz. | (*If it is suitable for you, next week on Saturday /uh/ we can do it around five o'clock in the evening.*)

FŞA_01_02: Cumartesi günü randevum var. | Hafta içi bir gün ayarlayabilirsek daha iyi olur | Mesela salı günü müsait misin? | (*I have an appointment on Saturday. | It would be better if we could arrange it on a weekday. | For example, are you available on Tuesday?*)

MYK_01_02: *duraklama* \ı\ salı günü *sessizlik* müsait değilim. | *duraklama* Sınavım var. {başlangıç_eşzamanlı} | Türk Dil Bilgisi | (/ı/ on Tuesday I am not available. | I have an exam. {begin_simultaneous} | Turkish Grammar)

FŞA_01_03: \Hm\ {bitiş_eşzamanlı} | Diğer günler boş değilim ama ben. | \Ee\ o zaman şöyle yapalım... | (/Hm/ {end_simultaneous} | *I am not free on the other days either. | /I/ then let's do it this way...*)

In this snippet, the turn produced by the participant coded as FŞA “Cumartesi günü randevum var. Hafta içi bir gün ayarlayabilirsek daha iyi olur. Mesela salı günü müsait misin? / I have an appointment on Saturday. It would be better if we could arrange it on a weekday. For example, are you available on Tuesday?” includes a rejection/reason, an alternative orientation, and a new date proposal together. The uses of “silence,” “pause,” and “/ı/” by the participant coded as MYK show that the processes of thinking and planning before producing a proposal or rejection become visible within the talk. The reason-giving in the form of “Sınavım var. Türk Dil Bilgisi / I have an exam. Turkish Grammar” is also compatible with the academic/project context of the dialogue. Therefore, the third dialogue shows that spoken interaction can proceed not only through short and elliptical structures but also through explanatory, reasoned, and multi-component turns.

The fourth dialogue shows similarities with the first dialogue in terms of mode features. In both dialogues, the negotiation is carried out through short, elliptical, and context-dependent utterances.

[MKB_MMEİ_01]

MMEİ_01_01: Ayın kaçı oluyordu ya haftaya cumartesi? *duraklama* | Ben uygun {başlangıç_eşzamanlı} | (*What date is next Saturday again? | Am I available {begin_simultaneous}*)

MKB_01_02: bir bakalım | (Let's check.)

MMEİ_01_02: muyum? | {bitiş_eşzamanlı} Bir bakayım bir dakika programıma | (*am I? | {end_simultaneous} Let me check my schedule for a minute.*)

MMEİ_01_03: *sessizlik* Hafta sonu benim bir işim vardı da evde | (*I had something to do at home at the weekend.*)

MKB_01_03: Öyle mi? | (*Really?*)

MMEİ_01_04: Evet | bir {başlangıç_eşzamanlı} /ı/ (*Yes | one {begin_simultaneous} /ı/*)

MKB_01_04: Cuma olur mu mesela? {bitiş_eşzamanlı} | (*Would Friday work, for example? {end_simultaneous}*)

In this snippet, expressions such as “Ayın kaçı oluyordu ya? / What date is next Saturday again?”, “Bir bakalım / Let's check,” “Öyle mi? / Really?”, and “Cuma olur mu mesela? / Would Friday work, for example?” show that the negotiation proceeds through utterances that are based on shared context and organized in real time. The completion of the structure “Ben uygun... muyum? / Am I available... am I?” within overlapping speech shows that the participant is evaluating availability during the interaction. One of the features that makes this dialogue distinctive is the presence of overlapping speech. In the dialogue, which consists of 20 turns, the participants continued or completed their utterances in overlap four times. These overlaps were evaluated not as direct conflict or interruption, but as part of the process of jointly clarifying date and availability information.

In the fifth dialogue, the mode variable also becomes visible particularly through pauses, filled pauses, overlapping speech, and short/elliptical utterances. In this dialogue, the participants plan to repeat a previous meeting and jointly clarify calendar information within the conversation.

[MYD_MSK_01]

MYD_01_01: /ee/ bugünkü toplantının *duraklama* tekrarını ne zaman yapalım? | (/ı/ *When shall we hold the repeat of today's meeting?*)

MSK_01_01: Ben perşembe günü müsaitim | (*I am available on Thursday.*)

MYD_01_02: /Hm/ perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? *duraklama* | Bekle {başlangıç_eşzamanlı} | (/Hm/ *What date does Thursday correspond to?* | *Wait {begin_simultaneous}*)

MSK_01_02: Perşembe {bitiş_eşzamanlı} ne zamana denk geliyor? | (*Thursday {end_simultaneous} what date does it correspond to?*)

MYD_01_03: Perşembe günü *sessizlik* | Bu perşembeyi mi {başlangıç_eşzamanlı} diyorsun? | (*Thursday* | *Do you mean this Thursday?* {*begin_simultaneous*})

MSK_01_03: Evet {bitiş_eşzamanlı} | (*Yes {end_simultaneous}*)

Expressions such as “Perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? / What date does Thursday correspond to?”, “Bu perşembeyi mi diyorsun? / Do you mean this Thursday?”, “Ne zaman yapalım? / When shall we do it?”, and “Saat olarak? / In terms of time?” show that the participants jointly construct shared calendar information within the conversation. Short utterances such as “Saat olarak? / In terms of time?”, “Olur. / Okay,” “Tabii / Of course,” “Tamam / All right,” “Görüşmek üzere / See you,” and “Görüşürüz / See you later” function in context as requesting a date/time, accepting, confirming, and saying farewell. In this dialogue, which consists of 18 turns, the participants speak in overlap a total of five times. These overlaps can also be evaluated not as signs of conflict, but as part of the process of clarifying date information and quickly constructing a shared decision.

Stages

In this section, the planning dialogues produced by L1 Turkish speakers are examined in terms of opening, task performance, and closing stages in line with Hasan’s Generic Structure Potential approach. In this study, the opening stage refers to the conversational units produced before the participants move on to the main task of date and time negotiation. The task performance stage refers to the negotiation process aimed at determining a date and time, while the closing stage refers to the part in which the interaction is ended after agreement has been reached on the plan.

Opening

Overall, the opening stage in the dialogues examined appears to be optional rather than obligatory. An opening stage was identified in three of the five dialogues, while two dialogues began directly with the task performance stage. In the examples where an opening was present, this stage was brief and was mostly realized within a single turn. In some cases, opening units were combined with task-initiation units that directly launched the task performance. Therefore, in the L1 Turkish dialogues included in the sample, the opening functions not as an extended social introduction, but as a short and functional preparatory space that directs the interaction toward the main task.

In the dialogues examined, the opening stage was constructed not so much through social greeting sequences, but through functions such as recalling a previous activity, closing a completed action, addressing the interlocutor, and preparing the transition to the main task.

[FŞY_FANK_01]

FŞY_01_01: Mezuniyetimiz için *duraklama* organize konuşmasını yaptık. | *duraklama* Konuşmamız bitti. | Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim. | (*For our graduation we had the planning discussion.* | *Our discussion is over.* | *Now let’s decide on the graduation day.*)

In the snippet above, the speaker first refers to the previous discussion about the graduation organization and then closes the completed activity with the expression “Konuşmamız bitti. / Our discussion is over.” The expression “Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim. / Now let’s decide on

the graduation day” in the final SDU functions as a transitional unit that initiates the new task and enables the shift from the opening stage to the task-performance stage.

[MKB_MMEİ_01]

MKB_01_01: Tamam | bugünlük bu kadar yeter o zaman diyelim. *duraklama* | Haftaya cumartesi günü *duraklama* tekrar buluşalım | olur mu? | (*Okay* | *let's say that this is enough for today then.* | *Let's meet again next Saturday | is that okay?*)

A similar structure is observed in this snippet. The expressions “Tamam / Okay” and “bugünlük bu kadar yeter o zaman diyelim / let's say that this is enough for today then” show that the ongoing activity has been completed and that the current section of the conversation is being closed. The following expression, “Haftaya cumartesi günü tekrar buluşalım olur mu? / Let's meet again next Saturday, is that okay?” initiates the new meeting-planning task. In this example, the closure of the previous activity and the initiation of the new scheduling task occur within the same turn. This makes the opening a highly compressed transitional space between the completed activity and the task performance stage.

A different form of opening was identified in the second dialogue. In this dialogue, the opening is realized not by recalling a previous activity or closing a completed action, but directly through a vocative unit.

[FCO_FAŞ_01]

FAŞ_01_01: FCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. | (*FCO Hanım* | *Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting? | At one o'clock.*)

In the snippet above, the expression “FCO Hanım” functions to address the interlocutor and initiate the interaction. After this vocative unit, the speaker moves directly to a date and time proposal. Therefore, in this dialogue, the opening stage is kept very brief and is realized only through a vocative unit that directs the participant's attention to the conversation and initiates the interaction within a formal framework.

In contrast, no separate opening stage was identified in the third and fifth dialogues. The third dialogue begins directly with the task-oriented request “Bi sonraki toplantıyı ne zaman yapalım sence? / When do you think we should hold the next meeting?”, while the fifth dialogue opens with “/ee/ bugünkü toplantının tekrarını ne zaman yapalım? / When shall we hold the repeat of today's meeting?” In both cases, the interaction starts with a meeting/date request rather than with a greeting, vocative, or activity-completion sequence. These examples support the view that the opening stage is optional in the data set and that some dialogues move directly into the task performance stage.

Taken together, the openings identified in the dialogues display task-oriented initial structures rather than greeting sequences aimed at establishing social relations. Dialogues 1 and 4 include brief activity-completion sequences that prepare the transition to the new task; Dialogue 2 begins with a short vocative opening; and Dialogues 3 and 5 begin directly with task performance. The fact that the openings are brief, often occur within a single turn, and prepare or replace the direct transition to task performance shows that the participants organize the interaction in a short and functional manner. For this reason, the opening stage in the dialogues can be evaluated as an optional transitional space that directs the interaction toward the main task rather than as an extended social introduction.

Task Performance

In the dialogues examined, this stage was the stage in which the date and time negotiation was directly carried out.

Table 6: Task Performance in Dialogues

Dialogue No.	Sequence of Negotiation Topics
1	Date ^ Time
2	Date ^ Time
3	Date ^ Time
4	Date ^ Time
5	Date ^ Time

In the dialogues of L1 speakers, the task performance stage was structured primarily through the negotiation of a suitable date and time for the next meeting. In four of the five dialogues, date and time negotiations proceeded sequentially. In Dialogue 2, however, date and time were proposed within the same turn, representing a more condensed realization of the Date ^ Time structure. In the sequential cases, participants first tried to determine a suitable date and, after agreement was reached, moved on to the negotiation of time. Therefore, the general organization of the task performance stage in the L1 dialogues can be represented as Date ^ Time.

In some dialogues, the agreement on date and time was also accompanied by complementary elements related to place, meeting mode, or agenda. These elements did not constitute separate negotiation topics; rather, they clarified the scope of the decision or helped complete the plan. For example, in Dialogue 2, the place information is consolidated in the closing through the expression “yine aynı burada / here again.” In Dialogue 3, expressions such as “çevrim içi de yapabiliriz / we can also do it online” and “projenin konusunu belirleyebiliriz / we can determine the topic of the project” appear as complementary proposals concerning the mode and agenda of the meeting. Thus, while the task performance stage proceeds at the macro level through the Date ^ Time sequence, at the micro level it expands through cycles of proposal, rejection, reason-giving, new proposal, and acceptance, and in some cases through additional elements that complete the planning task.

[MYK_FŞA_01]

MYK_01_06: \İ\ Bu hafta müsait misiniz? | (/İ/ Are you available this week?)

FŞA_01_07: *duraklama* Müsaitim. | Çarşamba ve perşembe müsaitim | (I am available. | I am available on Wednesday and Thursday.)

MYK_01_07: Çarşamba benim için de uygun. | Saat kaç gibi olsun? | (Wednesday is suitable for me as well. | Around what time should it be?)

In the snippet above, the task performance stage proceeds first as date negotiation and then as time negotiation. The participant coded as MYK initiates the date negotiation through a general availability question: “Bu hafta müsait misiniz? / Are you available this week?” The participant coded as FŞA states the days on which they are available with the expression “Çarşamba ve perşembe müsaitim / I am available on Wednesday and Thursday,” and the participant coded as MYK accepts one of these options as the shared date by saying “Çarşamba benim için de uygun / Wednesday is suitable for me as well.” After agreement is reached on the date, the interaction moves on to time negotiation with the question “Saat kaç gibi olsun? / Around what time should it be?” This example illustrates the sequential realization of the Date Negotiation ^ Time Negotiation pattern in one of the L1 dialogues.

Although the general pattern of the task performance stage in the L1 dialogues was identified as Date Negotiation ^ Time Negotiation, the second dialogue presents a more condensed realization of this pattern.

[FCO_FAŞ_01]

FAŞ_01_01: FCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. | (*FCO Hanım | Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting? | One o'clock.*)

FCO_01_01: *duraklama* FAŞ Hanım | maalesef | o gün TÖMER'de toplantım var. | Başka bir gün olursa benim açımdan daha iyi olur. |

FAŞ_01_02: \İ\ o hafta içerisinde 18 Haziran'da da benim saat ikide öğrencilerle görüşmem var | aslında *duraklama* bir saat sürer yaklaşık | *duraklama* saat üç dört gibi bir sonraki toplantımızı yapsak *duraklama* uyar mı? | (*/İ/ within that week, on June 18, I also have a meeting with students at two o'clock | actually it takes about an hour | if we held our next meeting around three or four o'clock would that work?*)

The second dialogue, a snippet of which is presented above, is completed within a total of seven turns, and agreement on the date and time is reached in the fifth turn. The participants' use of the honorific *Hanım* and the pronoun *siz* (formal you) indicates that the dialogue takes place within a formal/institutional interactional frame. Within this frame, date and time proposals are not presented as separate and extended negotiation sequences, but are offered in an integrated form within the same turn. As in the example "17 Haziran Pazartesi günü ... size uygun mudur? | Saat bir. / Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting? | One o'clock," the participant proposes a complete meeting time; when the initial proposal is not accepted, a new date and time proposal is presented in a compact but explicit and reasoned form. In this respect, the second dialogue displays a more economical and condensed negotiation structure within the L1 task performance stage. This finding shows that, in the L1 data, a formal/institutional interactional frame may occur together with a shorter, more economical, yet explicit task performance structure.

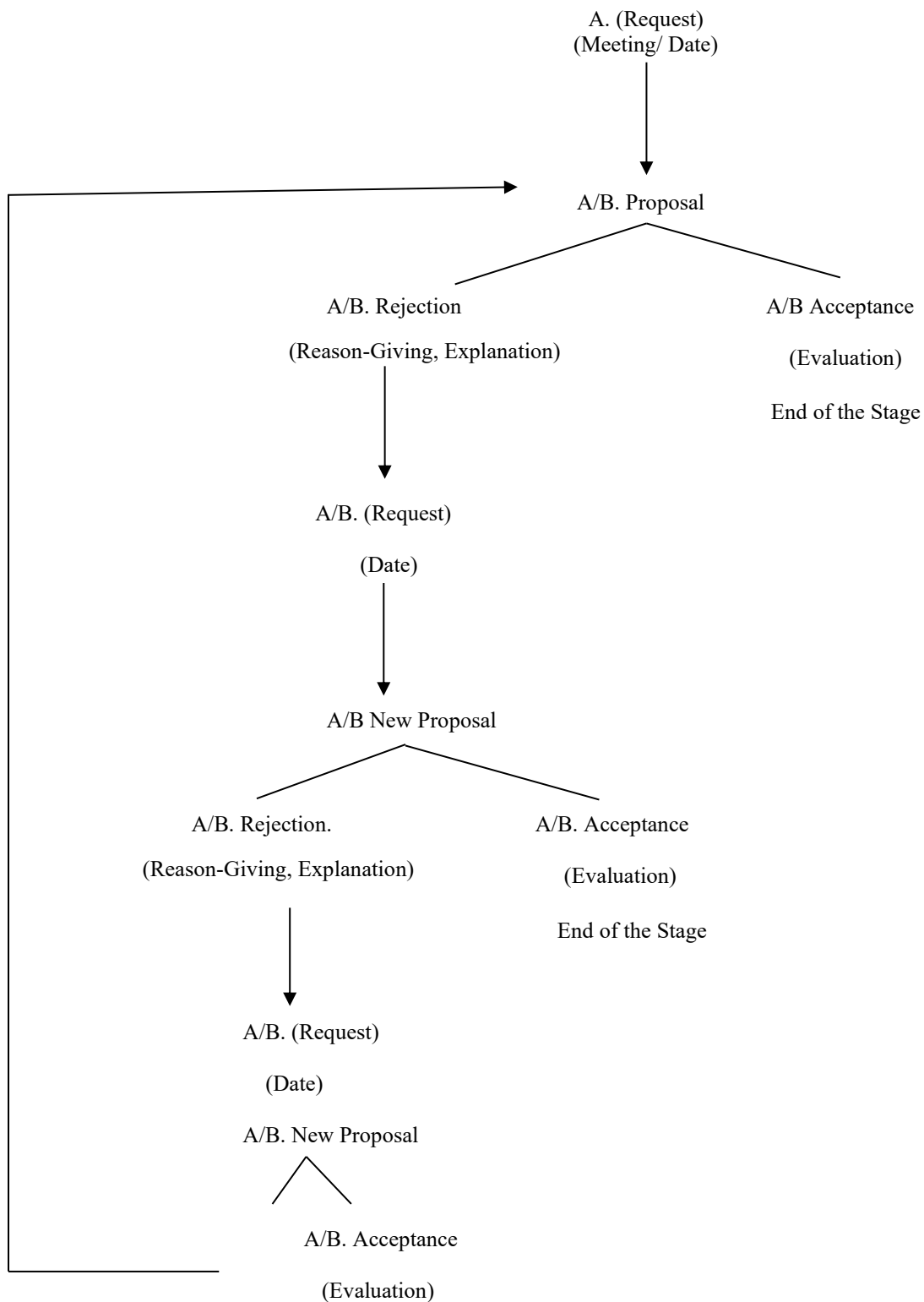
The general formula for the date negotiation process in the L1 appointment-planning dialogues is as follows:

(Requesting a Meeting) ^ (Requesting a Date) ^ [Proposing a Date ^ Rejecting ^ (Requesting a Date)]ⁿ ^ Proposing a Date ^ Accepting

This formula shows the general functioning of the date negotiation process. Accordingly, the negotiation may optionally begin with units of requesting a meeting and/or requesting a date. Then, one of the speakers proposes a date; when the proposed date is not found suitable, it is rejected by the other participant, and a new date may be requested when necessary. The sequence [Proposing a Date ^ Rejecting ^ (Requesting a Date)]ⁿ shows that the proposal–rejection–redirection process can be repeated until a suitable date is found. The process is completed when a final date proposal is accepted, and the participants reach agreement on a shared date. The units in parentheses indicate optional elements that are not obligatory in every dialogue, while ⁿ indicates repeatability. In this respect, the formula shows that the date-setting process has a recurrent negotiation structure that proceeds through proposal, rejection, and renewed proposal/request, rather than a linear and one-time structure.

The main functional units that shape the progression of date negotiation are proposing a date and rejecting it. In the data, proposal and rejection units occurred up to 8 and 5 times respectively across the task performance stage. These counts are based on functional coding conducted at the level of semantic dialogue units. Even when they occurred within the same turn, each unit that carried a separate proposal or rejection function was counted as a separate SDU.

Following rejections, the negotiation was mostly redirected through a new date proposal or by requesting a new date from the other participant. The diagram showing date negotiation in the L1 dialogues is presented below.

Figure 1: Date Negotiation Flow in L1 Dialogues

This diagram shows the general interactional pattern followed by L1 speakers in the date negotiation process. The process may begin with a request for a meeting or a date, after which one of the participants proposes a date. The proposed date is then met with either acceptance or rejection by the other speaker. In cases of rejection, speakers often justify their unavailability by giving reasons or explanations, and the negotiation is redirected either through a new date proposal or through a request for the other participant to propose a new date. In cases of acceptance, agreement is reached through evaluation and confirmation.

In the diagram, the notation A/B indicates that these acts can be performed by either speaker, while the request shown in parentheses indicates that this element is not obligatory in every dialogue. The arrow on the left shows that the negotiation cycle continues until a date proposal is accepted. Thus, the diagram reveals that the date-setting process has a cyclical negotiation structure that proceeds through proposal, rejection, reason-giving, renewed proposal/request, and acceptance until a mutually acceptable date is reached.

[FŞY_FANK_01]

Requesting a Meeting

FŞY_01_01: Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim. (*Now let's decide on the graduation day.*)

Proposing a Date

FANK_01_01: Haftaya çarşamba senin için uygun olur mu? (*Would next Wednesday be suitable for you?*)

Reason-Giving + Rejection

FŞY_01_02: Haftaya çarşamba Muş'a dönüyorum. Benim için uygun değil. (*Next Wednesday, I am going back to Muş. It is not suitable for me.*)

Proposing a Date

FANK_01_02: Cumaya ne dersin? (*What do you think about Friday?*)

Rejection + Reason-Giving

FŞY_01_03: Cuma da olmaz gibi. O gün de doluyum. (*Friday does not seem possible either. I am busy that day too.*)

Requesting a Date

FANK_01_03: İstersen sen bir tarih söyle. (*You can suggest a date if you want.*)

Proposing a Date

FŞY_01_04: Haftaya cumartesi senin için uygun mu? (*Would next Saturday be suitable for you?*)

Reason-Giving + Rejection

FANK_01_04: Cumartesi farklı önemli bir toplantım var, maalesef. (*I have another important meeting on Saturday, unfortunately.*)

Proposing a Date

FŞY_01_05: 30 Haziran? (*June 30?*)

Rejection + Requesting a Date

FANK_01_05: 30 Haziran için de net bir şey söyleyemem. Daha net bir tarih belirlese? (*I cannot say anything definite for June 30 either. Shall we decide on a clearer date?*)

Proposing a Date

FŞY_01_06: Temmuz ayında yapalım o zaman. (*Then let's do it in July.*)

Proposing a Date

FANK_01_06: 1 Temmuz senin için uygun olur mu? (*Would July 1 be suitable for you?*)

Accepting + Evaluation

FŞY_01_07: Evet. 1 Temmuz benim için uygun. (*Yes. July 1 is suitable for me.*)

This snippet illustrates the date negotiation process represented in the diagram. The dialogue begins with a request to determine the meeting date; then, different date proposals are offered and rejected on the basis of the participants' availability, with some rejections supported by reasons. After a rejection, the negotiation is redirected either through a new date request or a new date proposal, and this cycle continues until one proposal is accepted. Finally, with the acceptance of the "July 1" proposal, agreement is reached on the date, and the date negotiation process is completed.

Closing

In the L1 dialogues, the closing stage was evaluated as the final section that emerges after agreement has been reached on the date and time in the task performance stage. The main criterion for identifying this stage was that the sequence of date or time proposal, rejection, and new proposal no longer continued and that the participants moved toward ending the interaction by accepting the agreement reached. The closing stage was present in all five dialogues and can therefore be treated as an obligatory stage in this data set. However, its internal components varied considerably across dialogues: while some closings were limited to a brief mutual confirmation of the agreement, others expanded through decision summaries, repeated confirmations, arrangements for future contact, farewell expressions, and interpersonal politeness. The closings in the five dialogues ranged from 2 to 4 turns, while the number of semantic dialogue units ranged from 2 to 7. This variation shows that the closing stage, though obligatory, does not follow a fixed internal structure; rather, it is better understood as a continuum ranging from minimal task-confirmatory closings to socially extended ones.

In the first dialogue, the closing is realized as a highly compressed task-confirmatory closing. After agreement is reached on the time, the interaction is brought to a close through mutual confirmation expressions alone.

[FŞY_FANK_01]

FANK_01_09: *duraklama* Dört *duraklama* nasıl senin için? | (*Four how is that for you?*)

FŞY_01_10: Benim için uygundur | (*It is suitable for me.*)

FANK_01_10: Benim için de uygun. | O zaman anlaştık | (*It is suitable for me too. | Then we have agreed.*)

FŞY_01_11: Anlaştık | (*Agreed.*)

The units "O zaman anlaştık / Then we have agreed" and "Anlaştık / Agreed" constitute the closing stage. This closing does not include a decision summary, farewell expressions, or politeness extensions; it is realized in a brief and task-oriented manner through the mutual confirmation of the agreement reached.

The second dialogue presents a structurally distinct form of closing, in which the agreed date, time, and place information is explicitly summarized before the farewell sequence.

[FCO_FAŞ_01]

FAŞ_01_03: *duraklama* Saat beş bana uyar. | *duraklama* O zaman bir sonraki toplantımızı 18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada yapmak için görüşmek üzere | (*Five o'clock works for me. | Then, to meet here again on Tuesday, June 18, at five o'clock for our next meeting, see you.*)

FCO_01_03: Görüşmek üzere | FAŞ Hanım | (*See you* | *FAŞ Hanım*)

FAŞ_01_04: Görüşürüz | (*See you*)

In this snippet, the expression "18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada / Tuesday, June 18, at five o'clock, here again" constitutes a decision summary that fixes the date, time, and place of the next meeting in explicit form. This summary is followed by mutual farewell expressions ("Görüşmek üzere," "Görüşürüz") and the repeated use of the address title ("FCO Hanım"), which extends the closing within the formal interactional frame of this dialogue. The Dialogue 2 closing is therefore the most formally elaborated in the data set, combining decision summary, farewell, and title use.

The third dialogue displays yet another realisation of the closing stage, in which confirmation of the agreement is followed by an arrangement for future contact before the farewell sequence.

[MYK_FŞA_01]

MYK_01_08: Tamam o zaman. | Ben okuldan çıktıktan sonra sizinle iletişime geçerim. | Haberleşiriz | (*All right then. | I will contact you after I leave school. | We will keep in touch.*)

FŞA_01_09: Tamam. | Tamamdır. | Görüşürüz o zaman | (*Okay. | All right. | See you then*)

MYK_01_09: Hoşça kalın | (*Goodbye*)

In this snippet, the initial acceptance (Tamam o zaman / Okay then) confirms the agreement reached in the task performance stage. This is followed by a future contact arrangement (İletişime geçerim / I will contact you, Haberleşiriz / We will keep in touch), which is a distinctive feature not observed in the other closings. The farewell expressions "görüşürüz / see you" and "hoşça kalın / goodbye" then bring the interaction to a close. The use of "Hoşça kalın," a more formal farewell form, is consistent with the semi-formal academic tenor of this dialogue. The Dialogue 3 closing thus combines confirmation, future contact arrangement, and farewell, making it more extended than the closing in Dialogue 1 but differently structured from that in Dialogue 2.

The fourth dialogue presents a closing that is extended not through a decision summary or future contact arrangement but through repeated confirmation of the agreed time followed by interpersonal politeness expressions.

[MKB_MMEİ_01]

MMEİ_01_08: Saat tam dört buçukta *duraklama* cuma günü görüşebiliriz | (*We can meet at exactly half past four on Friday.*)

MKB_01_08: Tamam. | Cuma günü dört {başlangıç_eşzamanlı} buçukta | (*Okay. | On Friday at four {begin_simultaneous} thirty.*)

MMEİ_01_09: Tamam | {bitiş_eşzamanlı} Haydi görüşürüz. | {başlangıç_eşzamanlı} | Tamam | (*Okay*) | {end_simultaneous} See you. | {begin_simultaneous} | (*Okay*)

MKB_01_09: Tamam {bitiş_eşzamanlı} | (*Okay* {end_simultaneous})

MMEİ_01_10: Haydi dikkat et kendine | (*Take care.*)

MKB_01_10: Sağ ol | (*Thanks.*)

In this snippet, the final time proposal is produced in MMEİ_01_08 through the expression “Saat tam dört buçukta cuma günü görüşebiliriz / We can meet at exactly half past four on Friday.” The closing stage begins with MKB_01_08, where the proposal is accepted and the agreed-upon day and time are repeated through “Tamam. Cuma günü dört buçukta. / Okay. On Friday at four thirty.” The subsequent mutual “tamam / okay” expressions, followed by “haydi görüşürüz / see you,” “dikkat et kendine / take care,” and “Sağ ol / thanks,” extend the closing through confirmation, farewell, and politeness.

The fifth dialogue presents a highly compressed closing in which brief confirmation is followed by mutual farewell expressions.

[MYD_MSK_01]

MYD_01_08: Tamam. | Benim için uygundur | (*Okay. | It works for me.*)

MSK_01_08: Tamam | (*Okay.*)

MYD_01_09: Görüşmek üzere | (*See you.*)

MSK_01_09: Görüşürüz | (*See you.*)

In this snippet, the mutual “Tamam / Okay” exchanges confirm the agreement, after which the interaction is closed immediately through the farewell pair “Görüşmek üzere” and “Görüşürüz.” Unlike Dialogues 3 and 4, there is no politeness extension, no repeated confirmation of the decision, and no future contact arrangement. The closing in Dialogue 5 is therefore the most task-focused and interpersonally compressed in the data set.

Taken together, the five closings show that while the closing stage is present in every dialogue, its internal realisation varies systematically. The variation can be understood as a continuum: at one end, Dialogues 1 and 5 present minimal closings limited to brief confirmation or farewell; at the other, Dialogue 2 presents a formally elaborated closing with decision summary and title use; and Dialogues 3 and 4 occupy intermediate positions, extending the closing through future contact arrangement or interpersonal politeness respectively. The general structure of the closing stage can be expressed as follows:

Accepting ^ (Repeating Confirmation / Summarising the Decision) ^ (Future Contact Arrangement) ^ (Farewell) ^ (Politeness)

In this formula, accepting functions as the obligatory element that confirms the agreement reached in the task performance stage and enables the transition to closing. The remaining elements repeating confirmation or summarising the decision, arranging future contact, farewell, and politeness are optional components that vary across dialogues. Their presence or absence is consistent with the tenor of each dialogue: the institutional context of Dialogue 2 produces a decision summary and title use; the academic semi-formal context of Dialogue 3 produces a future contact arrangement; the intimate context of Dialogue 4 produces interpersonal politeness extensions; and the more neutral task-oriented contexts of Dialogues 1 and 5 produce compressed closings. Therefore, the closing stage in the L1 dialogues performs both a task-completion function, through the confirmation of the agreed date and time, and an interactional termination function, through farewell and politeness, though the balance between these two functions differs across the five dialogues.

Speech Acts and Interactional Functions

In this section, speech acts are examined in terms of their functions within the task-oriented negotiation process. For this reason, Searle's speech act classification was used as the upper-level theoretical framework, while task-specific speech act categories such as Ask-Date, Request-Date, Inform-Availability, Reject-Date, Accept, and Repeat-Confirmation were used to capture the local functions performed by speakers within the negotiation context.

Within discourse, each SDU performs a specific communicative function according to its context. In the five dialogues produced by L1 speakers, a total of 146 SDUs were identified; within these units, 167 speech acts and discourse-regulating functional units were coded.

Table 7: Number of SDUs and Coded Functional Units

Dialogue Number	Total Number of SDUs	Total Number of Coded Functional Units
1	33	34
2	18	22
3	37	49
4	30	31
5	28	31

The fact that the number of coded functional units is higher than the number of SDUs shows that some SDUs include more than one communicative or discourse-regulating function.

[MYK_FŞA_01]

FŞA_01_08: \Ee\ (dolgu dil kullanımı) şöyle yapabiliriz. (eylem önerme) | İstersen (nezaket) beş altı gibi (tarih sorma) bir yerde oturup projenin konusunu belirleyebiliriz artık (eylem önerme) | (/Ee/ (filled pause) we can do it this way. (propose-action) | If you want (politeness) around five or six (asking for time) we can sit somewhere and determine the topic of the project now. (propose-action)

The turn in the snippet above consists of two SDUs. The first SDU includes a filled pause and an action proposal, while the second SDU includes politeness, asking for time, and an action proposal. In other words, within the same turn, the participant creates time for thinking through a filled pause and aims to offer a solution for the date negotiation through an action proposal. Following these, the participant asks about time by using a polite expression and makes an action proposal that points to the main task. This shows that a single turn can contain more than one SDU and that some SDUs can be structured with more than one functional element.

Across the five dialogues, a total of 84 speaker turns were identified. Some turns consisted of a single functional unit, whereas others included more than one communicative or discourse-regulating function. This shows that speakers may perform multiple functions within the same turn.

[MKB_MMEİ_01]

MMEİ_01_07: Dört beş civarında uygundur benim için. | (*Around four or five would be suitable for me.* (repeat-confirmation)

The snippet above consists of a single semantic dialogue unit. In this unit, the participant is seen to confirm the proposal presented to them by repeating it.

A total of 17 different functional categories were identified in the turns produced by the L1 participants. While some of these categories can be evaluated within Searle's speech act classification, certain units such as filled pauses, backchannels, politeness markers, and vocatives were treated not directly as classical speech act types, but as complementary units that contribute to the organization of the interaction.

Table 8: Speech Acts and Discourse-Regulating Functional Categories in the Dialogues

Speech Acts	Function	Dialogues	Group (Searle)	Total
Inform	Providing a reason, explanation, or contextual information	1,2,3,4,5	Assertives	17
Inform-Availability	Indicating unavailability	1,2,3,4,5	Assertives	17
Ask-Date	Proposing a specific date/time and asking about its suitability	1,2,3,4,5	Directives	30
Request-Date	Asking the other participant to propose a date/time	1,2,3,4,5	Directives	13
Propose-Action	Offering a task-related solution or action	1,3	Directives	4
Request-Action	Asking the other participant to perform an action	5	Directives	1
Request-Information	Asking for explanation or clarification	4,5	Directives	4
Propose-Meeting	Initiating a new meeting/planning task	1	Directives	1
Reject-Date	Indicating that the proposed date/time is not suitable	1,2,3	Assertives	6
Accept	Approving a proposal or accepting agreement	1,2, 3,4,5	Commissives	22
Repeat-Confirmation	Reinforcing the accepted plan by repeating it	1,2,3,4	Commissives	8
Request-Confirmation	Asking the other participant to confirm a proposal	2,4,5	Directives	4
Vocative	Addressing the interlocutor and indicating the relationship level	2	-	3
Farewell	Socially closing the interaction	2,3,4,5	Expressives	8
Politeness	Mitigating a rejection, proposal, or closing	1,2,3,4	-	7
Backchannel	Acknowledging the previous utterance and maintaining the flow	1, 3, 4	-	6
Filled Pause	Thinking, planning, and maintaining the turn	1,2,3,4,5	-	16

When Table 8 is examined, it is seen that the most frequently used functional categories in the dialogues of L1 Turkish speakers are Ask-Date (30), Accept (22), Inform (17), Inform-Availability (17), and Request-Date (13). When these acts are evaluated on the basis of Searle's (1976) speech act classification, Ask-Date and Request-Date fall under directives; Accept and Repeat-Confirmation fall under commissives; and Inform and Inform-Availability fall under assertives. Accept and Repeat-Confirmation were classified as commissive acts because, in the context of appointment-planning dialogues, accepting or confirming a proposed date or time commits the speaker to a future joint action; however, these acts may also carry an assertive function to the extent that they confirm the agreed plan. Reject-Date was likewise classified under assertives

because, at the propositional level, speakers assert that a proposed date or time is unsuitable or state their unavailability. While these utterances perform the interactional function of declining a proposal within the negotiation, their grammatical realization and propositional content are assertive in nature, which is consistent with Searle's (1976) account of assertives as acts that commit the speaker to the truth of a proposition.

Considering the overall distribution, directives constitute the group with the highest frequency. This finding shows that, in task-oriented dialogues, participants mostly use acts that direct the other participant to respond, make a choice, or give confirmation in order to carry out the process of determining a shared time. Therefore, these acts contribute directly to the completion of the negotiated task. In this respect, the speech acts that stand out in the dialogues are discussed below together with their functions and examples.

Ask-Date and Request-Date serve to initiate and sustain the process of determining a shared time. In the Ask-Date act, participants ask whether a specific date or time is suitable for the other participant. For example, in the expression “17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur / Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting?”, the speaker proposes a specific date and requests confirmation from the other participant. In the Request-Date act, participants do not directly propose a date; instead, they expect the date proposal to come from the other participant. The expression “İstersen sen bir tarih söyle / You can suggest a date if you want” is an example of this use. The findings show that asking for a date/time is used more frequently than requesting a date/time. The high frequency of asking for a date/time indicates that the participants remain focused throughout the dialogues on the task of determining a shared time. Since this act directs the other participant to respond and indicate availability/unavailability, it can be considered one of the main directive functions that enables the negotiation to progress.

The Inform-Availability act functioned especially as a mitigated rejection strategy in contexts where the proposed date or time could not be accepted. Through this act, the participants stated that they could not accept the date or time proposed to them due to reasons such as a meeting, appointment, family visit, or a previously planned trip.

[FŞY_FANK_01]

FŞY_01_04: Haftaya cumartesi senin <uy> *duraklama* için uygun mu? | (*Would next Saturday be suitable for you?*)

FANK_01_04: Cumartesi farklı önemli bir toplantım var | maalesef. | (*I have another important meeting on Saturday | unfortunately.*)

In the snippet above, the participant coded as FANK presents the rejection by giving the meeting they have to attend as a reason. Although the expression functions on the surface as an indication of unavailability, it can be evaluated in context as an indirect date rejection strategy. The following expression “maalesef / unfortunately” functions as a politeness element that mitigates the rejection.

The fact that two of the seven politeness units identified in the data were used within rejection sequences shows that politeness expressions can be used not only in closings, but also in some rejection sequences to reduce the interactional effect of rejection. However, not all rejections were performed indirectly. Some participants used more explicit negative expressions such as “yok / no,” “uygun değil / not suitable,” and “olmaz / not possible” to perform direct date rejection acts.

[FCO_FAŞ_01]

FCO_01_02: Ajandamı kontrol ediyorum. | *sessizlik* Üç ya da dört değil de | *duraklama* saat beş *duraklama* sizin için uygun mudur? | (*I am checking my agenda. | Not three or four, but | would five o'clock be suitable for you?*)

In this example, the participant coded as FCO directly rejects the proposed time range “üç ya da dört / three or four” through the structure “değil de / not ... but.” Immediately after this rejection, however, the participant continues the negotiation by offering a new proposal: “saat beş sizin için uygun mudur? / would five o’clock be suitable for you?” When the data are evaluated as a whole, Inform-Availability acts (17) are observed more frequently than explicit Reject-Date acts (6). This suggests that participants generally tended to avoid direct rejection and instead expressed unavailability by providing reasons or contextual explanations. Dialogues 4 and 5 do not contain explicit Reject-Date acts; in these dialogues, rejection is realized indirectly through Inform-Availability units. In this respect, unavailability statements function as mitigated rejection strategies and contribute to face-saving within the negotiation process.

The Inform act served to allow participants to provide contextual explanations within the dialogue, present information about previous or subsequent actions, and produce reasons that support the negotiation process. Through this act, participants sometimes conveyed information about a previous meeting or discussion (Mezuniyetimiz için organize konuşmasını yaptık / We had the planning discussion for our graduation), sometimes elaborated on the reason for accepting (23 Nisan günü okul da olmayacak / There will be no school on April 23) or rejecting (Sınavım var. Türk Dil Bilgisi / I have an exam. Turkish Grammar) a proposed date/time, and sometimes provided additional information about how the meeting plan would be maintained (Okuldan çıktıktan sonra sizinle iletişime geçerim / I will contact you after I leave school). In this respect, the act of giving information does not merely serve the function of conveying information; it also contributes to participants’ justification of the shared time-setting process and to the progression of the negotiation.

Accept is the act through which a participant responds positively to a proposed date, time, action, or closing. In the dialogues, this act was mostly realized through short and direct expressions such as “evet / yes,” “tamam / okay,” “olur / that works,” “tabii / Of course,” “benim için uygundur / it is suitable for me,” and “tamam o zaman / okay then.” In the examples examined, the Accept act appears to perform two main functions.

First, the Accept act enables the negotiation to move to the next stage by confirming the proposal presented:

[MYD_MSK_01]

MSK_01_06: Öğleden sonra işlerim olabiliyor. | Sabah yapsak olur mu? | (*I sometimes have things to do in the afternoon. | Would it be okay if we did it in the morning?*)

MYD_01_07: Olur. | Tabii. | Saat kaç söyleyelim o zaman? | (*That works | Of course | What time shall we say then?*)

In the snippet above, the participant coded as MSK proposes meeting in the morning, and the participant coded as MYD accepts this proposal with the expressions “olur / that works” and “tabii / of course.” Following this acceptance, the question “Saat kaç söyleyelim o zaman? / What time shall we say then?” moves the negotiation to the time-setting stage. This shows that the Accept act performs a function that advances the negotiation.

Second, the Accept act is used to confirm the agreed plan and move toward the closing stage:

[FŞY_FANK_01]

FANK_01_10: Benim için de uygun. | O zaman anlaştık. | (*It is suitable for me too. | Then, we have agreed.*)

FŞY_01_11: Anlaştık. | (*Agreed*)

In this snippet, after the participants state that the agreed date and time are suitable for them, they confirm that the shared decision has been finalized with the word “anlaştık / agreed.” Thus, the Accept act functions not only to approve the proposal, but also to end the negotiation and move toward the closing stage.

Another act used by the participants to express confirmation is Repeat-Confirmation. In this act, the accepted date, time, or plan is stated again. Therefore, this act is not limited to simply saying “evet / yes”; it serves to finalize the agreed information by repeating it.

[FŞY_FANK_01]

FANK_01_06: 1 Temmuz senin için uygun olur mu? | (*Would July 1 be suitable for you?*)

FŞY_01_07: Evet | 1 Temmuz benim için uygun | (*Yes. | July 1 is suitable for me.*)

In this snippet, the participant coded as FANK requests the other participant’s confirmation by proposing a specific date with the expression “1 Temmuz senin için uygun olur mu? / Would July 1 be suitable for you?” The participant coded as FŞY first accepts the proposal by saying “evet / yes,” and then reinforces this confirmation by repeating the accepted date with the expression “1 Temmuz benim için uygun / July 1 is suitable for me.” This example shows the functional distinction between Accept and Repeat-Confirmation. While “evet / yes” is a short and direct expression of acceptance, “1 Temmuz benim için uygun / July 1 is suitable for me” is a Repeat-Confirmation act in which the agreed date is repeated and finalized.

Among the acts that carry a confirmation function, the act most frequently used by the participants was Accept. The higher frequency of Accept compared to Repeat-Confirmation shows that the participants mostly preferred to respond to the proposals presented to them with short and direct positive responses. In contrast, although Repeat-Confirmation occurred less frequently, it contributed to reinforcing the shared decision in cases where the accepted date, time, or plan was restated.

In addition to the main speech act types, some interactional units that cannot be directly included in Searle’s classification also play an important role in the flow of the dialogues. Filled Pause (16) is one of the frequently observed functional units. Although these units are not directly evaluated as a speech act type in Searle’s classification, they serve participants’ interactional purposes in the dialogue flow, such as gaining time to think, maintaining the turn, planning a response, and organizing discourse before a proposal or rejection. Therefore, in this study, Filled Pauses were treated as functional indicators that contribute to the organization of task-oriented dialogues, although they are separate from classical speech act types.

Table 9: Functions of Filled Pauses in L1 Turkish Dialogues

Example	Context	Function
MYK_01_01: \u\ akşam saat on yedi gibi yapabiliriz (/u/ we can do it around five o’clock in the evening.)	The participant proposes a time in response to the question about when the meeting should be held.	Gaining time to think and plan before formulating a suitable time proposal.
FANK_01_02: \Ee\ peki cumaya ne dersin? (/Ee/ okay what do you think about Friday?)	After the previous date is rejected, the participant proposes a new date.	Accepting the previous rejection, maintaining the turn, and moving to a new proposal.
FAŞ_01_02: \I\ o hafta içerisinde 18 Haziran’da da benim saat ikide öğrencilerle görüşmem var (/I/ within that week, on June 18, I also have a meeting with students at two o’clock.)	The participant indicates that they are not available on the proposed date.	Mitigating the indication of unavailability and planning the response.

FŞA_01_03: \Ee\ o zaman şöyle yapalım... (/Ee/ then let's do it this way...)	It is used before a solution proposal at a point where the negotiation becomes blocked.	Gaining time to think, maintaining the turn, and moving to a solution proposal.
MYD_01_02: /Hm/ perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? (/Hm/ what date does Thursday correspond to?)	The participant thinks and requests clarification before directly accepting or rejecting the proposed date.	Evaluating the proposal and processing the information.

When the table is examined, it is seen that Filled Pauses are not merely elements that fill gaps in the dialogues; rather, they have certain communicative functions. The participants used these units especially in the processes of developing a new date/time proposal, evaluating a previous proposal, explaining their availability/unavailability, and moving toward a solution proposal. Based on this, Filled Pauses can be evaluated as functional indicators that not only provide the speaker with time for thinking and planning, but also help maintain the turn and sustain the flow of negotiation.

In Table 9, the contextual functions of Filled Pauses are presented. In addition, it is observed that some word-level expressions in the data set also function as pauses depending on the context, particularly contributing to the speaker's response planning and maintenance of the turn.

[MYD_MSK_01]

MSK_01_01: Ben perşembe günü müsaitim | (*I am available on Thursday.*)

MYD_01_02: /Hm/ perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? *duraklama* | Bekle {başlangıç_eşzamanlı} | (/Hm/ What date does Thursday correspond to? | Wait {begin_simultaneous})

MSK_01_02: Perşembe {bitiş_eşzamanlı} ne zamana denk geliyor? | (*Thursday {end_simultaneous} what date does it correspond to?*)

MYD_01_03: Perşembe günü *sessizlik* | Bu perşembeyi mi {başlangıç_eşzamanlı} diyorsun? | (*Thursday *silence* | Do you mean this Thursday? {begin_simultaneous}*)

MSK_01_03: Evet {bitiş_eşzamanlı} | (*Yes {end_simultaneous}*)

In the snippet above, after the participant coded as MSK proposes “Perşembe / thursday,” the participant coded as MYD tries to clarify which date this day corresponds to. MYD's Filled Pause “Hm” and the subsequent repetition of the expression “perşembe / thursday” show that the participant is evaluating the proposal rather than immediately accepting or rejecting it. In this context, the repeated expression functions as a pause that helps the speaker gain time to think and maintain the turn. A similar example is as follows:

[MKB_MMEİ_01]

MKB_01_05: Saat kaç olsun? | On iki uygun mu sana? | (*What time should it be? | Would twelve be suitable for you?*)

MMEİ_01_06: /11/ On iki | İkinci vakti gibi olabilir ya | saat ... | (/uh/ Twelve | *It could be around late afternoon | time ...*)

In this example, the consecutively used sound “/11/” and the expression “on iki / twelve” also function as pauses, serving both to gain time to think and to evaluate the proposal presented.

In addition to Filled Pauses, units such as Politeness, Backchannel, Vocative, and Farewell in the table also contribute to the interactional organization of the dialogues. These units function not so much as core speech acts that directly construct the content of the task, but rather as elements that

regulate the relationship between participants, maintain the turn, mitigate rejection, and appropriately close the conversation.

Politeness units were used in contexts where participants made proposals, rejected proposals, and closed the interaction. While the expression “maalesef / unfortunately” mitigates the effect of rejection and “sizin için uygunsa / if it is suitable for you” softens proposals, expressions such as “sağ ol / thanks” and “dikkat et kendine / take care” serve to maintain a positive relationship in the closing. Backchannel units, on the other hand, such as “peki / okay,” “öyle mi / really,” and “tamam / okay,” show that the participant has understood the previous turn and is ready for the continuation of the negotiation.

[MYK_FŞA_01]

MYK_01_02: *duraklama* Sınavım var. {başlangıç_eşzamanlı} | Türk Dil Bilgisi | (I have an exam. {begin_simultaneous} | Turkish Grammar)

FŞA_01_03: /Hm/ {bitiş_eşzamanlı} | Diğer günler boş değilim ama ben. | (/Hm/ {end_simultaneous} | I am not free on the other days either, though.)

In the snippet above, the participant coded as MYK explains their unavailability by saying “Sınavım var. Türk Dil Bilgisi / I have an exam. Turkish Grammar.” The response “/Hm/” produced by the participant coded as FŞA functions as a Backchannel unit. This unit does not introduce a new proposal, rejection, or acceptance; rather, it signals that the previous explanation has been received and acknowledged. After this backchannel, FŞA continues the negotiation by stating their own unavailability with the expression “Diğer günler boş değilim ama ben / I am not free on the other days either, though.” In this context, “/Hm/” was evaluated as a Backchannel unit because it marks the uptake of the previous turn, maintains the flow of interaction, and prepares the continuation of the negotiation.

Vocative units were identified only in the second dialogue. In this dialogue, the participants addressed each other as “FCO Hanım” and “FAŞ Hanım,” and they also used the pronoun *siz* (formal you) throughout the conversation. This use indicates a certain level of social distance and formality between the participants.

[FCO_FAŞ_01]

FAŞ_01_01: FCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için siz uygun mudur? | Saat bir. | (*FCO Hanım* | *Would Monday, June 17 be suitable for you for our next meeting?* | *At one o'clock.*)

FCO_01_01: *duraklama* FAŞ Hanım | maalesef | o gün TÖMER'de toplantım var. | Başka bir gün olursa benim açımdan daha iyi olur. | (*FAŞ Hanım* | *unfortunately* | *I have a meeting at TÖMER that day.* | *Another day would be better for me.*)

The snippet above consists of the first two turns of Dialogue 2. The vocative “FCO Hanım” in the opening of this dialogue functions to address the other participant and initiate the interaction within a formal frame. Similarly, the form of address “FAŞ Hanım” is not limited to addressing the person; together with the following expression, “maalesef / unfortunately,” it can be evaluated as a unit that contributes to maintaining politeness and social distance in a context where the proposed date is going to be rejected.

FCO_01_03: Görüşmek üzere | FAŞ Hanım | (*See you* | *FAŞ Hanım*)

The Vocative “FAŞ Hanım,” which appears again in the closing of the dialogue, is used together with the Farewell act and contributes to ending the interaction within a respectful and formal frame.

Farewell acts are expressive units that serve to close the interaction in a socially appropriate way in task-oriented dialogues. In the data, these acts are realized through expressions such as “görüşmek üzere / see you,” “görüştürüz / see you later,” “görüştürüz o zaman / see you then,” “haydi görüşürüz / see you,” and “hoşça kalın / goodbye.” While these expressions mark the end of the conversation, they also contribute to maintaining a positive relationship between the participants. In this respect, farewell can be evaluated not only as a structural element indicating that the dialogue has ended, but also as a social act that supports interactional alignment.

Discussion and Conclusion

This study examined how generic stages and speech acts are organized in task-oriented planning dialogues produced by L1 Turkish-speaking participants. Drawing on Register Theory (Halliday et al., 1964; Halliday & Hasan, 1989), Hasan's (1984) Generic Structure Potential (GSP) model, Searle's (1976) speech act classification, and the functional coding framework of Taboada (2004) and Gallardo Paúls (1998), five short audio-recorded dialogues elicited from ten participants were segmented into semantic dialogue units (SDUs) and analyzed in terms of their macrostructural organization, sequential interactional patterns, and register-level realizations. The analysis focused on how this macrostructure is locally realized in the data set through register variables, generic stages, and sequential speech acts and interactional patterns.

The findings suggest that the dialogues examined follow a recognizable macrostructure consisting of (Opening) ^ Task Performance ^ Closing, in which the Opening stage is optional, while the Closing stage is present in all dialogues but varies in its internal realization. This broad organization is consistent with generic stage models developed for task-oriented dialogue (Taboada, 2004) and with Hasan's (1978, 1984) account of how genre-specific structural formulae are realized through contextual configurations. As Hasan (1984) demonstrates, not all elements of a structural formula need be obligatory; some elements may be optional, and their presence or absence is determined by the values of the contextual configuration rather than by chance. In the data, Opening functions not as an extended social exchange but primarily as a short task-oriented transition, often realized by a minimal acknowledgment or by moving directly into the task. Task Performance emerges as the obligatory and structurally dominant stage, generally proceeding through Date Negotiation followed by Time Negotiation, a sequencing consistent with the scheduling dialogue structure described by Taboada (2004) for task-oriented dialogues in English and Spanish. Closing, while brief, serves a dual function in the dialogues examined: it confirms the successful completion of the task and simultaneously marks the social end of the interaction. In the data, two closing forms were observed. In some dialogues, closing was limited to a brief mutual confirmation of agreement realized through expressions such as “anlaştık / agreed” without any extended farewell. In others, the closing expanded through decision summaries, farewell expressions, and politeness tokens. This variation appears to be linked to the tenor variable: dialogues characterized by greater social distance or formality tended toward more explicitly structured closings, whereas those with closer participant relationships were resolved through shorter, more economical confirmation sequences.

The findings related to the Task Performance stage show that its micro-level organization is cyclical rather than strictly linear. In the sample, the negotiation process proceeds through recurrent cycles of proposal, rejection, reason-giving, new proposal/request, and acceptance. These cycles typically involve a proposal or date/time request, a rejection or non-acceptance move, a reason-giving utterance that mitigates the rejection, a revised proposal or counter-request, and ultimately an acceptance. One of the formal descriptive outputs of the analysis is the date negotiation formula identified in the data: (Requesting a Meeting) ^ (Requesting a Date) ^ [Proposing a Date ^ Rejecting ^ (Requesting a Date)]ⁿ ^ Proposing a Date ^ Accepting. In this formula, elements shown in parentheses are optional, and the bracketed sequence is repeatable (ⁿ), reflecting the cyclical nature of the negotiation rather than a fixed linear progression. Taboada (2004) similarly describes the task

performance stage in scheduling dialogues as structured through a proposal–rejection–new proposal–acceptance flow, with rejection and reason-giving as integral components of the negotiation rather than incidental interruptions. In Hasan's (1984) terms, this internal regularity reflects how the contextual configuration shapes not only which structural elements appear, but also how they are ordered and in what configurations they co-occur. The formal representation of this negotiation cycle helps describe how the Task Performance stage is realized at the micro level in the present data set. A related finding concerns the density of interactional action within individual turns: 56% of the turns in the data are multi-act, with some turns containing up to five distinct communicative functions within a single turn. This suggests that SDU-level analysis is useful for describing how multiple communicative functions may co-occur within a single turn in the present data set.

Combining register analysis with generic structure and speech act description provides a useful basis for explaining the variation observed across the five dialogues. In the framework developed by Halliday et al. (1964) and Halliday and Hasan (1989), register is understood as systematic variation in language that correlates with variation in context of situation, and this variation is organized through the variables of field, tenor, and mode. As Taboada (2004, p. 12) similarly observes, register encompasses the set of meanings determined by the situation, including what is taking place, who is taking part, and what part language is playing along with the lexicogrammatical choices through which those meanings are realized. In terms of field, the scope of the negotiation, whether participants are scheduling a single meeting or coordinating across multiple time constraints, shapes the extent and complexity of the Task Performance stage. Tenor, operationalized through address forms, pronoun choices, degree of indirectness, and rejection strategies, appears to influence how proposals are formulated and how disagreements are managed. In the data, Inform-Availability functions as the dominant mitigated rejection strategy: rather than declining a proposed date or time outright, participants typically offer availability information as a face-saving alternative, allowing the negotiation to continue without a direct refusal.

It should be noted, however, that not all rejections were indirect; some participants also used explicit negative expressions such as "uygun değil / not suitable" and "olmaz / not possible" as direct Reject-Date acts. The distribution of Inform-Availability (17 instances) compared to Reject-Date (6 instances) indicates that the indirect, availability-framing strategy was more prevalent, though both forms were present in the data. The pattern of indirectness and reason-giving in rejection sequences is consistent with P. Brown and Levinson's (1987) account of negative politeness, whereby speakers seek to minimize imposition and preserve the addressee's freedom of action when performing face-threatening acts. The tenor variable also manifests in address forms: Vocative units, realized through the honorific "Hanım" with formal "siz" address, were identified exclusively in Dialogue 2, the most formally oriented dialogue in the sample, supporting the interpretation that formality and social distance are reflected in the selection and distribution of interactional units. Based on the data examined, indirectness and reason-giving appear to function as predominant rejection mitigation strategies within the present sample. Mode, meanwhile, is reflected in the presence of filled pauses, elliptical utterances, backchannels, and overlapping speech features that index the spoken, real-time, and dialogic nature of the interaction (Halliday et al., 1964; Halliday & Hasan, 1989). These mode-level features are not incidental; they are resources through which participants manage turn-taking, signal understanding, and coordinate the progression of the negotiation. As Schiffrin (1987) demonstrates, such discourse-regulating items function across multiple planes of discourse simultaneously, integrating the expressive, social, and textual dimensions of talk.

From a theoretical standpoint, the findings suggest that, in task-oriented spoken dialogue, speech act categories are more effectively interpreted when they are considered together with interactional and discourse-regulating functions. Searle's (1976) taxonomy offers a useful upper-level framework for classifying major speech act types; however, the present data show that units such as Filled Pause, Backchannel, Politeness, Vocative, and Farewell do not function primarily as

propositional speech acts. Rather, they contribute to the organization of interaction by supporting turn management, mitigation, interpersonal positioning, and the social closing of the dialogue. These units function as discourse-regulating and interactive resources; this distinction is also acknowledged by Taboada (2004), who conducted a corpus-based analysis of scheduling dialogues in English and Spanish and treated these units as functional categories separate from canonical speech act types. This observation aligns with Schiffrin's (1987) argument that items such as backchannels and filled pauses operate not merely on the propositional plane but across multiple planes of discourse, including the participation framework, exchange structure, and information state. In the present study, considering these units alongside task-related speech act types such as Ask-Date, Request-Date, Inform, Inform-Availability, Reject-Date, Accept, and Repeat-Confirmation helps describe how the dialogues are locally organized and how the negotiation is sustained.

Within the limits of the present data set, the findings may offer some implications for the teaching of Turkish as a foreign language, particularly in relation to spoken pragmatics and task-based interaction. Learners of Turkish may benefit from awareness-raising activities that draw attention to the cyclical negotiation structure observed in the data, as well as to the role of Inform-Availability as an indirect rejection strategy and to the occurrence of more direct Reject-Date expressions. P. Brown and Levinson (1987) propose that negative politeness strategies represent a cross-linguistically significant dimension of face management in interaction, and a learner's ability to recognize and produce such strategies is widely regarded as central to pragmatic competence. The reason-giving moves and Inform-Availability statements observed in the data may also be interpreted in relation to Grice's (1975) Cooperative Principle, since they provide relevant information that helps the negotiation continue even when a proposed date or time is not accepted. In teaching contexts, authentic or semi-authentic task-oriented planning dialogues can be used to help learners understand how field, tenor, and mode influence interactional choices, thereby supporting the development of pragmatic competence (Taboada, 2004).

The dialogues in the data set demonstrate that filled pauses cannot always be interpreted as indicators of communication breakdown or lack of fluency. The findings show that participants used these units strategically to perform various interactional functions, including gaining time for thinking and planning, maintaining the turn while responding to a previous rejection, mitigating statements of unavailability, and evaluating a proposal while formulating a response. From this perspective, filled pauses should be regarded not merely as elements that interrupt fluency, but also as functional resources that enable speakers to manage the negotiation process.

This finding has several implications for the teaching of Turkish as a foreign language. First, the functional use of filled pauses can be addressed as a pragmatic skill that instructors can explicitly teach. Learners can be made aware that these units do not simply fill gaps in speech but may also serve strategic functions, such as maintaining the turn, gaining time for thinking and planning, and mitigating rejection. Second, attention to these functions in oral examinations and speaking assessments is important for determining whether learners demonstrate natural and interactionally competent language use. Finally, it is recommended that speaking assessment scales be reconsidered so that filled pauses are evaluated according to their contextual and interactional functions rather than being automatically treated as errors or signs of disfluency. For example, a learner's strategic use of a unit such as /ɪ/ or /ee/ to mitigate a rejection or maintain the turn may constitute an indicator of communicative competence. Automatically penalizing such uses may therefore fail to reflect the learner's actual pragmatic and interactional competence.

That said, these implications are grounded in a small and homogeneous data set. Further research drawing on more diverse participant groups and naturalistic data would be needed before stronger instructional claims could be made. Several limitations of the study merit explicit acknowledgment. The data consist of five short task-elicited dialogues produced by ten participants

who are relatively homogeneous in terms of age, educational background, and institutional context. The recordings range from 47 seconds to 1 minute and 17 seconds in length, meaning that the data represent short, condensed, task-elicited interactions rather than extended natural conversations. The task-elicited nature of the data means that the dialogues, while displaying many features of naturally occurring spoken interaction, cannot be treated as equivalent to fully spontaneous everyday conversation. Participants were aware of being recorded and were working within an explicitly defined task frame, both of which may have influenced interactional choices. Additionally, the analysis is based solely on audio recordings; multimodal resources such as gaze, gesture, and body orientation were not available for analysis. Future research could address these limitations by incorporating larger and more varied participant samples, collecting data in more naturalistic settings, and employing multimodal analytical frameworks. Comparative studies examining similar task types across different first-language backgrounds or proficiency levels could also shed further light on the interplay between register, generic structure, and speech act organization in planning dialogues.

In conclusion, this study contributes to the analysis of task-oriented spoken interaction in L1 Turkish by providing a data-based description of how planning dialogues are organized at the levels of register, generic stage structure, and sequential interaction. The findings show that date and time negotiation constitutes the central axis of the task performance stage, while openings, closings, and local speech acts vary according to contextual and interactional conditions. In particular, the task performance stage is organized through recurrent cycles of proposal, rejection, reason-giving, renewed request or proposal, and acceptance, which can be formally represented as:

(Requesting a Meeting) ^ (Requesting a Date) ^ [Proposing a Date ^ Rejecting ^ (Requesting a Date)]ⁿ ^ Proposing a Date ^ Accepting

The analysis also shows that register-level linguistic choices, such as indirectness, forms of address, statements of availability, and discourse-regulating resources, affect how this generic structure is realized in interaction. These findings provide a data-based descriptive contribution to a relatively under-researched area within the broader literature on genre, register, and spoken interaction in Turkish. In this context, the proposed formula may provide a framework that can be used by those preparing teaching materials and textbooks for teaching Turkish as a foreign language in organizing the stages of planning dialogues, and by teachers aiming to develop genre awareness in the classroom in making the structural and interactional features of these dialogues visible.

www.turkishstudies.net/language**Turkish Studies - Language and Literature**

eISSN: 2667-5641

**ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY**

D1 Türkçe Görev Odaklı Planlama Diyaloglarında Türsel Aşamalar ve Söz Edimleri: Nitel Bir Çözümleme

Giriş

Sözlü türler üzerine yapılan çalışmalar, iletişimsel etkinliklerin tanınabilir yapısal örüntüler sergileme eğiliminde olduğunu göstermiştir. Sözlü etkileşim; gündelik konuşmalar (Eggins & Slade, 1997), eğitim ortamlarındaki sınıf içi etkileşim (Sinclair & Coulthard, 1975) ve hizmet karşılaşmaları ile randevu planlama gibi görev odaklı gündelik etkileşimler (Mitchell, 1975; Maier, 1996; Taboada, 2004) dâhil olmak üzere farklı bağlamlarda incelenmiştir. Bu çalışmalar, sözlü etkileşimin rastlantısal bir söz sırası dizisi olmadığını; iletişimsel amaç, durumsal bağlam ve etkileşimsel eylemler tarafından biçimlendirilen toplumsal olarak örgütlenmiş bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkçede sözlü etkileşime ilişkin araştırmalar; alışveriş ve hizmet etkileşimlerinin yapısı, dilbilimsel kibarlık, Grice'ın konuşma ilkeleri ve söylem belirleyicilerinin işlevleri gibi farklı konulara odaklanmıştır (Çubukçu, 2001; Kökcü & Kot Artunç, 2021; Ercan & Danış, 2022; Altıparmak, 2022). Uluslararası alanyazında ise görev odaklı diyalogların sıra alma, onarım, geri bildirim, dolaylı söz edimleri ve söylem belirleyicileri gibi etkileşimsel süreçler üzerinden yapılandığı gösterilmiştir (Deutsch, 1974; Traum & Hinkelman, 1992; Maier, 1996; Byron & Heeman, 1997; Taboada, 2004). Bununla birlikte, D1 Türkçe konuşurların tarih ve saat belirlemeye yönelik planlama diyaloglarını kesit dil değişkenleri, türsel aşamalar ve söz edimsel-etkileşimsel örüntüler açısından birlikte ele alan araştırmalar sınırlıdır.

Bu çalışma, D1 Türkçe konuşurların görev odaklı planlama diyaloglarını Kesit Dil Kuramı, Hasan'ın (1978) Genel Yapı Potansiyeli modeli ve söz edimi çözümlemesi çerçevesinde inceleyerek söz konusu boşluğu gidermeyi amaçlamaktadır. Daha özel olarak çalışma, konuşurların tarih ve saat müzakeresini bağlamsal değişkenler, türsel aşamalar ve söz edimleri aracılığıyla nasıl düzenlediklerini araştırmaktadır. Bu bağlamda çalışma, söz konusu diyalogların nasıl yapılandırıldığını ve konuşurların ortak bir görevi etkileşim yoluyla nasıl gerçekleştirdiklerini verilere dayalı olarak açıklayarak, Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarının bir örneklem üzerinden tanımlanmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Alanyazın

Sözcüler kendilerine özgü olmakla birlikte, yinelenen iletişimsel olaylar dil kullanımında tanınabilir örüntüler ortaya çıkarır (Bakhtin, 1986; Swales, 1990). Konuşma türleri, insan iletişimini mümkün kılan temel zihinsel ve kültürel yapılar olarak işlev görür. Önceden var olan bu çerçeveler bulunmasaydı her etkileşimde yeni yapıların baştan kurulması gerekirdi ve bu durum iletişimi neredeyse imkânsız hâle getirirdi (Bakhtin, 1986, ss. 78–79). Sistemik İşlevsel Dilbilim çerçevesinde sözlü dil, düzensiz bir etkileşimden ziyade son derece yapılandırılmış bir sistem olarak ele alınmaktadır (Eggins & Slade, 1997). Hasan (1978) bu yapıyı açıklamak amacıyla türleri zorunlu ve

seçimlik aşamalarına ayıran Genel Yapı Potansiyeli (GYP) modelini geliştirmiştir. Zorunlu aşamalar bir türün temel kimliğini belirlerken seçimlik aşamalar durumsal farklılıkları açıklar. Hasan'a göre (1978, s. 229) her metin türü, o metnin türünün belirlenmesine imkân veren genelleştirilmiş bir yapısal formüle sahiptir. Satış işlemleri, randevu planlama ve sınıf söylemi üzerine yapılan çalışmalar da etkileşimin genellikle açılıştan görev performansına ve ardından kapanışa doğru ilerleyen tanınabilir bir aşamalar dizisi izlediğini göstermektedir (Taboada, 2004; Maier, 1996; Mitchell, 1975; Sinclair & Coulthard, 1975).

Aşamaların sıralanışı bir türün temel yapısını ortaya koymakla birlikte, bu aşamaların dilsel olarak nasıl gerçekleştirildiği de aynı ölçüde önemlidir ve bu durum dikkati kesit dile (register) yöneltmektedir. Halliday ve diğerleri (1964, s. 77), kesit dili "kullanıma göre değişim" olarak tanımlar. Buna göre konuşurlar, iletişimsel duruma bağlı olarak farklı dilsel çeşitler arasından seçim yapmakta ve toplumsallaşma sürecinde farklı bağlamlara uygun kesit dillerden oluşan bir repertuvar geliştirmektedir (Ventola, 2005, s. 22). Kesit dil birbiriyle ilişkili üç değişkenden oluşur: söylem alanı (field), söylem biçimi (tenor) ve söylem kipi (mode). Söylem alanı, sosyal etkinliği ve konuşmanın konusunu; söylem biçimi, resmîyet ve toplumsal mesafe dâhil olmak üzere katılımcılar arasındaki rol ilişkilerini; söylem kipi ise iletişim kanalını ve söylemin örgütlenişini, başka bir ifadeyle sözlü-yazılı ve planlı-plansız dil ayrımını ifade eder (Taboada, 2004). Kesit dil durumsal bağlamla ilişkiliyken tür kültürel düzeyde işlev görür. Eggins ve Martin (1997), türü üç kesit dil değişkenini de kapsayan daha üst düzey bir anlam katmanı olarak nitelendirmektedir. Söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipi durağan değildir; söylem ilerledikçe yeniden düzenlenir. Ventola'nın (2005, s. 29) belirttiği gibi, "etkileşim bir aşamadan diğerine geçtikçe söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipinin değerleri de değişir."

Görev odaklı diyaloglar, katılımcıların ortak bilgi ve paylaşılan varsayımlar aracılığıyla ortak bir amaca yönelik olarak iş birliği yaptığı tanınmış bir türdür (Taboada, 2004). Bu tür etkileşimlerde söz sırası alma, keyfi uzlaşılardan ziyade görevin gerekleri tarafından düzenlenir ve görev odaklılık arttıkça söylemin yapısal örgütlenmesi giderek daha öngörülebilir hâle gelir (G. P. Brown, 1984). Bununla birlikte bu öngörülebilirlik, konuşmalar katılımcıların katkılarıyla biçimlendiği için sabit bir senaryodan ziyade yinelenen işlevsel örüntüleri yansıtır. Swales (1990), bu tür etkileşimleri, üyeleri tarafından düzenli ve karşılıklı olarak anlaşılabilir biçimlerde üretilen, söylem topluluklarının işlevsel ihtiyaçlarına hizmet eden uyarlanabilir dilsel ürünler olarak nitelendirir.

Dil, etkileşimi yapılandırmanın ötesinde toplumsal bir eylem biçimi olarak da işlev görür. Malinowski'nin (1923, s. 322) belirttiği gibi dil "öncelikle bir eylem aracıdır." Bu görüş, bir şey söylemenin aynı zamanda bir şey yapmak olduğunu ileri süren Austin (1962) tarafından kuramsallaştırılmış ve konuşmayı kurallarla yönetilen toplumsal bir davranış olarak nitelendiren Searle (1969) tarafından geliştirilmiştir. Austin'in (1962) düzsöz, edimsöz ve etkisöz edimlerinden oluşan üçlü modelinden hareket eden Searle (1976, s. 11-16), söz edimlerini beş işlevsel kategori altında sınıflandırmıştır: dünyadaki durumları betimleyen iddia ediciler; bir eylemin gerçekleştirilmesini sağlamaya çalışan yönlendiriciler; konuşuru gelecekteki bir eyleme bağlayan taahhüt ediciler; psikolojik durumları aktaran ifade ediciler ve dış dünyada değişiklik meydana getiren bildiriciler. Bu edimlerin tam olarak yorumlanması, yalnızca dil bilimsel çözümlemeyi değil, aynı zamanda edimbilimsel ve toplumdilbilimsel bağlamın kapsamlı biçimde anlaşılmasını da gerektirir (Turan, 2019).

Grice'nin (1975) iş birliği ilkesi ve bu ilkeye bağlı kurallar olan nicelik, nitelik, bağıntı ve tarz, sözlü etkileşimde anlamın nasıl aktarıldığına dair tamamlayıcı bir açıklama sunar. Grice, iletişime katılanların akılcı ve iş birlikçi bir fikir alışverişi içinde oldukları varsayımıyla hareket ettiklerini savunur. Ona göre; dolaylı retler, örtük onaylar ve yumuşatılmış yanıtlar da dâhil olmak üzere aktarılan anlamın büyük bir kısmı, sözcüklerin düz anlamından ziyade sezdirim yoluyla iletilir.

Bu tür konuşma sezdirimleri, konuşucular iletişimin temel ilkelerinden sapıyormuş gibi görüldüğünde ortaya çıkar ve dinleyiciyi, sözün ardında yatan ve bağlama uyan asıl anlamı çıkarmaya yönlendirir. Çıkarıma dayalı bu boyut; bir eylem planı önermek, müzakere etmek veya reddetmek için dolaylı ifadelerin sıklıkla kullanıldığı görev odaklı diyaloglarda bilhassa önem taşır. P. Brown ve Levinson (1987), bu edimbilimsel mantığı daha geniş bir yüz yönetimi kuramı çerçevesine oturtur. Onlara göre iletişimsel seçimler, temel olarak yüze –yani muhatapların karşılıklı olarak talep edip koruduğu kamusal benlik imajına– özen gösterme ihtiyacıyla şekillenir. Olumlu yüz onaylanma arzusunu, olumsuz yüz ise herhangi bir dayatmaya maruz kalmadan hareket etme isteğini yansıtır. Görev odaklı diyalogların doğasında var olan rica, ret ve öneri gibi pek çok söz edimi yüzü tehdit edici niteliktedir. Konuşucular bu tehdidi hafifletmek amacıyla dolaylı anlatıma, yumuşatma stratejilerine ve nezaket ifadelerine sıklıkla başvurur. Bu stratejiler arasındaki seçim; katılımcıların göreceli gücü, aralarındaki toplumsal mesafe ve yüzü tehdit edici eylemin barındırdığı dayatma derecesi tarafından sistematik olarak belirlenir (P. Brown & Levinson, 1987). En önemlisi, Grice'in iletişim ilkelerinden sapma gibi algılanan durumların bizzat kendisi birer nezaket stratejisidir. Kasıtlı belirsizlik, ima veya eksik anlatım bu durumlara örnek olarak gösterilebilir. Bu durumlarda ortaya çıkan yüze saygı sezdirimleri, tıpkı konuşma sezdirimlerinde olduğu gibi aynı çıkarımsal mekanizmalarla çözümlenir (P. Brown & Levinson, 1987; Grice, 1975).

Söylem düzeyinde, Gallardo Paúls'un (1998) çerçevesi konuşma hamlelerini kurucu veya bağlayıcı olarak sınıflandırarak bu tabloyu tamamlar ve böylece işlevsel içerik ile toplumsal örgütlenmenin eş zamanlı olarak çözümlenmesine olanak tanır. Sözlü etkileşimle ilgili diğer iletişimsel birimler arasında şunlar yer alır: etkin dinlemeye işaret eden geri bildirim (backchannel) ifadeleri (örn. tamam, peki ve hm); bilişsel planlama esnasında konuşucunun söz sırasını elinde tutmasını sağlayan dolgu dil kullanımı (filled pause) (örn. ıı, ee ve aa); muhatapın dikkatini çekmek için kullanılan seslenmeler (vocative); teşekkür veya iyi dilekler gibi kalıplaşmış nezaket ifadeleri ve iletişimsel zorlukları yönetmek için başvuru kanalı (channel) ifadeleri (Taboada, 2004).

Bütün olarak değerlendirildiğinde; Sistemik İşlevsel Dilbilim tür kuramı, Genel Yapı Potansiyeli modeli, kesit dil (register) çözümlemesi, söz edimi kuramı ile Grice (1975) ve P. Brown ve Levinson'un (1987) edimbilimsel çerçeveleri, görev odaklı sözlü diyalogları çözümlmek için tutarlı ve birbirini tamamlayan bir temel sunar. Tür, bir etkileşimin aşamalardan oluşan genel örgütlenmesini açıklarken; kesit dil, bu örgütlenmenin belirli bir durumsal bağlam içinde nasıl gerçekleştiğini izah eder. Öte yandan söz edimi kuramı, görevlerin müzakere edildiği yerel eylemleri incelemek için gerekli araçları sağlarken; Grice'nin iletişim ilkeleri ve nezaket kuramları ise dolaylı, yumuşatılmış ve toplumsal dinamiklere göre ayarlanmış anlamların üretilip yorumlanmasını sağlayan çıkarım ve yüz yönetimi süreçlerine ışık tutar.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışmanın önemi, sözlü bir tür olarak Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarına odaklanmasından kaynaklanmaktadır. Çalışma, planlama diyaloglarını bağımsız konuşma örnekleri olarak ele almak yerine; konuşucuların bağlamsal seçimler ve ardışık iletişimsel eylemler aracılığıyla ortak bir tarih ve zamanı müzakere ettikleri aşamalı, amaç odaklı etkileşimler olarak incelemektedir. Bu bağlamda çalışma, Türkçe alanyazında sınırlı ilgi gören kısa, amaç odaklı sözlü etkileşimlere dikkat çekmektedir.

Bu çalışma, birbirini tamamlayan üç çözümlme aracını bir araya getirmektedir. Kesit dil çözümlemesi; söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipinin diyalogların örgütlenmesine nasıl yansıdığını incelemeyi mümkün kılar. Hasan'ın Genel Yapı Potansiyeli modeli, etkileşimin zorunlu ve isteğe bağlı aşamalarının belirlenmesine olanak tanır. Söylem temelli etkileşimsel kategorilerle desteklenen söz edimi çözümlemesi ise konuşucuların; önerme, reddetme, rica etme, kabul etme, onaylama, gerekçe sunma ve etkileşimi sonlandırma gibi eylemleri nasıl gerçekleştirdiğini ortaya koyar. Bu bakış açılarını birleştiren çalışma, yalnızca hangi dilbilimsel biçimlerin ortaya çıktığını

betimlemekle kalmamakta; aynı zamanda bağlamsal değişkenlerin, türsel aşamaların ve etkileşimsel eylemlerin bir planlama görevinin yerine getirilmesinde nasıl birlikte işlediğini de açıklamaktadır.

Elde edilen bulguların Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi için uygulamaya dönük yansımaları da olabileceği düşünülmektedir. Verilerde tespit edilen yinelenen örüntüler; öğrencilere Türkçede uygun bir şekilde zaman önermeyi, uygun olmayan bir seçeneği reddetmeyi, gerekçe sunmayı, alternatif önermeyi, anlaşılmayı onaylamayı ve etkileşimi sonlandırmayı öğretmeyi amaçlayan iletişimsel görevlerin, rol yapma etkinliklerinin ve ders materyallerinin tasarımına yön verebilir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, D1 Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarının yapısal ve etkileşimsel örgütlenmesini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aramaktadır:

1. Bu çalışmada incelenen D1 Türkçe görev odaklı planlama diyaloglarında, kesit dil değişkenleri müzakere sürecinin örgütlenmesine nasıl yansımaktadır?
2. Hasan'ın Genel Yapı Potansiyeli modeline göre, bu diyalogların türsel aşamaları zorunlu ve isteğe bağlı öğeler açısından nasıl yapılandırılmıştır ve bu aşamalar etkileşim içinde hangi işlevleri yerine getirmektedir?
3. Türsel aşamalar içinde tarih ve zaman müzakeresi hangi söz edimi ve etkileşimsel örüntüler aracılığıyla gerçekleştirilmektedir?

Yöntem

Bu çalışma, örneklemde yer alan Türkçe görev odaklı diyalogların etkileşimsel örgütlenmesini incelemek amacıyla kuram odaklı nitel bir söylem çözümlemesi olarak tasarlanmıştır. Betimsel bir söylem çözümlemesi yaklaşımı benimsenmiş; konuşmanın yerel örgütlenmesi, etkileşimsel rutinler ve konuşucuların belirli bir iletişimsel amaca ulaşmak için kullandıkları dilbilimsel kaynaklar incelenmiştir. Torode'ye (1989) göre söylem çözümlemesi, dilbilimsel yapıların gündelik etkileşimde nasıl doğallaştırıldığını ortaya koyması bakımından eleştirel bir derinliğe sahiptir. Bu bağlamda söylem, yalnızca bir iletinin içeriği olarak değil, belirli toplumsal amaçların gerçekleştirildiği ardışık ve işlevsel bir yapı olarak ele alınmıştır.

Bu çalışma, örneklem genişliğinden ziyade analitik derinliği ön planda tutmaktadır. Çelik ve Ekşi'nin (2013) de belirttiği gibi, söylem çözümlemesinde verilerin işlevselliği ve analitik uygunluğu, katılımcı sayısından daha önemlidir. Buna uygun olarak bu çalışma, sınırlı sayıda katılımcıdan elde edilen görev odaklı sözlü etkileşim verilerine odaklanmaktadır.

Bu çalışmada kullanılan veriler, tamamen kendiliğinden gelişen gündelik konuşmalar olarak değil, göreve dayalı sözlü etkileşim verileri olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılara belirli bir iletişimsel görev verilmiş; ancak onlara sabit bir senaryo, örnek bir diyalog veya hazır yanıt örüntüleri sunulmamıştır. Dolayısıyla katılımcılar, görevin sınırları dâhilinde kendi seçimleri aracılığıyla etkileşimi sürdürmüşlerdir. Bu bakımdan veriler, doğal konuşma özellikleri sergileyen ancak belirli bir görev çerçevesinde üretilmiş sözlü etkileşim verileri olarak ele alınmıştır.

Katılımcılar

Çalışmanın katılımcıları, ana dili Türkçe olan 10 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yoluyla seçilmiştir. Amaçlı örnekleme, araştırma problemini ve merkezi olguyu anlamak için gerekli bilgiyi sağlayabilecek bireylerin ve ortamların bilinçli olarak seçilmesini ifade eder. Amaçlı örneklemenin bir türü olan ölçüt örnekleme, bir kalite güvencesi biçimi olarak önceden belirlenmiş belirli ölçütleri karşılayan

durumların dâhil edilmesine dayanır (Creswell, 2013). Bu teknikte katılımcılar, araştırma sorusu doğrultusunda belirlenen ölçütlere göre seçilir (Şimşek, 2015, s. 173).

Bu bağlamda, araştırma sorularıyla ilişkili olarak temel ölçütler; katılımcıların ana dilinin Türkçe olması, benzer yaş aralığında bulunmaları ve aynı eğitim ortamını paylaşmaları olmuştur. Bu ölçütler, katılımcıların dilbilimsel, eğitimsel ve sosyokültürel geçmişleri açısından görece benzer bir grup oluşturmalarını sağlamak ve katılımcılar arasındaki çeşitliliği sınırlandırmak amacıyla tercih edilmiştir. Tüm katılımcılar, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler arasından seçilmiştir. Katılımcıların 5'i kadın, 5'i erkek olup yaşları 18 ile 23 arasında değişmektedir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1: Katılımcı Bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş
KŞY	Kadın	19
EMEİ	Erkek	19
EKB	Erkek	21
KANK	Kadın	19
KAŞ	Kadın	20
KCO	Kadın	18
ESK	Erkek	21
EYD	Erkek	19
KŞA	Kadın	19
EYK	Erkek	23

Katılımcılar ikiyeşerli gruplar hâlinde eşleştirilmiş ve toplamda beş adet görev odaklı diyalog elde edilmiştir. Çiftler oluşturulurken yakınlık, cinsiyet, akademik başarı veya iletişim düzeyi gibi önceden belirlenmiş herhangi bir ölçüt kullanılmamış; eşleştirme rastgele yapılmıştır. Böylece, çalışma kapsamında farklı konuşucu çiftlerinden etkileşim verileri elde edilmiştir. Katılımcı eşleştirmeleri Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2: Gruplar

Grup Numarası	Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş
1	[KŞY KANK]	Kadın- Kadın	19- 19
2	[KCO KAŞ]	Kadın- Kadın	18- 20
3	[EYK KŞA]	Erkek- Kadın	23- 19
4	[EKB EMEİ]	Erkek- Erkek	21- 19
5	[EYD ESK]	Erkek- Erkek	19- 21

Grupların ikisi kadın-kadın, ikisi erkek-erkek, biri ise kadın-erkek katılımcı çiftlerinden oluşmuştur.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, 10 katılımcıdan elde edilen beş görev odaklı diyalog ile sınırlıdır. Katılımcıların aynı üniversitede aynı bölümde öğrenim gören ve benzer yaş aralığında bulunan bireyler olması, veri setini görece homojen kılmaktadır. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı, kayıtların 47 saniye ile 1 dakika 17 saniye arasında değişen kısa etkileşimlerden oluşmasıdır. Bu bakımdan bulgular, uzun süreli gündelik konuşmalardan ziyade kısa, amaç odaklı ve göreve dayalı etkileşimler bağlamında değerlendirilmiştir. Ayrıca veriler, tamamen kendiliğinden gelişen gündelik konuşmalardan değil, bir görev aracılığıyla elde edilen sözlü etkileşimlerden oluşmaktadır. Çalışmada yalnızca ses kayıtları kullanıldığından; jest, bakış ve beden yönelimi gibi öğeler çözümlemenin dışında bırakılmıştır. Çalışmanın verileri bu sınırlılıklar doğrultusunda çözümlenmiş ve değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veriler, dijital bir ses kayıt cihazı kullanılarak toplanmıştır. Çözümleme; jestler ve yüz ifadeleri gibi çok kipli etkileşimsel öğelerden ziyade, sözlü etkileşimin dilbilimsel örgütlenmesine, anlamsal diyalog birimlerine, türsel aşamalara ve söz edimi işlevlerine odaklandığı için video kaydı kullanılmamıştır. Çalışmanın kapsamı ve amacı doğrultusunda, ses kaydı yeterli bir veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Çalışma için 28.05.2024 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan E-51944218-050-00003559817 sayılı yazı ile etik kurul onayı alınmıştır. Etik onayın ardından veri toplama süreci, Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşama etik onay sonrasında 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar yarısında yürütülmüş, ikinci aşama ise 2025-2026 eğitim-öğretim yılında tamamlanmıştır. İlk aşamanın ardından yapılan ön inceleme; ilk kayıtların analitik olarak kullanılabilir olduğunu, ancak çalışmanın amaçları doğrultusunda sınırlı bağlamsal ve etkileşimsel çeşitlilik sunduğunu göstermiştir. Bu nedenle; aynı konuşma görevi, katılımcı ölçütleri ve kayıt prosedürleri kullanılarak veri toplama sürecinin ikinci aşaması gerçekleştirilmiştir. Bu ek aşama, araştırma desenini değiştirmekten ziyade karşılaştırılabilir durumların yelpazesini genişletmek amacıyla yapılmıştır. Nihai veri seti, önceden belirlenmiş ölçütlere göre seçilen beş adet D1 Türkçe görev odaklı planlama diyalogundan oluşmaktadır.

Veri toplama süreci başlamadan önce katılımcılar; çalışmanın amacı, konuşma görevi ve kayıt süreci hakkında bilgilendirilmiş ve kendilerinden gönüllü katılım formları alınmıştır. Katılımcılar çiftler hâlinde boş bir sınıfa alınmış ve verilen görevi iş birliği içinde tamamlamaları istenmiştir. Görev yönergeleri açıklandıktan sonra araştırmacı etkileşim sürecine müdahale etmemiş; katılımcılar, verilen görevin sınırları dâhilinde kendi seçimleri aracılığıyla konuşmayı sürdürmüşlerdir.

Tüm konuşmalar dijital bir ses kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiştir. Kayıtların uzunlukları 47 saniye ile 1 dakika 17 saniye arasında değişmektedir. Daha sonra bu kayıtların çevriyazısı yapılmış ve çözümleme için anlamsal diyalog birimlerine ayrılmıştır.

Konuşma Görevi

Çalışma kapsamında katılımcılardan, belirli bir iletişimsel amaç doğrultusunda ikinci bir toplantı planlamaları ve her iki tarafa da uyan ortak bir tarih ve saat üzerinde anlaşmaları istenmiştir. Görev, katılımcılar arasında müzakere gerektirecek şekilde tasarlanmıştır; bu nedenle katılımcıların, programlarının kısmen çakıştığını varsaymaları ve etkileşim sırasında uygun olmadıkları tarih veya saatleri belirtmeleri beklenmiştir. Bu yönerge; önerme, reddetme, gerekçe sunma, karşı öneri üretme ve anlaşmaya varma gibi görev odaklı etkileşimsel eylemleri ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmıştır.

Katılımcılara sabit bir senaryo, örnek bir diyalog veya hazır ifadeler verilmemiştir. Sadece görevin amacı ve sınırları açıklanmış; konuşmanın nasıl ilerleyeceği, hangi ifadelerin kullanılacağı ve anlaşmaya nasıl varılacağı katılımcıların kendi etkileşimsel seçimlerine bırakılmıştır. Dolayısıyla veriler, tamamen kendiliğinden gelişen gündelik konuşmalar olarak değil, belirli bir görev çerçevesinde üretilmiş sözlü etkileşim verileri olarak değerlendirilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın geçerliğini artırmak amacıyla çözümleme süreci ilgili kuramsal çerçevelere dayandırılmıştır. Bu doğrultuda çözümleme dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada diyaloglar, Taboada'nın (2004) görev odaklı diyalogların çözümlemesinde kullandığı anlamsal diyalog birimleri (ADB) yaklaşımına dayalı olarak bölümlere ayrılmıştır. İkinci aşamada,

diyalogların bağlamsal özellikleri söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipi değişkenleri açısından kesit dil çözümlemesi yoluyla incelenmiştir. Üçüncü aşamada, Hasan'ın (1978) Genel Yapı Potansiyeli modeline uygun olarak diyalogların türsel aşamaları ile zorunlu ve isteğe bağlı öğeleri belirlenmiştir. Dördüncü aşamada, bu türsel aşamaları oluşturan ADB'ler; Searle'nin (1976) söz edimleri sınıflandırması ile Taboada (2004) ve Gallardo Paúls'un (1998) söylem temelli yaklaşımlarına uygun olarak işlevsel açıdan kodlanmıştır. Böylece çözümleme süreci, çalışmanın araştırma sorularıyla uyumlu kuramsal ölçütler temelinde yürütülmüştür. Bulgular yorumlanırken; retler, gerekçe sunma, dolaylılık ve nezaket ifadeleri, Grice'nin (1975) iş birliği ilkesi ve konuşmaya dayalı sezdirim kavramı ile P. Brown ve Levinson'un (1987) nezaket kuramına atıfla değerlendirilmiştir; zira bu çerçeveler konuşucuların etkileşimde yüzü ve toplumsal ilişkileri yönetirken örtük anlamları nasıl aktardığını açıklamaya yardımcı olmaktadır.

Kodlama sürecinde; anlamsal diyalog birimlerinin (ADB), türsel aşamaların, işlevsel kodların ve söz edimi etiketlerinin tanımlarını içeren bir kodlama kılavuzu kullanılmıştır. Kılavuz hem asıl araştırmacı hem de bağımsız uzmanlar tarafından kullanılmış ve böylece kodlama kararlarının ortak ölçütlere dayanması sağlanmıştır. Aşağıda, birimlerin aşama, işlev ve söz edimleri açısından nasıl değerlendirildiğini gösteren örnek bir kodlama tablosu yer almaktadır.

Tablo 3: Örnek Kodlama Tablosu

Türsel Aşama	Sıra Kodu	Konuşmacı	Anlamsal Diyalog Birimi (ADB)	İşlevsel Kod	Söz Edimleri (Searle)
Açılış	KŞY_01_01	KŞY	Mezuniyetimiz için organize konuşmasını yaptık.	Bilgi verme	İddia Ediciler
Görev			Konuşmamız bitti.	Bilgi verme	İddia Ediciler
Performansı			Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim.	Toplantı Önerme	Yönlendiriciler

Analiz sürecinin güvenilirliğini artırmak amacıyla kodlamalar, değerlendirilmek üzere iki bağımsız uzman kodlayıcıya sunulmuştur. Uzmanlardan biri Türkçe eğitimi, diğeri ise Türk dili ve edebiyatı alanında akademik uzmanlığa sahiptir. Her iki uzman da ilgili verileri, kodlama kılavuzunda yer alan tanım ve ölçütler doğrultusunda bağımsız olarak değerlendirmiştir.

İlk olarak, anlamsal diyalog birimlerinin belirlenmesine ilişkin güvenilirliği kontrol etmek amacıyla üç diyalogdan elde edilen toplam 81 ADB, birinci bağımsız uzman kodlayıcı tarafından incelenmiştir. Bu aşamada araştırmacının kodlamaları ile uzman kodlayıcının değerlendirmeleri karşılaştırılmış, 77 ADB'de görüş birliği, 4 ADB'de ise görüş ayrılığı olduğu belirlenmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüne göre kodlayıcılar arası uyum oranı %95,06 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, ADB'lerin belirlenmesi sürecinde kodlayıcılar arasında yüksek düzeyde uyum bulunduğunu göstermektedir.

İkinci olarak, aşama sınırlarının belirlenmesine ilişkin güvenilirliği kontrol etmek amacıyla aynı üç diyalogda yer alan 81 ADB, birinci bağımsız uzman kodlayıcı tarafından yeniden değerlendirilmiştir. Bu aşamada araştırmacının aşama kodlamaları ile bağımsız uzman kodlayıcının değerlendirmeleri karşılaştırılmış, 78 ADB'de görüş birliği, 3 ADB'de ise görüş ayrılığı olduğu belirlenmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüne göre kodlayıcılar arası uyum oranı %96,30 olarak hesaplanmıştır.

Son olarak, söz edimi kodlamalarının güvenilirliğini kontrol etmek amacıyla aynı 81 ADB, ikinci bağımsız uzman kodlayıcı tarafından değerlendirilmiştir. Bu aşamada araştırmacının söz edimi kodlamaları ile ikinci bağımsız uzman kodlayıcının değerlendirmeleri karşılaştırılmış, 74 ADB'de görüş birliği, 7 ADB'de ise görüş ayrılığı olduğu belirlenmiştir. Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülüne göre kodlayıcılar arası uyum oranı %91,36 olarak hesaplanmıştır.

Görüş ayrılıkları, araştırmacı ile bağımsız uzman kodlayıcıların ortak değerlendirmeleri sonucunda giderilmiş ve nihai kodlamalar üzerinde uzlaşıya varılmıştır. Bu süreçte her bir birimin bağlam içerisindeki işlevi, ait olduğu türsel aşama, kodlama kılavuzunda yer alan tanımlar ve ilgili kuramsal ölçütler birlikte dikkate alınmıştır. Böylece kodlama kararlarının ortak ölçütlere dayandırılması ve araştırmacının yorumundan kaynaklanabilecek öznel farklılıkların azaltılması amaçlanmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde manuel kodlama kullanılmıştır. Konuşma verilerindeki bağlamsal ayrıntıların, konuşma sıraları içerisindeki işlevsel geçişlerin ve etkileşimsel yönelimlerin daha yakından incelenebilmesi amacıyla manuel kodlama tercih edilmiştir. Özellikle tek bir konuşma sırasının birden fazla iletişimsel işlev içerebildiği durumlarda manuel kodlama, birim sınırlarının bağlam içerisinde değerlendirilmesine olanak sağlamıştır.

Ses kayıtları öncelikle yazıya aktarılmıştır. Ardından diyaloglar, Taboada'nın (2004) görev odaklı diyalogların analizinde kullandığı anlamsal diyalog birimleri yaklaşımı temel alınarak analiz birimlerine ayrılmıştır. Bu çalışmada anlamsal diyalog birimi; konuşma içerisinde anlamsal bütünlük taşıyan, ayırt edilebilir bir iletişimsel işleve sahip olan ve etkileşimin ilerleyişine katkıda bulunan işlevsel bir söz kesiti olarak tanımlanmıştır (Taboada, 2004). Bir konuşma sırası tek bir anlamsal diyalog biriminden oluşabileceği gibi birden fazla anlamsal diyalog birimini de içerebilir.

ADB'lerin sınırları belirlenirken üç ölçüt dikkate alınmıştır: birimin anlamsal bütünlüğü, bağlam içerisindeki özgül iletişimsel işlevi ve görev müzakeresine ya da etkileşimin söylemsel düzenlenişine katkısı (Taboada, 2004). Bu bağlamda ADB'ler çoğunlukla cümle ve yan cümle sınırlarıyla örtüşmüştür. Bununla birlikte “peki”, “tamam” ve “maalesef” gibi kısa birimler de konuşma içerisinde tek başlarına anlamlı ve işlevsel birer yanıt ya da söylemi düzenleyici unsur oluşturduklarında ayrı birer ADB olarak değerlendirilmiştir.

Örneğin:

Maalesef		O gün uygun değilim.		Çünkü toplantım var.		Başka bir gün yapabiliriz.
Nezaket		Ret		Sebep Sunma		Yeni Öneri

Yukarıdaki konuşma sırası, dört ayrı ADB olarak kodlanmıştır.

Anlamsal diyalog birimlerine ayırma işleminin ardından analiz dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada diyaloglar, kesit dil kuramı çerçevesinde söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipi değişkenleri bakımından incelenmiştir. Bu aşamada konuşmanın etrafında geliştiği etkinlik, konuşucular arasındaki yakınlık ya da resmîyet düzeyi ve etkileşimin yüz yüze sözlü niteliği belirlenmiştir.

İkinci aşamada diyalogların türsel yapısı, Hasan'ın (1978) Genel Yapı Potansiyeli modeli doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu aşamada diyaloglar açılış, görev performansı ve kapanış aşamaları bakımından incelenmiştir. Her bir aşamanın veri setindeki gerçekleşme durumu, görev akışı içerisindeki işlevi ve zorunlu/seçimlik niteliği belirlenmiştir. Tüm diyaloglarda görülen ve görevin tamamlanması için gerekli olan aşamalar zorunlu, yalnızca bazı diyaloglarda ortaya çıkan ve yapıyı genişleten unsurlar ise seçimlik olarak değerlendirilmiştir. Bu aşamaların diyaloglardaki gerçekleşme biçimleri bulgular bölümünde ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Üçüncü aşamada her bir anlamsal diyalog birimi, görev odaklı etkileşim içerisindeki işlevi bakımından değerlendirilmiştir. Bu aşamada konuşucunun iletişimsel niyetini ve söylem içerisindeki işlevsel hamleleri dikkate alan Gallardo Paúls'un (1998) yaklaşımından yararlanılmıştır. İşlevsel kodlar hem kuramsal çerçeve hem de verilerde yinelenen etkileşimsel işlevler temel alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda tarih sorma, tarih talep etme, tarih önerme, reddetme, bilgi verme, kabul

etme, uygunluk bildirme, buluşma talep etme, vedalaşma, seslenme, geri bildirim ve dolgu dil kullanımı gibi işlevsel kategoriler kullanılmıştır. Bu yaklaşım; önerme, reddetme ve kabul etme gibi görevle ilişkili edimlerin yanı sıra geri bildirimler, dolgu dil kullanımı, seslenmeler ve nezaket ifadeleri gibi söylemi düzenleyici işlevlerin de kodlamaya dâhil edilmesine olanak sağlamıştır.

Dördüncü aşamada anlamsal diyalog birimleri, Searle'nin (1976) söz edimi sınıflandırması doğrultusunda söz edimi türleriyle ilişkilendirilmiştir. Böylece her bir birim hem görev odaklı işlevi hem de genel söz edimi türü bakımından değerlendirilmiştir. Örneğin “Gelecek çarşamba sizin için uygun olur mu?” birimi, işlevsel olarak “tarih sorma”, Searle'nin sınıflandırmasına göre ise “yönlendirici” olarak kodlanmıştır.

Kodlama sürecinde kullanılan kategoriler, araştırmacı tarafından hazırlanan kodlama kılavuzunda tanımlanmıştır (Tablo 3). Kodlama kılavuzunda her bir kategoriye ilişkin tanım, örnek ifade ve ayırt edici ölçütlere yer verilmiştir. Kodlama sürecinde öncelikle her bir anlamsal diyalog biriminin ait olduğu türsel aşama belirlenmiş, ardından işlevsel kodu ve söz edimi türü atanmıştır. Son aşamada ise aynı türsel aşama içerisinde yinelenen söz edimi örüntüleri karşılaştırılmış ve diyaloglar arasındaki ortak yapısal-işlevsel örüntüler belirlenmiştir.

Çevri Yazı

Araştırmada, Taboada'nın (2004) JANUS konuşmadan konuşmaya makine çevirisi projesinde kullanılan çevri yazı sistemi temel alınmıştır. Buna göre katılımcılar, cinsiyetleri ile ad ve soyadlarının baş harfleri kullanılarak kodlanmış, konuşma sırası numaraları ise alt çizgi işaretiyle ayrılarak gösterilmiştir. Örneğin “KİP_01_02” kodu, sırasıyla konuşucunun cinsiyetini (E/K), ad ve soyadının baş harflerini ve birinci diyalogdaki ikinci konuşma sırasını ifade etmektedir.

Çevri yazıda konuşma diline özgü özellikler belirli simgelerle gösterilmiştir. Bu simgeler aşağıdaki gibidir:

- Dolgu dil kullanımı ve insan sesleri eğik çizgi içerisinde gösterilmiştir: /hmm/, /aa/
- 0,5 ile 2 saniye arasındaki sessizlikler *duraklama*, 2 saniyeden uzun sessizlikler ise *sessizlik* biçiminde işaretlenmiştir.
- Yanlış veya eksik sesletimler köşeli ayraç içerisinde gösterilmiş, hedef biçim ise parantez içinde verilmiştir: [kaf(e)], [maşjit (mescit)]
- Yanlış başlangıçlar şu şekilde gösterilmiştir: <buluşalım> Buluşabilir miyiz?
- Eş zamanlı konuşmalar {başlangıç_eşzamanlı} ve {bitiş_eşzamanlı} etiketleriyle işaretlenmiştir.

Bulgular

Bulguların Kesit Dil Kuramı Çerçevesinde Analizi

Bu çalışmada görev odaklı planlama diyalogları öncelikle kesit dil kuramı çerçevesinde söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipi bakımından incelenmiştir. Bu analizle, diyalogların iletişimsel bağlamları içerisinde nasıl konumlandığının ve bağlamsal değişkenlerin etkileşimin düzenlenişine nasıl yansıdığının ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda beş diyalogun kesit dil özellikleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4: Diyalogların Kesit Dil Özellikleri

Diyalog Numarası	Söylem Alanı	Söylem Biçimi	Söylem Kipi
1	Sosyal planlama – Mezuniyet etkinliği planlama	Yakın, eşit statülü ilişki	Sözlü, yüz yüze etkileşim

2	Kurumsal planlama – Takip toplantısı planlama	Resmî ilişki	Sözlü, yüz yüze etkileşim
3	Akademik planlama – Proje toplantısı planlama	Yarı resmî ilişki	Sözlü, yüz yüze etkileşim
4	Gündelik planlama – Takip toplantısı planlama	Yakın, eşit statülü ilişki	Sözlü, yüz yüze etkileşim
5	Gündelik planlama – Takip toplantısı planlama	Eşit statülü ilişki	Sözlü, yüz yüze etkileşim

Tablo 4'te görüldüğü üzere incelenen tüm diyaloglar, katılımcılara verilen görev doğrultusunda ortak bir zaman belirleme amacı etrafında yapılandırılmıştır. Bununla birlikte bu ortak görevin farklı alanlar ve katılımcı ilişkileri içerisinde gerçekleştirilmesi, diyalogların söylemsel düzenlenişinde bazı farklılıkların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Söylem alanı değişkeni, müzakerenin kapsamı ve görüşme sürecinde ele alınan konularla ilişkili olarak değerlendirilirken söylem biçimi hitap biçimleri, resmîyet düzeyi ve öneri ile retlerin ifade edilme biçimleri açısından ele alınmıştır. Söylem kipi değişkeni ise diyalogların sözlü ve yüz yüze etkileşimler olarak yapılandırıldığını göstermektedir. Bu değişkenlerin söylemsel düzenlenişe yansımaları aşağıda ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

Söylem Alanı: Etkinlik Türü ve Müzakerenin Kapsamı

Bu çalışmada söylem alanı değişkeni, diyaloglarda gerçekleştirilen etkinliğin türü ve müzakerenin kapsamı temelinde belirlenmiştir. Beş diyalogun tamamı, görev gereği bir sonraki toplantı ya da görüşme için ortak bir zaman belirleme amacı etrafında yapılandırılmıştır. Bununla birlikte bu ortak görev her diyalogda aynı toplumsal alan içerisinde gerçekleşmemiş; mezuniyet gününün belirlenmesi, toplantı planlanması ve akademik/proje toplantısının düzenlenmesi gibi farklı bağlamlarda ortaya çıkmıştır. Beş diyalogun tamamında tarih ve saat temel müzakere eksenini oluştururken müzakerenin kapsamı, görevin yer aldığı bağlama bağlı olarak farklılaşmıştır.

Birinci diyalogda alan, mezuniyet gününün belirlenmesi bağlamında organizasyonel planlama niteliği taşımaktadır. Diyalog, “Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim.” ifadesiyle bu göreve yönelmektedir. Müzakerenin kapsamı, planlanan etkinliğin diğer boyutlarına genişlemeden gün ve saat üzerinde uzlaşılmasıyla sınırlı kalmaktadır.

İkinci diyalogda alan, bir sonraki toplantının planlanması bağlamında resmî bir nitelik taşımaktadır. Tarih ve saat, “17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? Saat bir.” ifadesiyle doğrudan önerilmiştir. Bu diyalogun resmî niteliği, katılımcıların uygunluk durumlarını TÖMER'deki toplantı ve öğrencilerle yapılacak görüşme gibi kurumsal yükümlülüklerle açıklamalarından da anlaşılmaktadır. Müzakerenin kapsamı, tarih ve saatin ötesine sınırlı ölçüde genişleyerek yeri de içine almaktadır. Nitekim “18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada.” biçimindeki kapanış özetinde planlamaya ilişkin üç parametre de bulunmaktadır.

Üçüncü diyalog, akademik bir proje toplantısının planlanması alanı içerisinde değerlendirilmiştir. Diğer diyaloglarda olduğu gibi burada da müzakere öncelikle tarih ve saatin belirlenmesine yöneliktir. Bununla birlikte müzakerenin kapsamı en geniş biçimde bu diyalogda ortaya çıkmıştır. Zaman planlamasının yanı sıra toplantının gerçekleştirileceği ortama ilişkin “bir yerde oturup” biçiminde bir eylem önerisine, etkileşim biçimine ilişkin “çevrim içi de yapabiliriz” önerisine ve gündem konusuna ilişkin “projenin konusunu belirleyebiliriz artık” ifadesine yer verilmiştir. Bu özellikler, üçüncü diyalogu veri setinde müzakere kapsamının en geniş olduğu diyalog hâline getirmektedir.

Dördüncü diyalogda alan, yürütülen bir etkinliğin ardından yapılacak takip toplantısının planlanmasıdır. “Bugünkü bu kadar yeter o zaman diyelim.” ifadesi mevcut etkinliğin sona erdiğini, “Haftaya cumartesi günü tekrar buluşalım, olur mu?” ifadesi ise yeni toplantı için zaman belirleme

sürecinin başladığını göstermektedir. Cumartesi günü için yapılan ilk öneri, diğer katılımcının hafta sonu için önceden yapılmış bir planı olması nedeniyle kabul edilmemiştir. Bunun üzerine görüşme devam etmiş ve her iki katılımcı da programını kontrol etmiştir. “Bir bakayım bir dakika programıma.” ifadesi bu süreci göstermektedir. Sonunda cuma günü üzerinde anlaşmaya varılmıştır. Bu diyalogda müzakere yalnızca tarih ve saatle sınırlı kalmış, başka konulara genişlememiştir.

Beşinci diyalogda da alan, önceki toplantının devamı niteliğindeki bir takip toplantısının planlanmasıdır. “Bugünkü toplantının tekrarını ne zaman yapalım?” ifadesi bu durumu açıkça göstermektedir. Müzakere tarih ve saat belirleme üzerine kurulmuştur. Bununla birlikte “Perşembe günü hangi tarihe denk geliyor?” ve “Bu perşembeyi mi diyorsun?” ifadelerinde görüldüğü üzere tarih bilgisinin açıklığa kavuşturulması da sürece dâhil olmuştur. Bu açıklama ve doğrulama süreci, beşinci diyalogu ek bir kontrole gerek kalmadan zaman üzerinde uzlaşılan diğer diyaloglardan ayırmaktadır.

Bu bulgular, söylem alanı değişkeninin yalnızca etkinliğin türüyle değil, müzakerenin kapsamıyla da ilişkili olduğunu göstermektedir. Beş diyalogun tamamında temel amaç ortak bir tarih ve saat belirlemektir. Ancak müzakerenin bu temel amacın dışına ne ölçüde çıktığı bağlama göre değişmektedir. Organizasyonel planlama ve takip toplantısı bağlamlarında görüşme büyük ölçüde tarih ve saatle sınırlı kalmıştır. Beşinci diyalogda bunlara tarih bilgisini açıklığa kavuşturma süreci de eklenmiştir. Resmî bağlamda müzakere, tarih ve saatin yanı sıra yeri de kapsamıştır. Akademik/proje bağlamında ise toplantının yapılacağı ortam, görüşmenin çevrim içi olup olmayacağı ve toplantının gündemi de ele alınmıştır. Bu nedenle alan değişkeninin, etkileşimde hangi söz edimlerinin öne çıktığını ve müzakerenin ne ölçüde genişlediğini belirleyen temel bağlamsal değişkenlerden biri olduğu söylenebilir.

Söylem Biçemi: Katılımcı İlişkileri, Resmîyet ve Nezaket

Bu çalışmada söylem biçimi değişkeni, konuşucular arasındaki yakınlık, resmîyet düzeyi ve etkileşim içindeki karşılıklı konumlanma temelinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmede hitap biçimleri, zamir kullanımı, öneri ve retlerin ifade ediliş biçimi, nezaket ifadeleri, sözce yapısı ve kapanış biçimleri temel ölçütler olarak ele alınmıştır. İncelenen diyaloglarda katılımcı ilişkilerinin farklı resmîyet düzeylerinde kurulduğu görülmüştür. Aşağıdaki şema, diyalogların toplumsal mesafe bakımından karşılaştırmalı konumlarını göstermektedir.

(Daha düşük sosyal mesafe) 1, 4 → 5 → 3 → 2 (Daha yüksek sosyal mesafe)

Şekilde diyaloglar, sosyal mesafe ve resmîyet düzeyinin düşük olduğu uçtan yüksek olduğu uca doğru sıralanmıştır. Bu ölçütler doğrultusunda, 1. ve 4. diyaloglarda sosyal mesafenin görece düşük olduğu; 2. diyalogda ise sosyal mesafe ve resmîyetin daha belirgin olduğu görülmektedir. 3. ve 5. diyaloglar bu iki uç arasında konumlanmakta ve yarı resmî ya da eşit statüye dayalı bir ilişki sergilemektedir.

Aşağıdaki tabloda diyaloglar, yukarıda verilen sosyal mesafe sıralamasına uygun olarak karşılaştırmalı biçimde sunulmuştur.

Tablo 5: Diyalogların Söylem Biçemi İlişkilerine İlişkin Özellikleri

	Diyalog 1 ve 4	Diyalog 5	Diyalog 3	Diyalog 2
Katılımcılar Arasındaki ilişki	Samimi ve eşit statüye dayalı bir ilişki	Eşit statüye dayalı, görev odaklı ve tarafsız bir ilişki	Yarı resmî, akademik proje bağlamında kurulan bir ilişki	Sosyal mesafenin daha yüksek olduğu mesleki bir ilişki
Dil Kullanımı	<i>Sen</i> hitap biçiminin kullanılması; “Senin için uygun olur mu?” ve “Aydın kaçıyor”	Açık bir resmî hitap biçiminin bulunmaması; <i>yapalım/yapsak</i>	Hem <i>sen</i> hem de <i>siz</i> hitap biçimlerinin kullanılması; “Sizin için uygunsanız” ve	<i>Hanım</i> ünvanının ve <i>siz</i> hitap biçiminin kullanılması;

	ya?” gibi gündelik ifadelerin yer alması (4. diyalog)	gibi ortak eylemi öne çıkaran biçimlerin kullanılması: “Ne zaman yapalım?”	“istersen” gibi nezaket ve yumuşatma ifadelerine yer verilmesi	“Sizin için uygun mudur?” gibi resmî soru kalıplarına yer verilmesi
Sözce Yapısı ve Uzunluğu	Kısa, doğrudan ve zaman zaman eksiltili sözceler: “Cumaya ne dersin?”, “Dört beş?”	Kısa, doğrudan ve zaman zaman eksiltili sözceler: “Saat kaç söyleyelim?”, “Saat olarak?”	Daha açıklayıcı ve birden fazla bileşenden oluşan sözceler: “Cumartesi günü randevum var. Hafta içi bir gün ayarlayabilirsek daha iyi olur. Mesela salı günü müsait misin?”	Daha açıklayıcı, çok bileşenli ve resmî sözceler: “Maalesef... TÖMER’de toplantım var... Başka bir gün olursa...”
Reddetme Stratejileri	Hem doğrudan hem de dolaylı reddetme stratejileri görülmektedir: “Benim için uygun değil.”, “Hafta sonu işim vardı da.”	Reddetmeler, uygunluk veya uygun olmama durumunun belirtilmesi ve alternatif bir zaman önerilmesi yoluyla gerçekleştirilmektedir.	Alternatif öneriler içeren dolaylı reddetmeler öne çıkmaktadır.	Dolaylı, yumuşatılmış ve resmî reddetmeler öne çıkmaktadır.
Kapanışlar	Anlaşmanın kısa biçimde doğrulanması veya samimi nezaket ifadelerinin kullanılması: “Anlaştık.”, “Dikkat et kendine.”, “Sağ ol.”	Vedalaşma ifadesi: “Görüşmek üzere.”	Kabul + daha sonra iletişim kurma taahhüdü + vedalaşma: “İletişime geçerim.”, “Haberleşiriz.”, “Hoşça kalın.”	Ünvan kullanımını ve alınan kararın özetlenmesini içeren daha resmî bir kapanış: “18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada...”

Tablo, sosyal mesafe, resmîyet ve rol ilişkilerinin katılımcıların dilsel tercihlerine yansıdığını göstermektedir. Sosyal mesafenin görece düşük olduğu 1. ve 4. diyaloglarda kısa, doğrudan ve eksiltili ifadeler öne çıkmaktadır. 2. diyalogda ise ‘hanım’ ünvanının kullanılması, karşılıklı ‘siz’ kullanımına yer verilmesi, gerekçelendirilmiş retler ve alınan kararın açıkça özetlenmesi daha resmî bir söylem biçimi oluşturmaktadır. Bu durum, kurumsal bağlam içinde mesleki rollere dayalı bir konumlanmaya işaret etmektedir. 3. diyalogda, yarı resmî proje bağlamıyla bağlantılı olarak daha açıklayıcı ve çok bileşenli söz sıraları belirginleşmektedir. 5. diyalogda ise sosyal mesafe düşük olmakla birlikte, 1. ve 4. diyaloglara kıyasla daha tarafsız ve görev odaklı bir ilişki dikkat çekmektedir.

Söylem Kipi: Yüz Yüze Etkileşim

Bu çalışmada söylem kipi değişkeni, diyalogların gerçekleştiği iletişim kanalı ve dilin etkileşim içinde nasıl işlev gördüğü temelinde değerlendirilmiştir. Çalışmada incelenen beş diyalogun tamamı sözlü ve yüz yüze etkileşim biçiminde gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle diyaloglarda duraklamalar, dolgu dil kullanımı, eksiltili sözceler, tekrarlar, kısa yanıtlar, hatalı başlangıçlar ve eş zamanlı konuşmalar gibi sözlü dile özgü özellikler gözlenmektedir.

Diyalogların sözlü, yüz yüze ve görev temelli olması, açılışların kısa tutulmasına yansımıştır. Katılımcıların birbirlerine kendilerini tanıttıkları ya da selamlaştıkları ayrı bir açılış dizisi bulunmamaktadır. Bunun yerine etkileşimler çoğunlukla tamamlanmış bir etkinliğin bildirilmesi, görüşme talebi, tarih belirleme talebi ya da tarih önerisiyle başlamaktadır. Bu durum yalnızca paylaşılan fiziksel bağlamla değil, aynı zamanda katılımcıları doğrudan bir zaman belirleme amacına yönlendiren görev yönergesiyle de ilişkilidir.

Birinci diyalogda söz sıraları büyük ölçüde ardışık ve düzenli bir biçimde ilerlemektedir. Katılımcılar, birbirlerinin sözünü kesmeden öneri ve reddetme sözcelerini sırasıyla üretmektedir.

[KŞY_KANK_01]

KŞY_01_04: Haftaya cumartesi senin <uy> *duraklama* için uygun mu? |

KANK_01_04: Cumartesi farklı önemli bir toplantım var | maalesef. |

KŞY_01_05: Peki | *duraklama* 30 Haziran? |

KANK_01_05: 30 Haziran için de net bir şey söyleyemem. | Daha net bir tarih belirlese?

Yukarıdaki kesit, 2. diyalogun ilk iki söz sırasından oluşmaktadır. Bu diyalogun açılışında yer alan “KCO Hanım” seslenme ifadesi, diğer katılımcıya hitap etme ve etkileşimi resmî bir çerçevede başlatma işlevi görmektedir. Benzer şekilde, “KAŞ Hanım” hitap biçimi yalnızca kişiye seslenmekle sınırlı değildir; ardından gelen “maalesef” ifadesiyle birlikte, önerilen tarihin reddedileceği bir bağlamda nezaketin ve sosyal mesafenin korunmasına katkıda bulunan bir birim olarak değerlendirilebilir.

İkinci diyalog da sözlü ve yüz yüze etkileşim biçiminde gerçekleşmesine rağmen, daha açık, eksiksiz ve çok bileşenli sözceler içermesi bakımından birinci diyalogdan farklılaşmaktadır.

[KCO_KAŞ_01]

KAŞ_01_01: KCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. |

KCO_01_01: *duraklama* KAŞ Hanım | maalesef | o gün TÖMER'de toplantım var. | Başka bir gün olursa benim açımdan daha iyi olur. |

KAŞ_01_02: \ı\ o hafta içerisinde 18 Haziran'da da benim saat ikide öğrencilerle görüşmem var | aslında *duraklama* bir saat sürer yaklaşık | *duraklama* saat üç dört gibi bir sonraki toplantımızı yapsak *duraklama* uyar mı? |

Söz sırası sayısı bakımından örneklemdaki en kısa diyalog olan 2. diyalogda müzakere, toplam yedi söz sırası içinde tamamlanmaktadır. Vedalaşma bölümü dışında söz sıralarının çoğu; tarih ve saat önerisi, reddetme gerekçesi ya da yeni bir öneri sunulması gibi birden fazla işlevsel birim içermektedir. Dolgu dil kullanımı ve tereddüt belirteçleri bulunmakla birlikte, 2. diyalogda muhabata yönelik geri bildirim ifadeleri belirgin değildir. Bu durum, sözlü kipin her zaman kısa ve eksilteli sözcelerle sonuçlanmadığını; resmî veya kurumsal bağlamlarda etkileşimin daha açık, gerekçelendirilmiş ve kararı kesinleştirmeye yönelik biçimde de düzenlenebildiğini göstermektedir. Kapanışta kararın tarih, saat ve yer bilgileriyle birlikte “18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada.” biçiminde yeniden ifade edilmesi de bu yorumu desteklemektedir.

Üçüncü diyalogda kip değişkeni, çok bileşenli söz sıraları aracılığıyla görünür hâle gelmektedir. Bu diyalogda katılımcılar yalnızca bir tarih ve saat belirlemekle kalmamakta; aynı söz sırası içinde gerekçeleri, alternatifleri ve çözüm önerilerini de bir araya getirmektedir.

[EYK_KŞA_01]

EYK_01_01: *sessizlik* Sizin için uygunsa haftaya *duraklama* cumartesi günü *duraklama* \11\ akşam saat on yedi gibi yapabiliriz. |

KŞA_01_02: Cumartesi günü randevum var. | Hafta içi bir gün ayarlayabilirsek daha iyi olur| Mesela salı günü müsait misin? |

EYK_01_02: *duraklama* \11\ salı günü *sessizlik* müsait değilim. | *duraklama* Sınavım var. {başlangıç_eşzamanlı} | Türk Dil Bilgisi |

KŞA_01_03: \Hm\ {bitiş_eşzamanlı} | Diğer günler boş değilim ama ben. | \Ee\ o zaman şöyle yapalım... |

Bu kesitte KŞA olarak kodlanan katılımcının ürettiği “Cumartesi günü randevum var. Hafta içi bir gün ayarlayabilirsek daha iyi olur. Mesela salı günü müsait misin?” biçimindeki söz sırası; reddetme, alternatif bir yönelim ve yeni bir tarih önerisini birlikte içermektedir. EYK olarak kodlanan katılımcının “sessizlik”, “duraklama” ve “/11/” kullanımları, bir öneri ya da reddetme sözcüğü üretilmeden önce gerçekleşen düşünme ve planlama süreçlerinin konuşma içinde görünür hâle geldiğini göstermektedir. “Sınavım var. Türk Dil Bilgisi.” biçimindeki gerekçe sunumu da diyalogun akademik/proje bağlamıyla uyumludur. Dolayısıyla 3. diyalog, sözlü etkileşimin yalnızca kısa ve eksilteli yapılarla değil; açıklayıcı, gerekçelendirilmiş ve çok bileşenli söz sıralarıyla da ilerleyebildiğini göstermektedir.

Dördüncü diyalog, söylem kipi özellikleri bakımından birinci diyalogla benzerlik göstermektedir. Her iki diyalogda da müzakere, kısa, eksilteli ve bağlama bağımlı sözceler aracılığıyla yürütülmektedir.

[EKB_EMEİ_01]

EMEİ_01_01: Ayın kaç oluyordu ya haftaya cumartesi? *duraklama* | Ben uygun {başlangıç_eşzamanlı} |

EKB_01_02: bir bakalım |

EMEİ_01_02: muyum? | {bitiş_eşzamanlı} Bir bakayım bir dakika programıma |

EMEİ_01_03: *sessizlik* Hafta sonu benim bir işim vardı da evde |

EKB_01_03: Öyle mi? |

EMEİ_01_04: Evet | bir {başlangıç_eşzamanlı} /11/ |

EKB_01_04: Cuma olur mu mesela? {bitiş_eşzamanlı} |

Bu kesitte “Ayın kaç oluyordu ya?”, “Bir bakalım”, “Öyle mi?” ve “Cuma olur mu mesela?” gibi ifadeler, müzakerenin ortak bağlama dayalı ve gerçek zamanlı olarak düzenlenen sözceler aracılığıyla ilerlediğini göstermektedir. “Ben uygun... muyum?” yapısının eş zamanlı konuşma sırasında tamamlanması, katılımcının uygunluk durumunu etkileşim esnasında değerlendirdiğini göstermektedir. Bu diyalogu ayırt edici kılan özelliklerden biri, eş zamanlı konuşmaların bulunmasıdır. Yirmi söz sırasından oluşan diyalogda katılımcılar, sözcelerini dört kez eş zamanlı olarak sürdürmüş veya tamamlamıştır. Bunlar doğrudan bir çatışma ya da söz kesme olarak değil, tarih ve uygunluk bilgilerinin ortaklaşa açıklığa kavuşturulması sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmiştir.

Beşinci diyalogda söylem kipi değişkeni de özellikle duraklamalar, dolgu dil kullanımı, eş zamanlı konuşmalar ve eksilteli sözceler aracılığıyla görünür hâle gelmektedir. Bu diyalogda katılımcılar daha önce gerçekleştirdikleri bir buluşmayı tekrar planlamakta ve takvim bilgilerini konuşma içerisinde ortaklaşa açıklığa kavuşturmaktadır.

[EYD_ESK_01]

EYD_01_01: /ee/ bugünkü toplantının *duraklama* tekrarını ne zaman yapalım? |

ESK_01_01: Ben perşembe günü müsaitim |

EYD_01_02: /Hm/ perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? *duraklama* | Bekle {başlangıç_eşzamanlı} |

ESK_01_02: Perşembe {bitiş_eşzamanlı} ne zamana denk geliyor? |

EYD_01_03: Perşembe günü *sessizlik* | Bu perşembeyi mi {başlangıç_eşzamanlı} diyorsun? |

ESK_01_03: Evet {bitiş_eşzamanlı} |

“Perşembe günü hangi tarihe denk geliyor?”, “Bu perşembeyi mi diyorsun?”, “Ne zaman yapalım?” ve “Saat olarak?” gibi ifadeler, katılımcıların konuşma içerisinde ortak takvim bilgisini birlikte yapılandırdıklarını göstermektedir. “Saat olarak?”, “Olur”, “Tabii”, “Tamam”, “Görüşmek üzere” ve “Görüşürüz” gibi kısa sözceler bağlam içerisinde tarih bilgisi isteme, kabul etme, onaylama ve vedalaşma işlevlerini yerine getirmektedir. On sekiz söz sırasından oluşan bu diyalogda katılımcılar toplam beş kez eş zamanlı konuşma gerçekleştirmiştir. Bunlar da çatışma göstergeleri olarak değil, tarih bilgisini açıklığa kavuşturma ve ortak bir kararı hızlı biçimde oluşturma sürecinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Aşamalar

Bu bölümde, D1 Türkçe konuşurları tarafından üretilen planlama diyalogları, Hasan’ın Genel Yapı Potansiyeli yaklaşımı doğrultusunda açılış, görev performansı ve kapanış aşamaları bakımından incelenmektedir. Bu çalışmada açılış aşaması, katılımcıların tarih ve saat müzakeresinden oluşan temel göreve geçmeden önce ürettikleri konuşma birimlerini ifade etmektedir. Görev performansı aşaması, bir tarih ve saat belirlemeye yönelik müzakere sürecini, kapanış aşaması ise plan üzerinde uzlaşmaya varıldıktan sonra etkileşimin sonlandırıldığı bölümü ifade etmektedir.

Açılış

Genel olarak incelenen diyaloglarda açılış aşamasının zorunlu olmaktan çok seçimlik bir nitelik taşıdığı görülmektedir. Beş diyalogdan üçünde açılış aşaması yer alırken iki diyalog doğrudan görev performansı aşamasıyla başlamıştır. Açılışın bulunduğu örneklerde bu aşama kısa tutulmuş ve çoğunlukla tek bir söz sırası içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bazı durumlarda açılış birimleri, görev performansı aşamasını doğrudan başlatan göreve giriş birimleriyle bir arada kullanılmıştır. Dolayısıyla örnekleme yer alan D1 Türkçe diyaloglarda açılış, uzun bir sosyal giriş bölümü olarak değil, etkileşimi temel göreve yönlendiren kısa ve işlevsel bir hazırlık alanı olarak işlev görmektedir.

İncelenen diyaloglarda açılış aşaması, sosyal selamlaşma dizilerinden ziyade daha önce gerçekleştirilen bir etkinliği hatırlatma, tamamlanmış bir eylemi sonlandırma, muhabata seslenme ve temel göreve geçişi hazırlama gibi işlevler aracılığıyla yapılandırılmıştır.

[KŞY_KANK_01]

KŞY_01_01: Mezuniyetimiz için *duraklama* organize konuşmasını yaptık. | *duraklama* Konuşmamız bitti. | Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim. |

Yukarıdaki kesitte konuşur, önce mezuniyet organizasyonuna ilişkin önceki konuşmaya gönderimde bulunmakta, ardından “Konuşmamız bitti.” ifadesiyle tamamlanan etkinliği sonlandırmaktadır. Son anlamsal diyalog biriminde yer alan “Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim.” ifadesi ise yeni görevi başlatan ve açılış aşamasından görev performansı aşamasına geçişi sağlayan bir geçiş birimi olarak işlev görmektedir.

[EKB_EMEİ_01]

EKB_01_01: Tamam | bugünlük bu kadar yeter o zaman diyelim. *duraklama* | Haftaya cumartesi günü *duraklama* tekrar buluşalım | olur mu? |

Bu kesitte de benzer bir yapı görülmektedir. “Tamam” ve “bugünlük bu kadar yeter o zaman diyelim” ifadeleri, sürmekte olan etkinliğin tamamlandığını ve konuşmanın mevcut bölümünün kapatıldığını göstermektedir. Ardından gelen “Haftaya cumartesi günü tekrar buluşalım olur mu?” ifadesi ise yeni buluşmayı planlama görevini başlatmaktadır. Bu örnekte önceki etkinliğin sonlandırılması ile yeni tarih belirleme görevinin başlatılması aynı söz sırası içerisinde gerçekleşmektedir. Bu durum, açılış tamamlanan etkinlik ile görev performansı aşaması arasında oldukça yoğunlaştırılmış bir geçiş alanı hâline getirmektedir.

İkinci diyalogda ise farklı bir açılış biçimi belirlenmiştir. Bu diyalogda açılış bir seslenme birimi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

[KCO_KAŞ_01]

KAŞ_01_01: KCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. |

Yukarıdaki kesitte “KCO Hanım” ifadesi, muhabata seslenme ve etkileşimi başlatma işlevi görmektedir. Bu seslenme biriminin ardından konuşur doğrudan bir tarih ve saat önerisine geçmektedir. Dolayısıyla bu diyalogda açılış aşaması oldukça kısa tutulmuş ve yalnızca katılımcının dikkatini konuşmaya yönelten ve etkileşimi resmî bir çerçeve içerisinde başlatan bir seslenme birimi aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Buna karşılık üçüncü ve beşinci diyaloglarda ayrı bir açılış aşaması belirlenmemiştir. Üçüncü diyalog doğrudan görev odaklı “Bir sonraki toplantıyı ne zaman yapalım sence?” isteğiyle başlarken beşinci diyalog “/ee/ bugünkü toplantının tekrarını ne zaman yapalım?” ifadesiyle başlamaktadır. Her iki durumda da etkileşim bir selamlaşma, seslenme ya da etkinlik sonlandırma dizisiyle değil, toplantı ya da tarih belirlemeye yönelik bir istekle başlamaktadır. Bu örnekler, veri setinde açılış aşamasının seçimlik olduğu ve bazı diyalogların doğrudan görev performansı aşamasına geçtiği görüşünü desteklemektedir.

Birlikte değerlendirildiğinde, diyaloglarda belirlenen açılışların toplumsal ilişkileri kurmaya yönelik selamlaşma dizilerinden ziyade görev odaklı başlangıç yapıları sergilediği görülmektedir. 1. ve 4. diyaloglarda yeni göreve geçişi hazırlayan kısa diziler yer almakta, 2. diyalog kısa bir seslenme birimiyle başlamakta, 3. ve 5. diyaloglar ise doğrudan görev performansı aşamasıyla açılmaktadır. Açılışların kısa olması, çoğunlukla tek bir söz sırası içerisinde gerçekleşmesi ve görev performansı aşamasına doğrudan geçişi hazırlaması ya da onun yerine geçmesi, katılımcıların etkileşimi kısa ve işlevsel bir biçimde düzenlediklerini göstermektedir. Bu nedenle diyaloglardaki açılış aşaması, uzun bir toplumsal girişten ziyade etkileşimi temel göreve yönelten seçimlik bir geçiş alanı olarak değerlendirilebilir.

Görev Performansı

İncelenen diyaloglarda bu aşama, tarih ve saat müzakeresinin doğrudan gerçekleştirildiği aşamadır.

Tablo 6: Diyaloglardaki Görev Performansı

Diyalog Numarası	Müzakere Konularının Sıralanışı
1	Tarih ^ Saat
2	Tarih ^ Saat
3	Tarih ^ Saat
4	Tarih ^ Saat
5	Tarih ^ Saat

D1 konuşurlarının diyaloglarında görev performansı aşaması, temel olarak bir sonraki toplantı için uygun bir tarih ve saatin müzakere edilmesi yoluyla yapılandırılmıştır. Beş diyalogun dördünde tarih ve saat müzakereleri ardışık biçimde ilerlemiştir. Ancak 2. diyalogda tarih ve saat aynı söz sırası içerisinde önerilmiş ve böylece Tarih ^ Saat yapısı daha yoğunlaştırılmış bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Müzakerenin ardışık ilerlediği örneklerde katılımcılar önce uygun bir tarih belirlemeye çalışmış, tarih üzerinde uzlaşmaya varıldıktan sonra saat müzakeresine geçmiştir. Bu düzenlilik, yapının bazı bağlamlarda daha yoğunlaştırılmış biçimde gerçekleştirilebilmesine karşın, D1 konuşurlarının planlama görevini doğrusal ve amaç odaklı bir biçimde yapılandırdıklarını göstermektedir.

Bazı diyaloglarda tarih ve saat müzakeresine yer, buluşma biçimi gibi unsurlar da eşlik etmiştir. Bu unsurlar ayrı müzakere konuları oluşturmamış; daha çok kararın kapsamını açıklığa kavuşturmuş veya planın tamamlanmasına katkıda bulunmuştur. Örneğin 2. diyalogda yer bilgisi, kapanış aşamasında “yine aynı burada” ifadesiyle kesinleştirilmiştir. 3. diyalogda ise “çevrim içi de yapabiliriz” ve “projenin konusunu belirleyebiliriz” gibi ifadeler, toplantının gerçekleştirilme biçimine ve gündemine ilişkin öneriler olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla görev performansı aşaması makro düzeyde Tarih ^ Saat dizilimiyle ilerlerken mikro düzeyde öneri, reddetme, gerekçe sunma, yeni öneri ve kabul döngüleriyle; bazı durumlarda ise planlama görevini tamamlayan ek unsurlarla genişlemektedir.

[EYK_KŞA_01]

EYK_01_06: \İ\ Bu hafta müsait misiniz? |

KŞA_01_07: *duraklama* Müsaitim. | Çarşamba ve perşembe müsaitim |

EYK_01_07: Çarşamba benim için de uygun. | Saat kaç gibi olsun? |

Yukarıdaki kesitte görev performansı aşaması, önce tarih müzakeresi, ardından saat müzakeresi biçiminde ilerlemektedir. EYK olarak kodlanan katılımcı, “Bu hafta müsait misiniz?” şeklindeki genel bir uygunluk sorusuyla tarih müzakeresini başlatmaktadır. KŞA olarak kodlanan katılımcı, “Çarşamba ve perşembe müsaitim” ifadesiyle uygun olduğu günleri belirtmekte; EYK olarak kodlanan katılımcı ise “Çarşamba benim için de uygun” diyerek bu seçeneklerden birini ortak tarih olarak kabul etmektedir. Tarih üzerinde uzlaşmaya varılmasının ardından etkileşim, “Saat kaç gibi olsun?” sorusuyla saat müzakeresine geçmektedir. Bu örnek, Tarih Müzakeresi ^ Saat Müzakeresi örüntüsünün ardışık biçimde gerçekleştirildiğini göstermektedir.

Örneklemdaki D1 diyaloglarında görev performansı aşamasının genel örüntüsü Tarih Müzakeresi ^ Saat Müzakeresi olarak belirlenmiş olmakla birlikte, ikinci diyalog bu örüntünün daha yoğunlaştırılmış bir gerçekleştirmesini sunmaktadır.

[KCO_KAŞ_01]

KAŞ_01_01: KCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. |

KCO_01_01: *duraklama* KAŞ Hanım | maalesef | o gün TÖMER'de toplantım var. | Başka bir gün olursa benim açımdan daha iyi olur. |

KAŞ_01_02: \İ\ o hafta içerisinde 18 Haziran'da da benim saat ikide öğrencilerle görüşmem var | aslında *duraklama* bir saat sürer yaklaşık | *duraklama* saat üç dört gibi bir sonraki toplantımızı yapsak *duraklama* uyar mı? |

Yukarıda bir kesiti sunulan ikinci diyalog toplam yedi söz sırasında tamamlanmakta, tarih ve saat üzerinde uzlaşmaya ise beşinci söz sırasında varılmaktadır. Katılımcıların “Hanım” hitabını ve “siz” adılını kullanmaları, diyalogun resmî bir etkileşim çerçevesinde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu çerçevede tarih ve saat önerileri, birbirinden ayrı ve genişletilmiş müzakere dizileri hâlinde sunulmak yerine aynı söz sırası içerisinde bütünleşik bir biçimde ifade edilmektedir. “17 Haziran Pazartesi günü ... size uygun mudur? | Saat bir.” örneğinde olduğu gibi katılımcı, tarih ve saati içeren bir buluşma önerisi sunmaktadır. İlk önerinin kabul edilmemesi üzerine ise yeni tarih ve saat önerisi yoğunlaştırılmış ancak açık ve gerekçelendirilmiş bir biçimde ifade edilmektedir. Bu bakımdan ikinci diyalog, D1 konuşurlarının görev performansı aşamasında daha ekonomik ve yoğunlaştırılmış bir müzakere yapısı sergilemektedir. Bu bulgu, D1 verilerinde resmî etkileşim çerçevesinin daha kısa, daha ekonomik ancak aynı zamanda açık bir görev performansı yapısıyla birlikte ortaya çıkabileceğini göstermektedir.

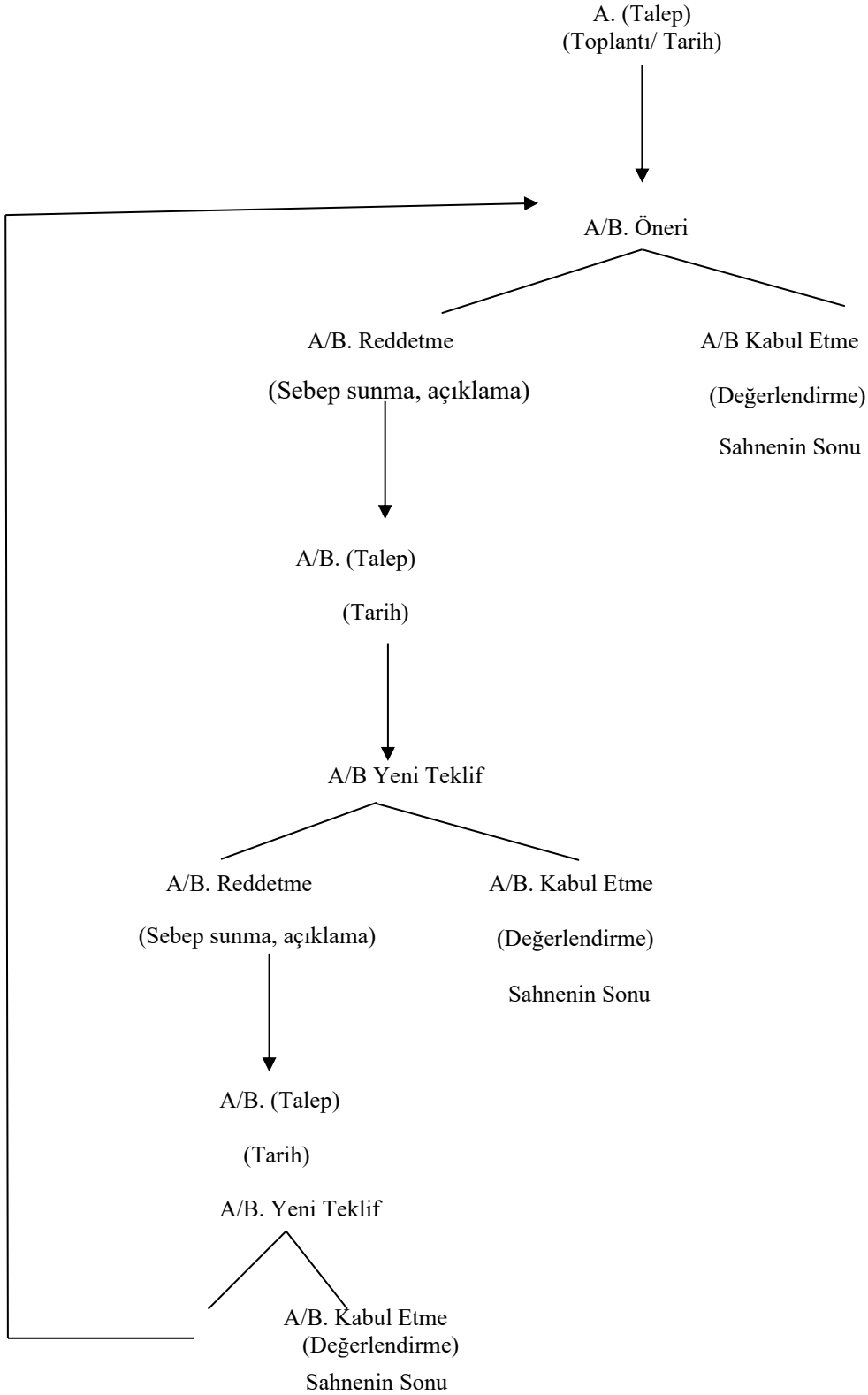
D1 konuşurlarının diyaloglarında tarih müzakeresi sürecinin genel formülü aşağıdaki gibidir:

(Toplantı Talep Etme) ^ (Tarih Talep Etme) ^ [Tarih Önerme ^ Reddetme ^ (Tarih Talep Etme)]ⁿ ^ Tarih Önerme ^ Kabul Etme

Bu formül, tarih müzakeresi sürecinin genel işleyişini göstermektedir. Buna göre müzakere, seçimlik olarak buluşma talep etme ve/veya tarih isteme birimleriyle başlayabilmektedir. Ardından konuşurlardan biri bir tarih önermekte, önerilen tarihin uygun bulunmaması durumunda bu öneri diğer katılımcı tarafından reddedilmekte ve gerektiğinde yeni bir tarih istenmektedir. [Tarih Önerme ^ Reddetme ^ (Tarih İsteme)]ⁿ dizilimi, uygun bir tarih bulununcaya kadar öneri–ret–yeniden yönlendirme sürecinin tekrarlanabileceğini göstermektedir. Süreç, son bir tarih önerisinin kabul edilmesi ve katılımcıların ortak bir tarih üzerinde uzlaşmaya varmasıyla tamamlanmaktadır. Parantez içerisinde gösterilen birimler, her diyalogda bulunması zorunlu olmayan seçimlik unsurları; ⁿ simgesi ise tekrarlanabilirliği ifade etmektedir. Bu bakımdan formül, tarih belirleme sürecinin doğrusal ve tek seferlik bir yapıdan ziyade öneri, ret ve yenilenen öneriler aracılığıyla ilerleyen döngüsel bir müzakere yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Tarih müzakeresinin ilerleyişini biçimlendiren temel işlevsel birimler, tarih önerme ve bu öneriyi reddetmedir. Verilerde öneri ve ret birimleri, görev performansı aşaması boyunca sırasıyla sekiz ve beş defaya kadar ortaya çıkmıştır. Bu sayılar, anlamsal diyalog birimleri düzeyinde gerçekleştirilen işlevsel kodlamaya dayanmaktadır. Aynı bir öneri veya ret işlevi taşıyan her birim, aynı söz sırası içerisinde yer alsa bile ayrı bir anlamsal diyalog birimi olarak sayılmıştır.

Reddetmelerin ardından müzakere çoğunlukla yeni bir tarih önerisi sunulur ya da diğer katılımcıdan yeni bir tarih istenerek yeniden yönlendirilmiştir. D1 diyaloglarındaki tarih müzakeresini gösteren şema aşağıda sunulmuştur.

Şekil 1: D1 Diyaloglarında Tarih Müzakeresinin Akışı

Bu şema, D1 konuşurlarının tarih müzakeresi sürecinde izledikleri genel etkileşimsel örüntüyü göstermektedir. Süreç, bir buluşma ya da tarih talebiyle başlayabilmekte; ardından katılımcılardan biri bir tarih önermektedir. Önerilen tarih, diğer konuşur tarafından kabul ya da ret ile karşılanmaktadır. Ret durumunda konuşurlar, uygun olmama durumlarını çoğunlukla gerekçe veya açıklama sunarak belirtmekte, müzakere ise yeni bir tarih önerisiyle ya da diğer katılımcıdan yeni bir tarih önermesinin istenmesiyle yeniden yönlendirilmektedir. Kabul durumunda ise değerlendirme ve onaylama yoluyla uzlaşmaya varılmaktadır.

Şemada yer alan A/B gösterimi, bu edimlerin her iki konuşur tarafından da gerçekleştirilebileceğini, parantez içerisinde gösterilen talep ise bu unsurun zorunlu olmadığını ifade etmektedir. Sol taraftaki ok, tarih önerilerinden biri kabul edilinceye kadar müzakere döngüsünün devam ettiğini göstermektedir. Dolayısıyla şema, tarih belirleme sürecinin karşılıklı olarak uygun bir tarihe ulaşıncaya kadar öneri, ret, gerekçe sunma, yenilenen öneri ve kabul aşamalarıyla ilerleyen döngüsel bir müzakere yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

[KŞY_KANK_01]

Toplantı Talep Etme

KŞY_01_01: Şimdi mezuniyet gününü belirleyelim.

Tarih Önerme

KANK_01_01: Haftaya çarşamba senin için uygun olur mu?

Sebep Sunma + Ret

KŞY_01_02: Haftaya çarşamba Muş'a dönüyorum. Benim için uygun değil.

Yeni Teklif

KANK_01_02: Cumaya ne dersin?

Ret + Sebep Sunma

KŞY_01_03: Cuma da olmaz gibi. O gün de doluyum.

Tarih Talep Etme

KANK_01_03: İstersen sen bir tarih söyle.

Yeni Teklif

KŞY_01_04: Haftaya cumartesi senin için uygun mu?

Ret + Sebep Sunma

KANK_01_04: Cumartesi farklı önemli bir toplantım var, maalesef.

Yeni Teklif

KŞY_01_05: 30 Haziran?

Ret + Tarih Talep Etme

KANK_01_05: 30 Haziran için de net bir şey söyleyemem. Daha net bir tarih belirlesek?

Yeni Teklif

KŞY_01_06: Temmuz ayında yapalım o zaman.

Tarih Önerisi

KANK_01_06: 1 Temmuz senin için uygun olur mu?

Kabul Etme + Değerlendirme

KŞY_01_07: Evet. 1 Temmuz benim için uygun.

Bu kesit, şemada gösterilen tarih müzakeresi sürecini örneklendirmektedir. Diyalog, toplantı tarihini belirlemeye yönelik bir taleple başlamakta, ardından katılımcıların uygunluk durumlarına göre farklı tarih önerileri sunulmakta ve reddedilmekte, bazı reddetmeler ise gerekçelerle desteklenmektedir. Bir önerinin reddedilmesinin ardından müzakere, yeni bir tarih talebi ya da yeni bir tarih önerisi aracılığıyla yeniden yönlendirilmekte ve bu döngü önerilerden biri kabul edilinceye kadar devam etmektedir. Son olarak “1 Temmuz” önerisinin kabul edilmesiyle tarih üzerinde uzlaşmaya varılmakta ve tarih müzakeresi süreci tamamlanmaktadır.

Kapanış

D1 diyaloglarında kapanış aşaması, görev performansı aşamasında tarih ve saat üzerinde uzlaşmaya varılmasının ardından ortaya çıkan son bölüm olarak değerlendirilmiştir. Bu aşamanın belirlenmesindeki temel ölçüt, tarih ya da saat önerisi, ret ve yeni öneri dizisinin artık devam etmemesi ve katılımcıların ulaşılan uzlaşmayı kabul ederek etkileşimi sonlandırmaya yönelmeleridir. Kapanış aşaması beş diyalogun tamamında yer aldığından bu veri setinde zorunlu bir aşama olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, kapanışın iç bileşenleri diyaloglar arasında farklılık göstermektedir. Bazı kapanışlar yalnızca ulaşılan uzlaşmanın kısa ve karşılıklı biçimde onaylanmasıyla sınırlı kalırken bazıları kararın özetlenmesi, yinelenen onaylar, gelecekte kurulacak iletişime ilişkin taahhütler, vedalaşma ifadeleri ve kişiler arası nezaket unsurları aracılığıyla genişlemektedir. Beş diyalogdaki kapanışlar 2 ila 4 söz sırası arasında değişirken anlamsal diyalog birimlerinin sayısı 2 ila 7 arasında değişmektedir. Bu çeşitlilik, kapanış aşamasının zorunlu olmasına karşın sabit bir iç yapıyı izlemediğini, bunun yerine, göreve ilişkin onayla sınırlı en kısa kapanışlardan sosyal açıdan genişletilmiş kapanışlara uzanan bir süreklilik içerisinde ele alınmasının daha uygun olduğunu göstermektedir.

Birinci diyalogda kapanış, oldukça yoğunlaştırılmış ve göreve ilişkin onay işlevi taşıyan bir yapı olarak gerçekleşmektedir. Saat üzerinde uzlaşmaya varılmasının ardından etkileşim yalnızca karşılıklı onay ifadeleri aracılığıyla sonlandırılmaktadır.

[KŞY_KANK_01]

KANK_01_09: *duraklama* Dört *duraklama* nasıl senin için? |

KŞY_01_10: Benim için uygundur |

KANK_01_10: Benim için de uygun. | O zaman anlaştık |

KŞY_01_11: Anlaştık |

“O zaman anlaştık” ve “Anlaştık” birimleri kapanış aşamasını oluşturmaktadır. Bu kapanışta karar özeti, vedalaşma ifadeleri ya da nezaket ifadeleri yer almamakta; kapanış, ulaşılan uzlaşmanın karşılıklı olarak onaylanması yoluyla kısa ve görev odaklı bir biçimde gerçekleştirilmektedir.

İkinci diyalog ise üzerinde ulaşılan tarih, saat ve yer bilgilerinin vedalaşma dizisinden önce açıkça özetlendiği, yapısal açıdan farklı bir kapanış biçimi sunmaktadır.

[KCO_KAŞ_01]

KAŞ_01_03: *duraklama* Saat beş bana uyar. | *duraklama* O zaman bir sonraki toplantımızı 18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada yapmak için görüşmek üzere |

KCO_01_03: Görüşmek üzere | KAŞ Hanım |

KAŞ_01_04: Görüşürüz |

Bu kesitte “18 Haziran Salı günü saat beşte yine aynı burada” ifadesi, bir sonraki toplantının tarih, saat ve yer bilgilerini açık bir biçimde kesinleştiren karar özetini oluşturmaktadır. Bu özeti, karşılıklı vedalaşma ifadeleri “Görüşmek üzere”, “Görüşürüz” ve hitap “KCO Hanım” izlemektedir. Bu unsurlar, kapanış aşamasını diyalogun resmî etkileşim çerçevesi içerisinde genişletmektedir. Dolayısıyla 2. diyalogun kapanışı, karar özeti, vedalaşma ve ünvan kullanımını bir araya getirerek veri setindeki en ayrıntılandırılmış kapanış yapısını oluşturmaktadır.

Üçüncü diyalog ise kapanış aşamasının farklı bir gerçekleşimini sergilemektedir. Bu diyalogda katılımcılar önce ulaştıkları uzlaşmayı onaylamakta, ardından yeniden iletişim kurmaya ilişkin bir taahhütte bulunmakta ve son olarak vedalaşmaktadır.

[EYK_KŞA_01]

EYK_01_08: Tamam o zaman. | Ben okuldan çıktıktan sonra sizinle iletişime geçerim. | Haberleşiriz |

KŞA_01_09: Tamam. | Tamamdır. | Görüşürüz o zaman |

EYK_01_09: Hoşça kalın |

Bu kesitte ilk kabul ifadesi olan “Tamam o zaman”, görev performansı aşamasında varılan uzlaşmayı onaylamaktadır. Ardından “İletişime geçerim” ve “Haberleşiriz” ifadeleriyle gelecekte yeniden iletişim kurulacağı belirtilmektedir. Bu özellik, diğer kapanışlarda görülmemektedir. Daha sonra “Görüşürüz” ve “Hoşça kalın” ifadeleriyle etkileşim sonlandırılmaktadır. Daha resmî bir vedalaşma biçimi olan “Hoşça kalın” ifadesinin kullanımı, bu diyalogun yarı resmî akademik ilişki yapısıyla uyumludur. Dolayısıyla 3. diyalogun kapanışı; onaylama, gelecekte kurulacak iletişime ilişkin düzenleme ve vedalaşma işlevlerini bir araya getirmektedir. Bu yönüyle 1. diyalogun kapanışından daha geniş, 2. diyalogun kapanışından ise farklı bir yapıya sahiptir.

Dördüncü diyalogda kapanış, kararın özetlenmesi ya da gelecekte kurulacak iletişime ilişkin bir düzenlemeyle değil, üzerinde uzlaşılan saatin tekrar tekrar onaylanması ve ardından kişiler arası nezaket ifadelerinin kullanılmasıyla genişletilmektedir.

[EKB_EMEİ_01]

EMEİ_01_08: Saat tam dört buçukta *duraklama* cuma günü görüşebiliriz |

EKB_01_08: Tamam. | Cuma günü dört {başlangıç_eşzamanlı} buçukta |

EMEİ_01_09: Tamam | {bitiş_eşzamanlı} Haydi görüşürüz. | {başlangıç_eşzamanlı} | Tamam |

EKB_01_09: Tamam {bitiş_eşzamanlı} |

EMEİ_01_10: Haydi dikkat et kendine |

EKB_01_10: Sağ ol |

Bu kesitte son saat önerisi, EMEİ_01_08’de “Saat tam dört buçukta cuma günü görüşebiliriz” ifadesiyle sunulmaktadır. Kapanış aşaması, EKB_01_08’de bu önerinin kabul edilmesi ve üzerinde uzlaşılan gün ile saatin “Tamam. Cuma günü dört buçukta.” ifadesiyle tekrar edilmesiyle başlamaktadır. Ardından karşılıklı olarak kullanılan “tamam” ifadeleri ile “haydi görüşürüz”, “dikkat et kendine” ve “Sağ ol” ifadeleri kapanışı onaylama, vedalaşma ve nezaket ifadeleri aracılığıyla genişletmektedir.

Beşinci diyalog ise kısa bir onayın ardından karşılıklı vedalaşma ifadelerinin kullanıldığı oldukça kısa bir kapanış yapısı sunmaktadır.

[EYD_ESK_01]

EYD_01_08: Tamam. | Benim için uygundur |

ESK_01_08: Tamam |

EYD_01_09: Görüşmek üzere |

ESK_01_09: Görüşürüz |

Bu kesitte karşılıklı kullanılan “Tamam” ifadeleri, varılan uzlaşmayı onaylamakta; ardından “Görüşmek üzere” ve “Görüşürüz” biçimindeki vedalaşma çiftiyle etkileşim doğrudan sonlandırılmaktadır. 3. ve 4. diyaloglardan farklı olarak burada herhangi bir nezaket ifadesi, kararın yinelenerek onaylanması ya da gelecekte kurulacak iletişime ilişkin bir taahhüt bulunmamaktadır. Bu nedenle 5. diyalogun kapanışı, veri setindeki en görev odaklı ve kişiler arası açıdan en yoğunlaştırılmış kapanış yapısını oluşturmaktadır.

Beş kapanış birlikte değerlendirildiğinde, kapanış aşamasının her diyalogda yer aldığı ancak iç yapısının farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılık, kapanışların en kısa ve sade yapıdan en ayrıntılı yapıya doğru sıralanmasıyla açıklanabilir. Bu sıralamanın bir ucunda, yalnızca kısa bir onaylama veya vedalaşma içeren 1. ve 5. diyaloglar yer almaktadır. Diğer uçta ise karar özeti ve ünvan kullanımını içeren, biçimsel açıdan ayrıntılandırılmış kapanışıyla 2. diyalog bulunmaktadır. 3. ve 4. diyaloglar ise kapanışı sırasıyla gelecekte kurulacak iletişime ilişkin bir düzenleme ve kişiler arası nezaket ifadeleriyle genişleterek bu iki uç arasında yer almaktadır. Kapanış aşamasının genel yapısı aşağıdaki şekilde ifade edilebilir:

Kabul Etme ^ (Kararı Özetleme) ^ (Gelecekteki İletişimi Düzenleme) ^ (Vedalaşma) ^ (Nezaket)

Bu formülde kabul etme, görev performansı aşamasında varılan uzlaşmayı onaylayan ve kapanış aşamasına geçişi sağlayan zorunlu unsur olarak işlev görmektedir. Onayın yinelenmesi ya da kararın özetlenmesi, gelecekte kurulacak iletişimin düzenlenmesi, vedalaşma ve nezaket ise diyaloglara göre değişen seçimlik bileşenlerdir. Bu bileşenlerin bulunup bulunmaması, her diyalogun ilişki yapısıyla uyumludur. İkinci diyalogdaki resmî bağlam kararın özetlenmesini ve ünvan kullanımını; üçüncü diyalogdaki yarı resmî akademik bağlam gelecekte kurulacak iletişime ilişkin bir düzenlemeyi; dördüncü diyalogdaki yakın ilişki kişiler arası nezaket ifadelerinin kullanılmasını; birinci ve beşinci diyaloglardaki daha tarafsız ve görev odaklı bağlamlar ise kısa ve yoğunlaştırılmış kapanışları beraberinde getirmektedir.

Delaysıyla D1 diyaloglarında kapanış aşaması, üzerinde uzlaşılan tarih ve saatin onaylanması yoluyla görevi tamamlama; vedalaşma ve nezaket ifadeleri yoluyla ise etkileşimi sonlandırma işlevini yerine getirmektedir. Bununla birlikte, bu iki işlevin kapanış yapısı içindeki ağırlığı beş diyalogda farklılık göstermektedir.

Söz Edimleri ve Etkileşimsel İşlevler

Bu bölümde söz edimleri, görev odaklı müzakere sürecinde yerine getirdikleri işlevler bakımından incelenmektedir. Bu nedenle Searle'nin söz edimi sınıflandırması kuramsal çerçeve olarak kullanılmış; konuşurların müzakere bağlamında gerçekleştirdikleri işlevleri belirlemek amacıyla tarih sorma, tarih talep etme, uygunluk bildirme, tarihi reddetme, kabul etme ve onayı tekrarlama gibi göreve özgü söz edimi kategorilerinden yararlanılmıştır.

Söylem içerisinde her bir anlamsal diyalog birimi (ADB), bağlamına göre belirli bir iletişimsel işlev yerine getirmektedir. D1 konuşurları tarafından üretilen beş diyalogda toplam 146 ADB belirlenmiş, bu birimler içerisinde 167 söz edimi ve söylemi düzenleyici işlevsel birim kodlanmıştır.

Tablo 7: ADB ve İşlevsel Birimlerin Sayısı

Diyalog Numarası	Toplam ADB Sayısı	Toplam İşlevsel Birim Sayısı
1	33	34
2	18	22
3	37	49
4	30	31
5	28	31

Kodlanan işlevsel birimlerin sayısının ADB sayısından fazla olması, bazı ADB’lerin birden fazla iletişimsel veya söylemi düzenleyici işlev içerdiğini göstermektedir.

[EYK_KŞA_01]

KŞA_01_08: \Ee\ (dolgu dil kullanımı) şöyle yapabiliriz. (eylem önerme) | İstersen (nezaket) beş altı gibi (tarih sorma) bir yerde oturup projenin konusunu belirleyebiliriz artık (eylem önerme) |

Yukarıdaki kesitte yer alan söz sırası iki ADB’den oluşmaktadır. Birinci ADB bir dolgu dil kullanımı ile eylem önerisini, ikinci ADB ise nezaket, tarih/saat sorma ve eylem önerisi işlevlerini içermektedir. Başka bir ifadeyle katılımcı, aynı söz sırası içerisinde dolgu dil kullanımı aracılığıyla düşünmek için zaman kazanmakta ve eylem önerisiyle tarih müzakeresine yönelik bir çözüm sunmayı amaçlamaktadır. Ardından nazik bir ifade kullanarak saat bilgisini sormakta ve temel göreve işaret eden bir eylem önerisinde bulunmaktadır. Bu durum, tek bir söz sırasının birden fazla ADB içerebildiğini ve bazı ADB’lerin birden fazla işlevsel unsurla yapılandırılabilirdiğini göstermektedir.

Beş diyalogda toplam 84 söz sırası belirlenmiştir. Bazı söz sıraları tek bir işlevsel birimden oluşurken bazıları birden fazla iletişimsel ya da söylemi düzenleyici işlev içermektedir. Bu bulgu, konuşurların aynı söz sırası içerisinde birden fazla işlev gerçekleştirebildiklerini göstermektedir.

[EKB_EMEİ_01]

EMEİ_01_07: Dört beş civarında uygundur benim için. |

Yukarıdaki kesit tek bir anlamsal diyalog biriminden oluşmaktadır. Bu birimde katılımcının, kendisine sunulan öneriyi yineleyerek onayladığı görülmektedir.

D1 konuşuru katılımcıların ürettiği söz sıralarında toplam 17 farklı işlevsel kategori belirlenmiştir. Bu kategorilerin bazıları Searle’nin söz edimi sınıflandırması kapsamında değerlendirilebilirken dolgu dil kullanımı, geri bildirim ifadeleri, nezaket belirleyicileri ve seslenme birimleri gibi bazı unsurlar doğrudan klasik söz edimi türleri olarak değil, etkileşimin düzenlenmesine katkıda bulunan tamamlayıcı birimler olarak ele alınmıştır.

Tablo 8: Diyaloglardaki Söz Edimleri ve Söylemi Düzenleyici İşlevsel Kategoriler

Söz Edimleri	Fonksiyon	Diyaloglar	Grup (Searle)	Toplam
Bilgi Verme	Gerekçe, açıklama veya bağlamsal bilgi sunma	1,2,3,4,5	İddia Ediciler (Assertives)	17
Uygunluk Bildirme	Müsait olmama durumunu belirtme	1,2,3,4,5	İddia Ediciler (Assertives)	17
Tarih Sorma	Belirli bir tarih/saat önererek uygun olup olmadığını sorma	1,2,3,4,5	Yönlendiriciler (Directives)	30
Tarih Talep Etme	Diğer katılımcıdan bir tarih/saat önermesini isteme	1,2,3,4,5	Yönlendiriciler (Directives)	13
Eylem Önerme	Görevle ilgili bir çözüm veya eylem önerme	1,3	Yönlendiriciler (Directives)	4

Eylem Talep Etme	Diğer katılımcıdan bir eylemi gerçekleştirmesini isteme	5	Yönlendiriciler (Directives)	1
Bilgi Talep Etme	Açıklama veya netleştirme isteme	4,5	Yönlendiriciler (Directives)	4
Toplantı Önerme	Yeni bir buluşma/planlama görevini başlatma	1	Yönlendiriciler (Directives)	1
Tarih Reddetme	Önerilen tarih/saatin uygun olmadığını belirtme	1,2,3	İddia Ediciler (Assertives)	6
Kabul Etme	Bir öneriyi onaylama veya uzlaşmayı kabul etme	1,2,3,4,5	Taahhüt Ediciler (Commissives)	22
Onayı Tekrarlama	Kabul edilen planı yineleyerek pekiştirme	1,2,3,4	Taahhüt Ediciler (Commissives)	8
Onaylama Talep Etme	Diğer katılımcıdan bir öneriyi onaylamasını isteme	2,4,5	Yönlendiriciler (Directives)	4
Seslenme	Muhataba seslenme ve ilişki düzeyini gösterme	2	-	3
Vedalaşma	Etkileşimi sosyal açıdan sonlandırma	2,3,4,5	İfade Ediciler (Expressives)	8
Nezaket	Ret, öneri veya kapanış ifadelerini yumuşatma	1,2,3,4	-	7
Geri Bildirim	Önceki sözcüyü dikkate aldığını gösterme ve etkileşim akışını sürdürme	1, 3, 4	-	6
Dolgu Dil Kullanımı	Düşünme ve planlama için zaman kazanma ve söz sırasını sürdürme	1,2,3,4,5	-	16

Tablo 8 incelendiğinde, D1 Türkçe konuşurlarının diyaloglarında en sık kullanılan işlevsel kategorilerin tarih sorma (30), kabul etme (22), bilgi verme (17), uygunluk bildirme (17) ve tarih talep etme (13) olduğu görülmektedir. Bu edimler Searle'nin söz edimi sınıflandırması temelinde değerlendirildiğinde tarih sorma ve tarih talep etme yönlendirici; kabul etme ve onayı tekrarlama taahhüt edici; bilgi verme ve uygunluk bildirme ise iddia edici söz edimleri kapsamında yer almaktadır.

Kabul etme ve onayı tekrarlama, randevu planlama diyaloglarında önerilen bir tarih veya saatin kabul edilmesinin konuşuru gelecekte gerçekleştirilecek ortak bir eyleme bağlaması nedeniyle taahhüt edici söz edimleri olarak sınıflandırılmıştır. Bununla birlikte bu edimler, üzerinde uzlaşılan planı doğrulamaları bakımından iddia edici bir işlev de taşıyabilmektedir. Tarih reddetme de iddia edici söz edimleri kapsamında değerlendirilmiştir. Çünkü konuşurlar önerme düzeyinde, önerilen tarih veya saatin uygun olmadığını ya da bu tarihte müsait olmadıklarını bildirmektedir. Bu sözceler müzakere sürecinde bir öneriyi geri çevirme yönünde etkileşimsel bir işlev yerine getirirse de dil bilgisel gerçekleştirmeleri ve önerme içerikleri bakımından iddia edici niteliktedir. Bu değerlendirme, Searle'nin iddia edici söz edimlerini konuşurun bir önermenin doğruluğuna bağlılığını ifade eden edimler olarak açıklamasıyla uyumludur.

Genel dağılım dikkate alındığında en yüksek sıklığa sahip grubu yönlendirici söz edimleri oluşturmaktadır. Bu bulgu, görev odaklı diyaloglarda katılımcıların ortak bir zaman belirleme sürecini yürütebilmek için çoğunlukla diğer katılımcıyı yanıt vermeye, seçim yapmaya veya onay vermeye yönelten edimlerden yararlandıklarını göstermektedir. Dolayısıyla bu edimler, müzakere edilen görevin tamamlanmasına doğrudan katkıda bulunmaktadır. Bu doğrultuda diyaloglarda öne çıkan söz edimleri, işlevleri ve örnekleriyle birlikte aşağıda ele alınmaktadır.

Tarih sorma ve tarih talep etme edimleri, ortak bir zaman belirleme sürecini başlatma ve sürdürme işlevi görmektedir. Tarih sorma ediminde katılımcılar, belirli bir tarih veya saatin diğer katılımcı için uygun olup olmadığını sormaktadır. Örneğin “17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur?” ifadesinde konuşur belirli bir tarih önermekte ve diğer katılımcıdan bu öneriyi onaylamasını istemektedir. Tarih talep etme ediminde ise katılımcılar doğrudan bir tarih önermemekte, tarih önerisinin diğer katılımcı tarafından sunulmasını beklemektedir. “İstersen sen bir tarih söyle” ifadesi bu kullanıma örnek oluşturmaktadır.

Bulgular, tarih sorma ediminin tarih talep etme edimine göre daha sık kullanıldığını göstermektedir. Tarih sorma ediminin yüksek sıklığı, katılımcıların diyaloglar boyunca ortak bir zaman belirleme görevine odaklandıklarını göstermektedir. Bu edim, diğer katılımcıyı yanıt vermeye ve müsaitlik ya da müsait olmama durumunu belirtmeye yönelttiği için müzakerenin ilerlemesini sağlayan temel yöneltici işlevlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Uygunluk bildirme edimi ise özellikle önerilen tarih veya saatin kabul edilemediği bağlamlarda, reddetmeyi yumuşatan bir strateji olarak işlev görmüştür. Katılımcılar bu edim aracılığıyla toplantı, randevu, aile ziyareti veya önceden planlanmış bir seyahat gibi nedenlerle kendilerine önerilen tarih ya da saati kabul edemeyeceklerini belirtmiştir.

[KŞY_KANK_01]

KŞY_01_04: Haftaya cumartesi senin <uy> *duraklama* için uygun mu? |

KANK_01_04: Cumartesi farklı önemli bir toplantım var | maalesef. |

Yukarıdaki kesitte KANK olarak kodlanan katılımcı, katılması gereken toplantıyı gerekçe göstererek öneriyi reddetmektedir. İfade, yüzeyde müsait olmama durumunun bildirilmesi işlevini taşısa da bağlam içerisinde dolaylı bir tarih reddetme stratejisi olarak değerlendirilebilir. Ardından gelen “maalesef” ifadesi ise reddetmenin etkisini yumuşatan bir nezaket unsuru olarak işlev görmektedir.

Verilerde belirlenen yedi nezaket biriminden ikisinin ret dizileri içerisinde kullanılması, nezaket ifadelerinin yalnızca kapanışlarda değil, reddetmenin etkileşimsel etkisini azaltmak amacıyla bazı ret dizilerinde de kullanılabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte, reddetmelerin tamamı dolaylı biçimde gerçekleştirilmemiştir. Bazı katılımcılar doğrudan tarih reddetme edimini gerçekleştirmek için “yok”, “uygun değil” ve “olmaz” gibi daha açık olumsuz ifadeler kullanmıştır.

[KCO_KAŞ_01]

KCO_01_02: Ajandamı kontrol ediyorum. | *sessizlik* Üç ya da dört değil de | *duraklama* saat beş *duraklama* sizin için uygun mudur? |

Bu örnekte KCO olarak kodlanan katılımcı, önerilen “üç ya da dört” saat aralığını “değil de” yapısıyla doğrudan reddetmektedir. Ancak bu reddin hemen ardından “saat beş sizin için uygun mudur?” biçiminde yeni bir öneri sunarak müzakereyi sürdürmektedir. Veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, uygunluk bildirme edimlerinin (17) açık tarihi reddetme edimlerinden (6) daha sık kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, katılımcıların genellikle doğrudan reddetmekten kaçındıklarını ve bunun yerine gerekçe ya da bağlamsal açıklamalar sunarak müsait olmadıklarını ifade ettiklerini düşündürmektedir. Dördüncü ve beşinci diyaloglarda açık tarihi reddetme edimine rastlanmamıştır; bu diyaloglarda reddetme, uygunluk bildirme birimleri aracılığıyla dolaylı olarak gerçekleştirilmiştir. Bu bakımdan müsait olmama bildirimleri, reddetmeyi yumuşatan stratejiler olarak işlev görmek ve müzakere sürecinde yüzün korunmasına katkıda bulunmaktadır.

Bilgi verme edimi, katılımcıların diyalog içerisinde bağlamsal açıklamalar yapmalarını, önceki veya sonraki eylemler hakkında bilgi sunmalarını ve müzakere sürecini destekleyen gerekçeler üretmelerini sağlamıştır. Katılımcılar bu edim aracılığıyla kimi zaman önceki bir toplantı

veya görüşme hakkında bilgi vermiş (Mezuniyetimiz için organize konuşmasını yaptık), kimi zaman önerilen tarih ya da saatin kabul edilme (23 Nisan günü okul da olmayacak) veya reddedilme (Sınavım var. Türk Dil Bilgisi) gerekçesini ayrıntılandırmış, kimi zaman da toplantı planının nasıl sürdürüleceğine ilişkin ek bilgi sunmuştur (Okuldan çıktıktan sonra sizinle iletişime geçerim). Bu bakımdan bilgi verme edimi yalnızca bilgi aktarma işlevi taşımamakta; aynı zamanda katılımcıların ortak bir zaman belirleme sürecini gerekçelendirmelerine ve müzakerenin ilerlemesine katkıda bulunmaktadır.

Kabul etme, katılımcının önerilen bir tarih, saat, eylem veya kapanış ifadesine olumlu yanıt vermesini sağlayan edimdir. Diyaloglarda bu edim çoğunlukla “evet”, “tamam”, “olur”, “tabii”, “benim için uygundur” ve “tamam o zaman” gibi kısa ve doğrudan ifadelerle gerçekleştirilmiştir. İncelenen örneklerde kabul etme ediminin iki temel işlev yerine getirdiği görülmektedir.

İlk olarak kabul etme edimi, sunulan öneriyi onaylayarak müzakerenin bir sonraki aşamaya geçmesini sağlamaktadır:

[EYD_ESK_01]

ESK_01_06: Öğleden sonra işlerim olabiliyor. | Sabah yapsak olur mu? |

EYD_01_07: Olur. | Tabii. | Saat kaçta söyleyelim o zaman? |

Yukarıdaki kesitte ESK olarak kodlanan katılımcı sabah buluşmayı önermekte, EYD olarak kodlanan katılımcı ise bu öneriyi “olur” ve “tabii” ifadeleriyle kabul etmektedir. Bu kabulün ardından gelen “Saat kaçta söyleyelim o zaman?” sorusu, müzakereyi saat belirleme aşamasına taşımaktadır. Bu durum, kabul etme ediminin müzakerenin ilerlemesini sağlayan bir işlev yerine getirdiğini göstermektedir.

İkinci olarak kabul etme edimi, üzerinde uzlaşılan planı onaylamak ve kapanış aşamasına geçmek amacıyla kullanılmaktadır:

[KŞY_KANK_01]

KANK_01_10: Benim için de uygun. | O zaman anlaştık. |

KŞY_01_11: Anlaştık. |

Bu kesitte katılımcılar, üzerinde uzlaşılan tarih ve saatin kendileri için uygun olduğunu belirttikten sonra “anlaştık” sözcüğüyle ortak kararın kesinleştiğini onaylamaktadır. Böylece kabul etme edimi yalnızca öneriyi onaylama işlevi görmemekte, aynı zamanda müzakereyi tamamlayarak kapanış aşamasına geçişi sağlamaktadır.

Katılımcıların onay bildirmek amacıyla kullandıkları bir diğer edim onayı tekrarlamadır. Bu edimde kabul edilen tarih, saat veya plan yeniden ifade edilmektedir. Dolayısıyla bu edim yalnızca “evet” demekle sınırlı kalmamakta, üzerinde uzlaşılan bilgiyi yineleyerek kesinleştirme işlevi görmektedir.

[KŞY_KANK_01]

KANK_01_06: 1 Temmuz senin için uygun olur mu? |

KŞY_01_07: Evet | 1 Temmuz benim için uygun |

Bu kesitte KANK olarak kodlanan katılımcı, “1 Temmuz senin için uygun olur mu?” ifadesiyle belirli bir tarih önererek diğer katılımcıdan onay istemektedir. KŞY olarak kodlanan katılımcı, önce “evet” diyerek öneriyi kabul etmekte, ardından “1 Temmuz benim için uygun” ifadesiyle kabul edilen tarihi yineleyerek bu onayı pekiştirmektedir. Bu örnek, kabul etme ile onayı tekrarlama arasındaki işlevsel ayrımı göstermektedir. “Evet” kısa ve doğrudan bir kabul ifadesiyken

“1 Temmuz benim için uygun”, üzerinde uzlaşılan tarihin yinelenildiği ve kesinleştirildiği bir onayı tekrarlama edimidir.

Onaylama işlevi taşıyan edimler arasında katılımcılar tarafından en sık kullanılan edim kabul etme olmuştur. Kabul etme ediminin onayı tekrarlama edimine göre daha sık kullanılması, katılımcıların kendilerine sunulan önerilere çoğunlukla kısa ve doğrudan olumlu yanıtlar vermeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Buna karşılık onayı tekrarlama daha az sıklıkta görülmesine rağmen kabul edilen tarih, saat veya planın yeniden ifade edildiği durumlarda ortak kararın pekiştirilmesine katkıda bulunmuştur.

Temel söz edimi türlerinin yanı sıra Searle'nin sınıflandırmasına doğrudan dâhil edilemeyen bazı etkileşimsel birimler de diyalogların ilerleyişinde önemli rol oynamaktadır. Dolgu dil kullanımı (16), sık gözlemlenen işlevsel birimlerden biridir. Bu birimler Searle'nin sınıflandırmasında doğrudan bir söz edimi türü olarak değerlendirilmemekle birlikte, diyalog akışı içerisinde düşünmek için zaman kazanma, söz sırasını koruma, verilecek yanıtı planlama ve bir öneri ya da reddetme öncesinde söylemi düzenleme gibi etkileşimsel amaçlara hizmet etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada dolgu dil kullanımı, klasik söz edimi türlerinden ayrı olmakla birlikte görev odaklı diyalogların düzenlenmesine katkıda bulunan işlevsel göstergeler olarak ele alınmıştır.

Tablo 9: D1 Türkçe Diyaloglarında Dolgu Dil Kullanımının İşlevleri

Örnek	Bağlam	İşlev
EYK_01_01: \u\ akşam saat on yedi gibi yapabiliriz	Katılımcı, toplantının ne zaman yapılması gerektiğine ilişkin soruya yanıt olarak bir saat önermektedir.	Uygun bir saat önerisi oluşturmada önce düşünmek ve planlama yapmak için zaman kazanma.
KANK_01_02: \Ee\ peki cumaya ne dersin?	Önceki tarih önerisinin reddedilmesinin ardından katılımcı yeni bir tarih önermektedir.	Önceki reddi kabul etme, söz sırasını sürdürme ve yeni bir öneriye geçme.
KAŞ_01_02: \İ\ o hafta içerisinde 18 Haziran'da da benim saat ikide öğrencilerle görüşmem var	Katılımcı, önerilen tarihte müsait olmadığını belirtmektedir.	Müsait olmama bildirimini yumuşatma ve verilecek yanıtı planlama.
KŞA_01_03: \Ee\ o zaman şöyle yapalım...	Müzakerenin tıkanıdığı bir noktada çözüm önerisinden önce kullanılmaktadır.	Düşünmek için zaman kazanma, söz sırasını sürdürme ve çözüm önerisine geçme.
EYD_01_02: /Hm/ perşembe günü hangi tarihe denk geliyor?	Katılımcı, önerilen tarihi doğrudan kabul veya reddetmeden önce düşünmekte ve açıklama istemektedir.	Öneriyi değerlendirme ve bilgiyi işleme.

Tablo incelendiğinde, dolgu dil kullanımı diyaloglardaki boşlukları dolduran unsurlardan ibaret olmadığı, belirli iletişimsel işlevler taşıdığı görülmektedir. Katılımcılar bu birimleri özellikle yeni bir tarih/saat önerisi geliştirme, önceki bir öneriyi değerlendirme, müsaitlik veya müsait olmama durumlarını açıklama ve çözüm önerisine yönelme süreçlerinde kullanmıştır. Buna göre dolgu dil kullanımı konuşura düşünme ve planlama için zaman sağlamanın yanı sıra söz sırasını korumaya ve müzakere akışını sürdürmeye katkıda bulunan işlevsel göstergeler olarak değerlendirilebilir.

Tablo 9'da dolgu dil kullanımının bağlamsal işlevleri sunulmuştur. Bunun yanı sıra veri setindeki bazı sözcük düzeyindeki ifadelerin de bağlama bağlı olarak benzer işlevi gördüğü, özellikle konuşurun vereceği yanıtı planlamasına ve söz sırasını sürdürmesine katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir.

[EYD_ESK_01]

ESK_01_01: Ben perşembe günü müsaitim |

EYD_01_02: /Hm/ perşembe günü hangi tarihe denk geliyor? *duraklama* | Bekle {başlangıç_eşzamanlı} |

ESK_01_02: Perşembe {bitiş_eşzamanlı} ne zamana denk geliyor? |

EYD_01_03: Perşembe günü *sessizlik* | Bu perşembeyi mi {başlangıç_eşzamanlı} diyorsun? |

ESK_01_03: Evet {bitiş_eşzamanlı} |

Yukarıdaki kesitte ESK olarak kodlanan katılımcının “Perşembe” önerisinin ardından EYD olarak kodlanan katılımcı, bu günün hangi tarihe denk geldiğini açıklığa kavuşturmaya çalışmaktadır. EYD’nin kullandığı “Hm” dolgu sesi ve ardından “perşembe” ifadesini yinelemesi, katılımcının öneriyi hemen kabul ya da reddetmek yerine değerlendirmekte olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda yinelenen ifade, konuşurun düşünmek için zaman kazanmasına ve söz sırasını korumasına yardımcı olan bir duraklama işlevi görmektedir. Benzer bir örnek aşağıda sunulmuştur:

[EKB_EMEİ_01]

EKB_01_05: Saat kaç olsun? | On iki uygun mu sana? |

EMEİ_01_06: /ı/ On iki | İkinci vakti gibi olabilir ya | saat ... |

Bu örnekte, art arda kullanılan “/ı/” sesi ve “on iki” ifadesi de aynı zamanda düşünmek için zaman kazanmayı ve sunulan teklifi değerlendirmeyi sağlayan dolgu dil kullanımı olarak işlev görmektedir.

Tabloda yer alan dolgu dil kullanımı birimlerine ek olarak; nezaket, geri bildirim, seslenme ve vedalaşma gibi birimler de diyalogların etkileşimsel organizasyonuna katkıda bulunmaktadır. Bu birimler, görevin içeriğini doğrudan inşa eden temel konuşma eylemleri olmaktan çok, katılımcılar arasındaki ilişkiyi düzenleyen, sırayı koruyan, reddi yumuşatan ve konuşmayı uygun bir şekilde sonlandıran unsurlar olarak işlev görmektedir.

Nezaket birimleri, katılımcıların teklif sundukları, teklifleri reddettikleri ve etkileşimi sonlandırdıkları bağlamlarda kullanılmıştır. “Maalesef” ifadesi reddin etkisini yumuşatırken, “sizin için uygunsa” ifadesi teklifleri yumuşatmakta; “sağ ol” ve “dikkat et kendine” gibi ifadeler ise kapanışta olumlu ilişkiyi sürdürmeye hizmet etmektedir. Geri bildirim birimleri ise, “peki,” “öyle mi” ve “tamam” gibi ifadelerle katılımcının önceki sırayı anladığını ve müzakerenin devamına hazır olduğunu göstermektedir.

[EYK_KŞA_01]

EYK_01_02: *duraklama* Sınavım var. {başlangıç_eşzamanlı} | Türk Dil Bilgisi |

KŞA_01_03: /Hm/ {bitiş_eşzamanlı} | Diğer günler boş değilim ama ben. |

Yukarıdaki kesitte, EYK olarak kodlanan katılımcı, müsait olmama durumunu “Sınavım var. Türk Dil Bilgisi.” diyerek açıklamaktadır. KŞA olarak kodlanan katılımcının ürettiği “/Hm/” yanıtı ise bir geri bildirim birimi olarak işlev görmektedir. Bu birim yeni bir teklif, red ya da kabul sunmamakta; bunun yerine önceki açıklamanın alındığını ve anlaşıldığını göstermektedir. Bu geri bildirimin ardından KŞA, “Diğer günler boş değilim ama ben.” ifadesiyle kendi müsait olmama durumunu belirterek müzakereyi sürdürmektedir. Bu bağlamda “/Hm/” bir geri bildirim birimi olarak değerlendirilmiştir, çünkü önceki sıranın alındığını işaretlemekte, etkileşimin akışını sürdürmekte ve müzakerenin devamını hazırlamaktadır.

Seslenme birimlerine yalnızca ikinci diyalogda rastlanmıştır. Bu diyalogda katılımcılar birbirlerine “KCO Hanım” ve “KAŞ Hanım” şeklinde hitap etmiş, ayrıca konuşma boyunca “siz” zaimini kullanmışlardır. Bu kullanım, katılımcılar arasında belirli bir düzeyde sosyal mesafe ve resmîyet olduğunu göstermektedir.

[KCO_KAŞ_01]

KAŞ_01_01: KCO Hanım | 17 Haziran Pazartesi günü bir sonraki toplantımız için size uygun mudur? | Saat bir. |

KCO_01_01: *duraklama* KAŞ Hanım | maalesef | o gün TÖMER'de toplantım var. | Başka bir gün olursa benim açımdan daha iyi olur. |

Yukarıdaki kesit, ikinci diyalogun ilk iki sırasından oluşmaktadır. Bu diyalogun açılışında yer alan “KCO Hanım” seslenmesi, diğer katılımcıya hitap etme ve etkileşimi resmî bir çerçeve içinde başlatma işlevi görmektedir. Benzer şekilde, “KAŞ Hanım” hitap biçimi de yalnızca kişiye seslenmekle sınırlı kalmayıp, kendisini izleyen “maalesef” ifadesiyle birlikte, önerilen tarihin reddedileceği bir bağlamda nezaketi ve sosyal mesafeyi korumaya katkıda bulunan bir birim olarak değerlendirilebilir.

KCO_01_03: Görüşmek üzere | KAŞ Hanım |

Diyalogun kapanışında yeniden yer alan “KAŞ Hanım” seslenmesi, vedalaşma eylemiyle birlikte kullanılmakta ve etkileşimi saygılı ve resmî bir çerçeve içinde sonlandırmaya katkıda bulunmaktadır.

Vedalaşma eylemleri, görev odaklı diyaloglarda etkileşimi sosyal açıdan uygun bir biçimde sonlandırmaya hizmet eden ifade edici birimlerdir. Verilerde bu eylemler, “görüşmek üzere,” “görüştürüz,” “görüştürüz o zaman,” “haydi görüşürüz” ve “hoşça kalın” gibi ifadelerle gerçekleştirilmektedir. Bu ifadeler konuşmanın sona erdiğini işaretlerken, aynı zamanda katılımcılar arasındaki olumlu ilişkinin sürdürülmesine de katkıda bulunmaktadır. Bu bakımdan vedalaşma, yalnızca diyalogun bittiğini gösteren yapısal bir unsur olarak değil, aynı zamanda etkileşimsel uyumu destekleyen sosyal bir eylem olarak da değerlendirilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, D1 Türkçe konuşuru katılımcılar tarafından üretilen görev odaklı planlama diyaloglarında türsel aşamaların ve söz edimlerinin nasıl organize edildiğini incelemiştir. Kesit Dil Kuramı (Halliday vd., 1964; Halliday & Hasan, 1989), Hasan’ın (1984) Genel Yapı Potansiyeli (GSP) modeli, Searle’nin (1976) söz edimi sınıflandırması ve Taboada (2004) ile Gallardo Paúls’un (1998) işlevsel kodlama çerçevesinden hareketle, on katılımcıdan elde edilen beş kısa diyalog, anlamsal diyalog birimlerine (ADB) bölünmüş ve makro yapısal organizasyonları, sıralı etkileşimsel örüntüleri ve kesit dil düzeyindeki gerçekleştirmeleri açısından analiz edilmiştir. Analiz, bu makro yapının veri setinde kesit dil değişkenleri, türsel aşamalar ve sıralı söz edimleri ile etkileşimsel örüntüler aracılığıyla yerel düzeyde nasıl gerçekleştiğine odaklanmıştır.

Bulgular, incelenen diyalogların (Açılış) ^ Görev Performansı ^ Kapanış biçiminde tanımlanabilir bir makro yapıyı takip ettiğini göstermektedir. Bu yapıda açılış aşaması isteğe bağlı iken, kapanış aşaması tüm diyaloglarda bulunmakla birlikte içsel organizasyonu bakımından farklılık göstermektedir. Bu genel organizasyon, görev odaklı diyalog için geliştirilen türsel aşama modelleriyle (Taboada, 2004) ve Hasan’ın (1978, 1984) yapısal formüllerin bağlamsal unsurlar aracılığıyla nasıl gerçekleştiğine ilişkin açıklamasıyla tutarlıdır. Hasan’ın (1984) gösterdiği gibi, bir yapısal formülün tüm öğelerinin zorunlu olması gerekmez. Bazı öğeler isteğe bağlı olabilir ve bunların varlığı ya da yokluğu rastlantıyla değil, bağlamsal unsurların değerleriyle belirlenir. Veride açılış, uzun bir sosyal etkileşim biçiminde değil, çoğunlukla kısa, görev odaklı bir geçiş olarak işlev görmektedir; genellikle minimal bir onaylama ya da doğrudan göreve geçme yoluyla

gerçekleşmektedir. Görev performansı, zorunlu ve yapısal olarak baskın aşama olarak ortaya çıkmakta, genellikle tarih müzakeresini takiben zaman müzakeresi biçiminde ilerlemektedir. Bu sıralama, Taboada'nın (2004) İngilizce ve İspanyolca görev odaklı diyaloglar için tanımladığı planlama diyalogu yapısıyla tutarlıdır. Kapanış kısa olmakla birlikte, incelenen diyaloglarda ikili bir işlev üstlenmektedir: hem görevin başarıyla tamamlandığını doğrulamakta hem de etkileşimin sosyal açıdan sona erdiğini işaretlemektedir. Veride iki kapanış biçimi gözlemlenmiştir. Bazı diyaloglarda kapanış, herhangi bir genişletilmiş vedalaşma olmaksızın "anlaştık" gibi ifadelerle gerçekleştirilen kısa, karşılıklı bir anlaşma onayıyla sınırlı kalmıştır. Diğerlerinde ise kapanış, karar özetleri, vedalaşma ifadeleri ve nezaket birimleri aracılığıyla genişlemiştir. Bu farklılığın söylem biçimi değişkeniyle ilişkili olduğu görülmektedir: daha fazla sosyal mesafe ya da resmîyetle nitelenen diyaloglar, daha açık biçimde yapılandırılmış kapanışlara yönelirken, katılımcılar arasında daha yakın ilişkilerin bulunduğu diyaloglar, daha kısa ve ekonomik onaylama dizileriyle sonuçlanmıştır.

Görev performansı aşamasına ilişkin bulgular, bu aşamanın mikro düzeydeki organizasyonunun döngüsel bir nitelik taşıdığını göstermektedir. Örneklemede, müzakere süreci teklif, red, gerekçe sunma, yeni teklif/istek ve kabul biçiminde tekrarlanan döngüler aracılığıyla ilerlemektedir. Bu döngüler tipik olarak bir teklif ya da tarih/saat isteği, bir red, reddi yumuşatan bir gerekçe, yeni bir teklif ya da teklif talebi ve nihayetinde bir kabulden oluşmaktadır. Analizin biçimsel betimleyici çıktılarından biri, veride tespit edilen tarih müzakeresi formülüdür: (Toplantı Talep Etme) ^ (Tarih Talep Etme) ^ [Tarih Önerme ^ Reddetme ^ (Tarih Talep Etme)]ⁿ ^ Tarih Önerme ^ Kabul Etme. Bu formülde parantez içinde gösterilen ögeler isteğe bağlıdır, köşeli parantez içindeki dizi ise tekrarlanabilir niteliktedir. (ⁿ) sembolü, müzakerenin sabit bir doğrusal ilerleme yerine döngüsel doğasını yansıtmaktadır. Taboada (2004) da benzer bir tanım yapar. Ona göre planlama diyaloglarında görev performansı aşaması şu sırayla ilerler: teklif → ret → yeni teklif → kabul. Burada reddetme ve gerekçe gösterme, müzakerenin rastgele kesintileri değil, doğal ve gerekli bir parçasıdır. Hasan'ın (1984) terimleriyle ifade edilecek olursa, bu içsel düzenlilik, bağlamsal yapılanmanın yalnızca hangi yapısal ögelerin ortaya çıkacağını değil, aynı zamanda bunların nasıl sıralandığını ve hangi yapılanmalarda birlikte gerçekleştiğini de şekillendirdiğini yansıtmaktadır. Bu müzakere döngüsünün biçimsel temsili, görev performansı aşamasının mevcut veri setinde mikro düzeyde nasıl gerçekleştiğini betimlemeye yardımcı olmaktadır. Buna bağlı bir diğer bulgu, bireysel sıralar içindeki etkileşimsel eylem yoğunluğuyla ilgilidir: veride sıraların %56'sı çoklu-eylemli niteliktedir ve bazı sıralar tek bir sıra içinde beşe kadar farklı iletişimsel işlev barındırmaktadır. Bu durum, ADB düzeyindeki analizin, mevcut veri setinde birden fazla iletişimsel işlevin tek bir sıra içinde nasıl birlikte gerçekleşebileceğini betimlemek açısından yararlı olduğunu göstermektedir.

Kesit dil analizinin türsel yapı ve söz edimi betimlemesiyle birleştirilmesi, beş diyalog arasında gözlemlenen farklılığı açıklamak için yararlı bir temel sunmaktadır. Halliday vd. (1964) ve Halliday & Hasan'a (1989) göre, kesit dil, bağlama göre değişen dil kullanımıdır. Bu değişim üç unsur üzerinden incelenir: söylem alanı, söylem biçimi ve söylem kipi. Taboada'nın (2004, s. 12) benzer şekilde belirttiği gibi, kesit dil, neyin gerçekleştiğini, kimlerin katıldığını ve dilin ne tür bir rol oynadığını içeren, durum tarafından belirlenen anlamlar bütünü ve bu anlamların gerçekleştirildiği sözcük-dilbilgisel seçimleri kapsamaktadır. Söylem alanı açısından bakıldığında, müzakerenin kapsamı görev performansı aşamasının kapsamını ve karmaşıklığını etkilemektedir. Örneğin katılımcılar yalnızca tek bir buluşmayı mı planlıyor, yoksa birden fazla zaman kısıtını mı bir araya getirmeye çalışıyor. Bu fark, müzakerenin ne kadar kapsamlı ve karmaşık olacağını belirlemektedir.

Hitap biçimleri, zamir seçimleri, dolaylılık derecesi ve reddetme stratejileri aracılığıyla işlevselleştirilen söylem biçimi değişkeni ise, tekliflerin nasıl formüle edildiğini ve anlaşmazlıkların nasıl yönetildiğini etkilemektedir. Veride, uygunluk bildirme edimi baskın yumuşatılmış reddetme stratejisi olarak işlev görmektedir. Katılımcılar, önerilen bir tarihi ya da saati doğrudan reddetmek

yerine, genellikle müsaitlik bilgisini yüz koruyucu bir alternatif olarak sunmakta ve bu sayede müzakerenin doğrudan bir reddediş olmaksızın sürmesine olanak tanımaktadır.

Ancak retlerin tamamı dolaylı değildir. Bazı katılımcılar "uygun değil" ve "olmaz" gibi açık olumsuz ifadeleri de doğrudan tarih reddetme edimi olarak kullanmıştır. Uygunluk bildirme ediminin (17) tarih reddetme edimine (6) kıyasla daha sık görülmesi, dolaylı red stratejisinin daha yaygın olduğunu göstermektedir. Reddetme dizilerindeki dolaylılık ve gerekçe sunma örüntüsü, P. Brown ve Levinson'un (1987) negatif nezaket kuramıyla örtüşmektedir; bu kurama göre konuşmacılar, yüz tehdit edici eylemleri gerçekleştirirken dayatmayı en aza indirmeye ve muhatabın hareket özgürlüğünü korumaya çalışırlar. Söylem biçimi değişkeni, hitap biçimlerinde de kendini göstermektedir: "Hanım" ünvanı ve resmî "siz" hitabı aracılığıyla gerçekleşen seslenme edimleri, yalnızca örneklemin en resmî diyalogu olan ikinci diyalogda tespit edilmiştir. Bu durum, resmîyet ve sosyal mesafenin etkileşimsel birimlerin seçimine ve dağılımına yansıdığı yorumunu desteklemektedir. İncelenen veriye dayanarak, dolaylılık ve gerekçe sunmanın, mevcut örnekleme baskın reddetme yumuşatma stratejileri olarak işlev gördüğü söylenebilir. Söylem kipi ise, etkileşimin sözlü, gerçek zamanlı ve diyalogik doğasına işaret eden dolgu dil kullanımı, eksiltili ifadeler, geri bildirimler ve eş zamanlı konuşma özelliklerinin varlığında yansımaları bulmaktadır (Halliday vd., 1964; Halliday & Hasan, 1989). Söylem kipi düzeyindeki bu özellikler tesadüfi değildir; bunlar, katılımcıların sıra alma sürecini yönettiği, anlamayı işaretlediği ve müzakerenin ilerleyişini koordine ettiği araçlardır. Bu tür söylemi düzenleyici öğeler, söylemin anlatımsal, sosyal ve metinsel boyutlarını bütünleştirerek aynı anda birden fazla söylem düzleminde işlev görür (Schiffrin, 1987).

Kuramsal açıdan bakıldığında, bulgular, görev odaklı sözlü diyalogda söz edimi kategorilerinin, işlevsel birimlerle birlikte ele alındığında daha etkili biçimde yorumlanabildiğini göstermektedir. Searle'nin (1976) taksonomisi, başlıca söz edimi türlerini sınıflandırmak için yararlı bir üst düzey çerçeve sunmaktadır; ancak mevcut veri, dolgu dil kullanımı, geri bildirim, nezaket, seslenme ve vedalaşma gibi birimlerin öncelikle önermesel söz edimleri olarak işlev görmediğini göstermektedir. Bunun yerine bu birimler, sıra yönetimini, yumuşatmayı, kişilerarası konumlanmayı ve diyalogun sosyal olarak sonlandırılmasını destekleyerek etkileşimin organizasyonuna katkıda bulunmaktadır. Bu birimler söylemi düzenleyici ve etkileşimsel kaynaklar olarak işlev görmektedir. Bu durum İngilizce ve İspanyolca planlama diyaloglarına ilişkin derlem tabanlı bir analiz yürüten ve bu birimleri klasik söz edimi türlerinden ayrı işlevsel kategoriler olarak ele alan Taboada (2004) tarafından da kabul edilmektedir. Bu gözlem, Schiffrin'in (1987) görüşüyle de örtüşmektedir. Schiffrin'e göre geri bildirimler ve dolgu dil kullanımı gibi öğeler yalnızca cümlelerin anlamıyla ilgili değildir. Bunlar aynı zamanda konuşmacılar arasındaki ilişkiyi, sırayla konuşma düzenini ve kimin ne bildiğini de etkiler. Bu çalışmada, bu birimlerin tarih sorma, tarih talep etme, bilgi verme, uygunluk bildirme, tarih reddetme, kabul etme ve onayı tekrarlama gibi göreve ilişkin söz edimi türleriyle birlikte ele alınması, diyalogların yerel düzeyde nasıl organize edildiğini ve müzakerenin nasıl sürdürüldüğünü betimlemeye yardımcı olmaktadır.

Mevcut veri setinin sınırları dâhilinde, bulgular yabancı dil olarak Türkçe öğretimine, özellikle edimbilim ve göreve dayalı etkileşim açısından bazı çıkarımlar sunabilir. Türkçe öğrenenler, veride gözlemlenen döngüsel müzakere yapısına, dolaylı bir reddetme stratejisi olarak uygunluk bildiriminin rolüne ve daha doğrudan tarih reddetme ifadelerinin varlığına dikkat çeken farkındalık artırıcı etkinliklerden yararlanabilir. P. Brown ve Levinson (1987), negatif nezaket stratejilerinin, yüz yönetiminin önemli bir boyutu olduğunu öne sürer. Öğrencinin bu stratejileri tanıyabilmesi ve kullanabilmesi de edimbilimsel yetkinliğin temel bir parçası olarak kabul edilir. Veride gözlemlenen gerekçe sunma hamleleri ve uygunluk bildirme ifadeleri, Grice'nin (1975) iş birliği ilkesi ile de ilişkilendirilebilir; çünkü bu ifadeler, önerilen bir tarih ya da saat kabul edilmese dahi müzakerenin sürmesine yardımcı olacak ilgili bilgiyi sağlamaktadır. Öğretim bağlamlarında, otantik ya da yarı-otantik görev odaklı planlama diyalogları, öğrencilerin söylem alanı, söylem

biçemi ve söylem kipinin etkileşimsel seçimleri nasıl etkilediğini anlamalarına yardımcı olmak amacıyla kullanılabilir ve bu da edimbilimsel yetkinliğin gelişimini destekleyebilir (Taboada, 2004).

Veri setinde yer alan diyaloglar dolgu dil kullanımının her zaman bir iletişim bozukluğu ya da akıcılık eksikliği göstergesi olarak değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır. Bulgular, bu birimlerin katılımcılar tarafından düşünmek ve planlama yapmak için zaman kazanma, önceki bir reddi kabul ederek söz sırasını sürdürme, müsait olmama bildirimini yumuşatma ve öneriyi değerlendirip yanıtı planlama gibi işlevsel amaçlarla stratejik biçimde kullanıldığını göstermektedir. Bu doğrultuda, dolgu dil kullanımının yalnızca akıcılığı bozan bir unsur olarak değil, konuşmacının müzakere sürecini yönetmesine yardımcı olan işlevsel bir kaynak olarak da ele alınması gerektiği söylenebilir. Bu bulgu, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından bazı öneriler sunmaktadır. Öncelikle, dolgu dil birimlerinin işlevsel kullanımı, öğrenciler tarafından bilinçli biçimde öğretililecek bir edimbilimsel beceri olarak ele alınabilir; öğrencilere bu birimlerin yalnızca "doldurma" amacı taşımadığı, aynı zamanda söz sırasını koruma, zaman kazanma ve reddi yumuşatma gibi stratejik işlevler üstlendiği gösterilebilir. İkinci olarak, sözlü sınavlarda ve konuşma değerlendirmelerinde bu tür kullanımlara dikkat edilmesi, öğrencinin doğal ve etkileşimsel bir konuşma yeterliliği sergileyip sergilemediğinin anlaşılması açısından önemlidir. Son olarak, konuşma becerisini ölçmek amacıyla kullanılan değerlendirme ölçeklerinin, dolgu dil kullanımını doğrudan bir hata ya da akıcılık eksikliği olarak puanlamak yerine, bu kullanımın işlevine göre değerlendirme yapacak şekilde yeniden gözden geçirilmesi önerilmektedir. Bir öğrencinin \u\ ya da \ee\ gibi bir birimi stratejik olarak, örneğin bir reddi yumuşatmak ya da söz sırasını sürdürmek amacıyla kullanması, iletişimsel yetkinliğin bir göstergesi olarak da yorumlanabilir; bu nedenle söz konusu kullanımların otomatik olarak olumsuz puanlanması, öğrencinin gerçek edimbilimsel becerisini yansıtmayabilir.

Bununla birlikte, bu çıkarımlar küçük ve homojen bir veri setine dayanmaktadır. Daha güçlü öğretimsel iddialarda bulunabilmek için, daha çeşitli katılımcı gruplarından ve doğal ortamlardan elde edilen verilere dayanan ileri araştırmalara ihtiyaç vardır.

Çalışmanın bazı sınırlılıklarının açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Veriler; yaş, eğitim geçmişi ve kurumsal bağlam bakımından görece homojen olan on katılımcı tarafından üretilmiş, görev yoluyla ortaya çıkarılan beş kısa diyalogdan oluşmaktadır. Kayıtların süresi 47 saniye ile 1 dakika 17 saniye arasında değişmektedir. Dolayısıyla veriler, uzun ve doğal konuşmalardan ziyade kısa, yoğunlaştırılmış ve görev yoluyla ortaya çıkarılmış etkileşimleri temsil etmektedir. Verilerin görev yoluyla elde edilmiş olması, diyalogların doğal sözlü etkileşime özgü birçok özellik sergilemekle birlikte, tamamen kendiliğinden gelişen gündelik konuşmalarla eş değer değildir. Katılımcılar kayıt altına alındıklarının farkındadır ve kendilerine verilen görev çerçevesi içinde hareket etmişlerdir. Bu iki durum da katılımcıların etkileşimsel tercihlerini etkilemiş olabilir. Ayrıca analiz yalnızca ses kayıtlarına dayanmaktadır; bakış, jest vb. diğer kaynaklar analize dâhil edilememiştir. Gelecekteki araştırmalar, daha geniş ve çeşitlilik gösteren katılımcı örneklemelerinden yararlanarak, daha doğal etkileşim ortamlarında veri toplayarak ve çok kipli çözümleme çerçevelerini kullanarak bu sınırlılıkları giderebilir. Benzer görev türlerini farklı ana dili geçmişlerine veya yeterlik düzeylerine sahip katılımcılar arasında inceleyen karşılaştırmalı çalışmalar da planlama diyaloglarında kesit dil, türsel yapı ve söz edimi düzenlenişi arasındaki etkileşimin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak bu çalışma, D1 Türkçe konuşurlarının görev odaklı planlama diyaloglarının kesit dil, türsel yapı ve sıralı etkileşim düzeylerinde nasıl düzenlendiğine ilişkin veriye dayalı bir betimleme sunarak Türkçede görev odaklı sözlü etkileşimin çözülmesine katkıda bulunmaktadır. Bulgular, tarih ve saat müzakeresinin görev performansı aşamasının temel eksenini oluşturduğunu; açılışların, kapanışların ve yerel söz edimlerinin ise bağlamsal ve etkileşimsel koşullara göre değiştiğini göstermektedir. Özellikle görev performansı aşaması; öneri, reddetme, gerekçe sunma,

yeni teklif veya istek ve kabulden oluşan yinelemeli döngüler aracılığıyla düzenlenmektedir. Bu yapı biçimsel olarak şu şekilde gösterilebilir:

$$(\text{Toplantı Talep Etme}) \wedge (\text{Tarih Talep Etme}) \wedge [\text{Tarih Önerme} \wedge \text{Reddetme} \wedge (\text{Tarih Talep Etme})]^n \wedge \text{Tarih Önerme} \wedge \text{Kabul Etme}$$

Çözümleme ayrıca dolaylılık, hitap biçimleri, uygunluk bildirimleri ve söylemi düzenleyici kaynaklar gibi kesit düzeyindeki dilsel seçimlerin, bu türsel yapının etkileşim içinde nasıl somutlaştığını etkilediğini göstermektedir. Bu bulgular, Türkçede tür, kesit dil ve sözlü etkileşime ilişkin geniş literatürde görece az araştırılmış bir alana veriye dayalı betimleyici bir katkı sunmaktadır. Bu bağlamda önerilen formül, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik ders materyali ve ders kitabı hazırlayanlar için planlama diyaloglarının aşamalarını düzenlemede; sınıf içinde türsel farkındalık geliştirmeyi amaçlayan öğretmenler için ise bu diyalogların yapısal ve etkileşimsel özelliklerini görünür kılmada yararlanılabilecek bir çerçeve sunabilir.

References

- Altıparmak, A. (2022). An analysis of Turkish interactional discourse markers ‘şey’, ‘yani’, and ‘işte’. *J Psycholinguist Research*, 51, 729–762.
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Harvard University Press.
- Bakhtin, M. (1986). *Speech genres and other late essays*. University of Texas Press. <https://doi.org/10.7560/720466>
- Brown, G. P. (1984). Linguistic and situational context in a model of task-oriented dialogue. In L. Vaina & J. Hintikka (Eds.), *Cognitive constraints on communication* (pp. 229–240). Reidel.
- Brown, P., & Levinson, S. (1987). *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511813085>
- Byron, D. K., & Heeman, P. A. (1997). Discourse marker use in task-oriented spoken dialog. *Eurospeech*.
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre araştırma tasarımı*. (M. Bütün & S. B. Demir, Trans. Eds.). Siyasal Kitabevi. (Original work published 2013)
- Çelik, H., & Ekşi, H. (2013). Söylem analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27(27), 99–117.
- Çubukçu, H. (2001). Nasıl beğendiriyoruz? Alışveriş ortamında “beğendirme” dil olayında edimsel yapılanmalar. In Ö. Demircan & A. Erözden (Eds.), *XV. Dilbilim Kurultayı bildirileri: 24–25 Mayıs 2001* (pp. 187–196). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Deutsch, B. G. (1974). *The structure of task oriented dialogs* (Technical Note 90, SRI Project 1526). SRI Artificial Intelligence Center.
- Eggins, S., & Martin, J. R. (1997). Genres and registers of discourse. In T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse as structure and process: Discourse studies: A multidisciplinary introduction* (pp. 230–256). Sage. <https://doi.org/10.4135/9781446221884>
- Eggins, S., & Slade, D. (1997). *Analysing casual conversation*. Continuum.
- Ercan, G. S., & Danış, P. (2022). Türkçe gündelik söylemde konuşmanın ilkelerine uymama: ilkeleri delme. *Dil Dergisi*, 173(2), 1-21.
- Gallardo Paúls, B. (1998). *Comentario de textos conversacionales I: De la teoría al comentario*. Arco Libros.
- Grice, H. P. (1975). Logic and conversation. In P. Cole & J. L. Morgan (Eds.), *Syntax and semantics: Vol. 3. Speech acts* (pp. 41–58). Academic Press.
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1989). *Language, context and text: Aspects of language in a social-semiotic perspective*. Oxford University Press.
- Halliday, M. A. K., McIntosh, A., & Stevens, P. (1964). *The linguistic sciences and language teaching*. Longman.
- Hasan, R. (1978). Text in the systemic-functional model. In W. Dressler (Ed.), *Current trends in textlinguistics* (pp. 228–246). Walter de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110853759>
- Hasan, R. (1984). The nursery tale as genre. *Nottingham Linguistics Circular*, 13, 71–102.
- Kökcü, Ş. & Kot Artunç, E. (2021). Politeness in Turkish face-to-face service encounters. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 128-147.

- Maier, E. (1996). Context construction as subtask of dialogue processing: The VerbMobil case. In *Proceedings of the 11th Twente Workshop on Language Technology, TWLT 11*. <https://doi.org/10.22028/D291-25307>
- Malinowski, B. (1923). The problem of meaning in primitive languages. In C. K. Ogden & I. A. Richards (Eds.), *The meaning of meaning* (pp. 296–336). Kegan Paul, Trench, Trubner.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd ed.). Sage.
- Mitchell, T. F. (1975). The language of buying and selling in Cyrenaica: A situational statement. In T. F. Mitchell (Ed.), *Principles of Firthian linguistics* (pp. 167–200). The Longman Linguistics Library.
- Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Cambridge University Press.
- Searle, J. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139173438>
- Searle, J. (1976). A classification of illocutionary acts. *Language in Society*, 5(1), 1–23. <https://doi.org/10.1017/S0047404500006837>
- Sinclair, J., & Coulthard, M. (1975). *Towards an analysis of discourse: The English used by teachers and pupils*. Oxford University Press.
- Swales, J. M. (1990). *Genre analysis: English in academic and research settings*. Cambridge University Press.
- Şimşek, A. (2015). İletişim araştırmalarında paradigma değişimi. In B. Yıldırım (Ed.), *İletişim araştırmalarında yöntemler: Uygulama ve örneklerle* (pp. 155–196). Literatürk Academia.
- Taboada, M. T. (2004). *Building coherence and cohesion: Task-oriented dialogue in English and Spanish*. John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/pbns.129>
- Torode, B. (1989). Critical and descriptive discourse analysis. In B. Torode (Ed.), *Text and talk as social practice* (pp. 157–174). Walter de Gruyter.
- Traum, D. R., & Hinkelman, E. A. (1992). Conversation acts in task-oriented spoken dialogue. *Computational Intelligence*, 8(3), 575–599.
- Turan, Ü. D. (2019). Edimbilim I: Bağlam, konuşma ilkeleri ve söz eylem kuramı. In S. Özsoy & Z. Erk Ekmeksiz (Eds.), *Genel dilbilim II* (pp. 119–132). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ventola, E. (2005). Revisiting service encounter genre – Some reflections. *Folia Linguistica*, 39(1–2), 19–43. <https://doi.org/10.1515/flin.2005.39.1-2.19>

ETHICAL DECLARATIONS

Research and Publication Ethics

The author declares that this manuscript is an original work prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The manuscript has not been previously published and is not currently under consideration for publication elsewhere.

All sources used in the preparation of this study have been properly cited and referenced. The author confirms that the work contains no plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data. The research findings are presented honestly and transparently in accordance with the principles of academic integrity.

Author Contributions

The author was solely responsible for the conception, design, analysis, and preparation of the manuscript. The author has read and approved the final version of the manuscript and agrees to its submission and publication.

Conflict of Interest

The author declares that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author. Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author.

Copyright and Permissions

The author confirms that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

The author confirms that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR

Araştırma ve Yayın Etiği

Yazar, bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan eder. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Yazar, çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan eder.

Yazar Katkısı

Yazar, makalenin oluşturulması, tasarlanması, analiz edilmesi ve hazırlanmasının tüm aşamalarından tek başına sorumludur. Yazar, makalenin nihai hâlini okuyup onaylamış ve gönderilmesini ve yayımlanmasını kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar, bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmış olabilir. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri yazar tarafından dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk yazara aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Yazar, telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan eder.

Yazar Onayı

Yazar makalenin son hâlini okuduğunu, onayladığını ve yayımlanmasını kabul ettiğini beyan eder.